

Sisällysluettelo

MAANKJ, 20.4.2020 08:00, Pöytäkirja

§ -1 Pöytäkirjan kansilehti (läsnäolijat)	1
§ 12 Kokouksen avaus ja sen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
§ 13 Pöytäkirjan tarkastaminen	4
§ 14 Työjärjestyksen hyväksyminen	5
§ 15 Seuraava kokous	6
§ 16 Lausuntotilanne 14.4.2020	7
§ 17 Lausunto Salon kaupungin kaupunkisuunnittelulle Suomusjärven oikoratayleiskaavaluonnoksesta (M 31/4.3.2020)	10
§ 18 Lausunto Salon kaupungin kaupunkisuunnittelulle Aarnionperä-Muurlan oikorataosayleiskaavaluonnoksesta (M 32/4.3.2020)	12
§ 19 Lausuntopyynnöt, jotka eivät anna aiheutta Varsinais-Suomen liiton lausunnon antamiseen	14
§ 20 Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava 1. ehdotuksesta saadut lausunnot	15
Liite: Liite 1 mj 20200420 LAVMK ehdotus yhteenveto lausunnoista	17
Liite: Liite 2 mj 20200420 LAVMK ehdotus yleisvastine	78
§ 21 Mahdolliset muut asiat	87
§ 22 Kokouksen päättäminen	88

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO
Maankäyttöjaosto

20.04.2020

Sivu 1

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO

Maankäyttöjaosto

20.04.2020

Sivu 2

Maankäyttöjaosto	Pöytäkirja	2/2020
KOKOUSAIKA	20.04.2020 klo 08.17–09.26	
KOKOUSAIKKA	Sähköinen kokous	
PYKÄLÄT	§ 12-22	Sivut
SAAPUVILLA	Rantasaari Juha, pj. Halkilahti Jaakko Heinonen Marko, vpj, saapui klo 08.23, § 16 Lehtinen Riitta Lindqvist Emma Rautanen Hannu Virolainen Anne-Mari	
LÄSNÄOLO- JA PUHEOIKEUDELLA	Piipola Juhani	maakuntahallituksen jäsen
ESITTELIJÄ	Saarento Heikki	suunnittelujohtaja
SIHTEERI	Mäkeläinen Erika	suunnitteluassistentti
MUUT SAAPUVILLA OLLEET	Kurvinen Jani Koskinen Arttu	maakuntahallituksen 2. varapuheenjohtaja suunnittelija
VALMISTELIJAT	Juvonen Timo Klap Aleksis Nurmi Lasse Mäki-Arvela Noora	erikoissuunnittelija erikoissuunnittelija erikoissuunnittelija erikoissuunnittelija
LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS	§ 12	
PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS	§ 13	
ALLEKIRJOITUKSET	§ 12-22	
	Juha Rantasaari puheenjohtaja	Erika Mäkeläinen sihteeri
PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS	Pöytäkirja on tarkastettu ja todettu kokouksen kulun mukaiseksi. Maakuntavirasto	

KOKOUKSEN AVAUS JA SEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS

Asia	<p>Varsinais-Suomen liiton hallintosäännön luku XII § 97 ja § 98 mukaisesti toimitin voi pitää kokouksen sähköisesti. Suljettuun sähköiseen kokoukseen voi osallistua vain sellaisesta paikasta, jossa salassa pidettävät tiedot ja kokouksessa käytyt keskustelut eivät ole ulkopuolisen kuultavissa ja nähtävissä.</p> <p>Toimitin voi päättää asioita sähköisessä päätöksentekomenettelyssä kuntalain mukaisesti. Päätöksentekomenettelyä voidaan käyttää kaikkiin toimitimen päätösvaltaan kuuluviin asioihin.</p>
Ehdotus	<p>Maankäyttöjaoston puheenjohtaja avaa kokouksen. Kokous todetaan lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.</p>
Päätös	<p>Ehdotus hyväksyttiin.</p> <hr/>

PÖYTÄKIRJAN TARKASTAMINEN

- Asia Varsinais-Suomen liiton hallintosäännön (12.6.2017) 120 § mukaan "Pöytäkirjan pitämisestä ja sisällöstä vastaa pöytäkirjanpitäjä toimielimen puheenjohtajan johdolla. Jos puheenjohtaja ja pöytäkirjanpitäjä ovat eri mieltä kokouksen kulusta, pöytäkirja laaditaan puheenjohtajan näkemyksen mukaan. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirja voidaan allekirjoittaa ja tarkastaa sähköisesti."
- Ehdotus Maakuntahallitus on kokouksessaan (31.3.2014 § 37) ottanut käyttöön pöytäkirjan sähköisen tarkastamisen.
- Maankäyttöjaosto päättää, että:
1. Pöytäkirjanpitäjän varmentama pöytäkirja lähetetään sähköpostitse maankäyttöjaoston kokouksen jälkeen puheenjohtajalle hyväksymistä varten.
  2. Puheenjohtaja ilmoittaa sähköpostilla suunnittelujohtajalle ja pöytäkirjanpitäjälle pöytäkirjan hyväksymisestäään.
  3. Pöytäkirjan hyväksymistä koskevat sähköposti-ilmoitukset liitetään pöytäkirjaan ja puheenjohtaja allekirjoittaa tarkastetun pöytäkirjan hallintosäännön 18 §:n mukaisesti.
- Päätös Ehdotus hyväksyttiin.
-

TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN

Ehdotus   Lähetetty esityslista hyväksytään kokouksen työjärjestykseksi. Mahdolliset muut asiat käsitellään kohdassa "Mahdolliset muut asiat".

Päätös   Ehdotus hyväksyttiin.

SEURAAVA KOKOUS

Ehdotus Maankäyttöjaoston seuraava kokous on 11.5.2020 klo 08.15.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

_____

LAUSUNTOTILANNE 14.4.2020

Asia

Nro	Pvm	Pyytäjä	Valm.	Asia	Käsittely	Määräa.	Huom.
9	21.1.2020	Uudenkaupungin kaupunki	LN	Uudenkaupungin Kari-Eteläranta-Pöylä-Taipale ranta-asemakaavanmuutos	Sj. Ilm. ei laus. 18.3.2020, mj 20.4.2020	23.3.2020	Ei lausuta/LN
16	5.2.2020	Laitilan kaupunki	HS	Valtatie 8:n muutoksiin liittyvistä asemakaavaluonnokset	Sj. Ilm. ei laus. 18.3.2020, mj 20.4.2020	5.3.2020	Ei lausuta/HS
19	7.2.2020	Turun kaupunki	HS	Pitkämäen Pukkilan asemakaavanmuutos	Sj. Ilm. ei laus. 18.3.2020, mj 20.4.2020	3.3.2020	Ei lausuta/HS
20	7.2.2020	Mynämäen kunta	HS	Nihattulan asemakaavan muutosehdotus	Sj. Ilm. ei laus. 18.3.2020, mj 20.4.2020	28.2.2020	Ei lausuta/HS
21	10.2.2020	Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes	AK	R. Stenroos Oy:n Salon Kuu-sela-Kalkkilan kaivostoiminnan lopettaminen	Sj. Ilm. ei laus. 18.3.2020	11.3.2020	Ei lausuta/AK
22	12.2.2020	Paraisten kaupunki	LN	Lillmälön Rodhällsundin ja Torsbölebergenin ranta-asemakaavanluonno	Sj. Ilm. ei laus. 18.3.2020, mj 20.4.2020	Ei mainintaa	Ei lausuta/LN
23	12.2.2020	Paraisten kaupunki	LN	Jermo-Kurun ranta-asemakaavanluonnos	Sj. Ilm. ei laus. 18.3.2020, mj 20.4.2020	Ei mainintaa	Ei lausuta/LN
24	12.2.2020	Paraisten kaupunki	HS	Skräbbölen asemakaavanmuutos (Lillholmenin silta)	Sj. Ilm. ei laus. 18.3.2020, mj 20.4.2020	6.3.2020	Ei lausuta/HS
25	14.2.2020	Uudenkaupungin kaupunki	HS	Sivistys- ja hyvinvointikeskusten alueen asemakaavamuutosehdotus	Sj. Ilm. ei laus. 18.3.2020	23.3.2020	Ei lausuta/HS
26	19.2.2020	Naantalin kaupunki	HS	Murikon teollisuusalueen asemakaava ja asemakaavan muutos	Mj 20.4.2020	28.3.2020 klo 15.00	Ei lausuta/HS
27	28.2.2020	Uudenkaupungin kaupunki	LN	Korsaaren ranta-asemakaavan muutosehdotus	Sj. Ilm. ei laus. 18.3.2020, mj 20.4.2020	4.5.2020	Ei lausuta/LN

28	28.2.2020	Uudenkaupungin kaupunki	N M-A	Hakametsän päiväkodin liikennejärjestelyihin liittyvän asemakaavan muutosluonnos	Sj. Ilm. ei laus. 18.3.2020, mj 20.4.2020	6.4.2020	Ei lausuta/NMA
29	2.3.2020	Oripään kunta	HS	Oripään rakennusjärjestys	Mj 20.4.2020	6.4.2020	Ei lausuta/HS
30	2.3.2020	Uudenkaupungin kaupunki	LN	Taivassalon Keräsaaren ranta-asemakaavanluonnos	Sj. Ilm. ei laus. 18.3.2020, mj 20.4.2020	2.4.2020	Ei lausuta/LN
31	4.3.2020	Salon kaupunki	HS, N M-A	Suomusjärven oikorata-osayleiskaavaluonnos	Sj. 14.4.2020, mj. 20.4.2020	15.4.2020	
32	4.3.2020	Salon kaupunki	HS, N M-A	Aarnionperä-Muurilan oikora-taosayleiskaavaluonnos	Sj. 14.4.2020, mj. 20.4.2020	15.4.2020	
35	11.3.2020	Väylävirasto	N M-A	Maskun Jonkkunen - Manta tasoristeysturvallisuuden parantamissuunnitelma			
36	13.3.2020	VARELY-Y	TJ	Lunastusasian mukainen kuuleminen, Paraisten harju-saaret, Houtskarın lehdot ja Saaristomeri, Parainen	Mj 20.4.2020	12.4.2020	Ei lausuta/TJ
37	13.3.2020	Salon kaupunki	N M-A	Salon itäisen ohikulkutie kt 52 II vaihe	Mj 20.4.2020	22.4.2020	Ei lausuta/NMA
38	17.3.2020	Uudenkaupungin kaupunki	LN	Metsähallituksen ranta-asemakaavanmuutos		19.5.2020	
39	17.3.2020	Uudenkaupungin kaupunki	LN	Kinnalan ranta-asemakaavanmuutos		19.5.2020	
41	18.3.2020	V-S ELY-Y	TJ	Marttilan Laaksosen tilan broilerikasvattamon laajentamishanketta koskeva YVA	Mj 20.4.2020	16.5.2020	Ei lausuta/TJ
42	18.3.2020	V-S ELY-Y	TJ	Marttilan Korimäen tilan broilerikasvattamon laajentamishanketta koskeva YVA	Mj 20.4.2020	16.5.2020	Ei lausuta/TJ
44	25.3.2020	Salon kaupunki	AK	Ilkka Uusitalon maa-aineslupahakemus Salon Kiikalan tilalla Nalkki 734-707-2-1	Mj 20.4.2020	30.4.2020	Ei lausuta/ AK
45	27.3.2020	V-S ELY-L	N M-A	Salon itäisen kehätien kt 52 tiesuunnitelman YVA-menettelyn soveltamistarve		17.4.2020	
46	2.4.2020	Kemiönsaaren kunta	LN	Santasaari-Grängnäs ranta-asemakaavan muutosluonnos 2		4.5.2020	

47	2.4.2020	Kemiönsaaren kunta	LN	Västanfjärdin rantayleiskaavanmuutos tiloilla Björkholmen 322-528-1-73 ja Långholmen		4.5.2020	
48	2.4.2020	Kemiönsaaren kunta	LN	Lövön ranta-asemakaava		4.5.2020	
49	2.4.2020	Kemiönsaaren kunta	LN	Dragfjärdin itäisen saariston rantaosayleiskaavan muutos tiloilla Käringholmen, Lilla Ängesön, Getklobben, Flasskär ja Östra Flasskär		4.5.2020	
50	6.4.2020	Paraisten kaupunki	LN	Lillholmenin sillan uusimisen asemakaava		11.5.2020	
51	7.4.2020	V-S ELY-Y	TJ	Lännenpuolen Lohi Oy:n Kustavin kalankasvatustaitoksen laajentamishankkeen YVA-selostus		12.6.2020	

Valmistelija EM

Ehdotus Maankäyttöjaosto merkitsee saaneensa tiedon lausuntotilanteesta.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Lisätietoja suunnitteluassistentti Erika Mäkeläinen, puh. 0400 600 288, etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

LAUSUNTO SALON KAUPUNGIN KAUPUNKISUUNNITTELULLE SUOMUSJÄRVEN
OIKORATAYLEISKAVALUONNOKSESTA (M 31/4.3.2020)

Asia Salon kaupungin kaupunkisuunnittelu pyytää Varsinais-Suomen liitolta lausuntoa Suomusjärven oikoratayleiskaavaluonnoksesta 15.4.2020 mennessä.

Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 25.10. - 25.11.2019. Kaavasta on pidetty aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu 30.10.2019.

Somusjärven oikoratayleiskaavan tarkoituksena on päivittää kaupungin oikeusvaikutteinen yleiskaava maakuntakaavan mukaiseksi. Sen lisäksi, että maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL 32 § 2 mom.) velvoittaa kuntia edistämään maakuntakaavan toteutumista, yleiskaavojen tarkistukset ovat edellytyksenä Espoo-Salo-oikoradan yleissuunnitelman hyväksymiselle (Ratalaki 10 §). Kaavassa huomioidaan myös mahdollinen tulevaisuudessa toteutettava Lahnajärven asemapaikka.

Suunnittelualue muodostuu Espoo-Salo-oikoradan ratalinjauksesta ja sen lähiympäristöistä. Kaava-alue sijaitsee Somusjärven kirkonkylän pohjois- ja koillispuolella, noin 1,5-2 km Somusjärven keskustasta. Salon keskustaan on matkaa noin 30 km. Alue rajautuu pohjoisessa Helsingintiehen (seututie 110) ja Lahnajärven itäpuolella Varesjärventiehen. Idässä ja lännessä suunnittelualue rajoittuu keskustan pohjoisosan-moottoritien-Lahnajärven osayleiskaavan rajaan.

Alueella on voimassa Salon seudun maakuntakaava (YM 12.11.2008). Kokonaiskaavaa on täydennetty teemasisältöisillä Salo-Lohja-oikoradan (YM 4.12.2012), tuulivoiman (YM 9.9.2014) sekä taajamien maankäytön, palveluiden ja liikenteen vaihemaakuntakaavoilla (MV 11.6.2018). Maakuntakaavojen yhdistelmässä suunnittelualueelle on osoitettu maa- ja metsätalousvaltainen alue (M), rautatie, kylä (at), suojeluryhmä/kohde (sl), Natura-alue, moottoritie, eritasoliittymä sekä veneväylä/kanootireitti.

Suunnittelualueella on voimassa oikeusvaikutteinen Somusjärven kunnanvaltuuston 16.12.2004 hyväksymä (§ 44) Keskustan pohjoisosan-moottoritien-Lahnajärven osayleiskaava. Valtaosa suunnittelualueesta on asemakaavoittamatonta. Lahnajärven eritasoliittymän pohjoispuolella on voimassa Somusjärven kunnanvaltuuston 9.12.2008 hyväksymä Lahnajärven asemakaava.

Kaava-alueen sijainti Lounaispaikan karttapalvelussa: <https://bit.ly/2K0djOf>

Maankäyttöjaosto/suunnittelujohtaja on 14.4.2020 antanut Somusjärven oikoratayleiskaavaluonnoksesta seuraavan lausunnon

Aarnionperä-Muurlan oikorataosayleiskaavaluonnos on voimassa olevien maakuntakaavojen tavoitteiden mukainen ja kaavaluonnos edistää Salo-Lohja-ratalinjan vaihemaakuntakaavan tavoitetta varmistaa nopean Turku-Helsinki-Pietari ratayhteyden ja paikallisjunaliikenteen kehittämismahdollisuudet. Valtioneuvoston hyväksymistä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista on tunnistettu useita tässä osayleiskaavassa huomioitavia tavoitteita.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhtyessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. (MRL 32 §)

Ratayhteys on Varsinais-Suomen maakuntakaavassa valitun ja hyväksytyyn lainvoimaisen ja oikeusvaikutteisen ratalinjan, sekä käynnissä olevan Espoo-Salo oikoradan yleissuunnitelman luonoksen mukainen.

Osayleiskaavaluonnoksen vaikutuksia on arvioitu huolellisesti.

Valmistelija NM-A/em

Ehdotus Maankäyttöjaosto merkitsee saaneensa tiedon Salon kaupungille 14.4.2020 annetusta lausunnosta.

Lausunto lähetettiin: Salon kaupunki

Tiedoksi: Varsinais-Suomen ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Päätös Merkitään pöytäkirjaan, että 14.4.2020 Salon kaupungille lähetetty suunnittelujohtajan lausunto koskee Suomensjärven oikoratayleiskaavaluonnosta, ei Aarnionperä-Muurlan oikorataosayleiskaavaluonnosta.

Maankäyttöjaosto merkitsee saaneensa tiedon Salon kaupungille Suomensjärven oikoratayleiskaavaluonnoksesta 14.4.2020 annetusta lausunnosta em. tarkennuksen kera.

Lisätietoja erikoissuunnittelija, liikennejärjestelmätyö, Noora Mäki-Arvela, puh. 040 5830 717,
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

LAUSUNTO SALON KAUPUNGIN KAUPUNKISUUNNITTELULLE AARNIONPERÄ-MUURLAN
OIKORATAOSAYLEISKAVALUONNOKSESTA (M 32/4.3.2020)

Asia Salon kaupungin kaupunkisuunnittelu pyytää Varsinais-Suomen liitolta lausuntoa Aarnionperä-Muurlan oikorataosayleiskaavaluonnoksesta 15.4.2020 mennessä.

Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 25.10.-25.11.2019. Kaavasta on pidetty aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu 30.10.2019.

Suomusjärven oikoratayleiskaavan tarkoituksena on päivittää kaupungin oikeusvaikutteinen yleiskaava maakuntakaavan mukaiseksi. Sen lisäksi, että maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL 32 § 2 mom.) velvoittaa kuntia edistämään maakuntakaavan toteutumista, yleiskaavojen tarkistukset ovat edellytyksenä Espoo-Salo-oikoradan yleissuunnitelman hyväksymiselle (Ratalaki 10 §). Kaavassa huomioidaan myös mahdollinen tulevaisuudessa toteutettava Lahnajärven asemapaikka.

Kaava-alue sijaitsee noin 2,5 kilometriä kaakkoon Salo keskustasta. Alue muodostuu Espoo-Salo-oikoradan ratalinjauksesta sekä lähiympäristöistä. Aluetta rajaavat lounaassa Kiskontie ja lännessä Kiskontien ja Mah-tinaintien liittymäalue. Idässä luode-kaakko-suuntainen ja pitkänomainen alue rajoittuu Salo 2020 yleis-kaavan itärajaan Pitkäsuon kohdalla.

Alueella on voimassa Salon seudun maakuntakaava (YM 12.11.2008). Kokonaiskaavaa on täydennetty teemasisältöisillä Salo-Lohja-oikoradan (YM 4.12.2012), tuulivoiman (YM 9.9.2014) sekä taajamien maan-käytön, palveluiden ja liikenteen vaihemaakuntakaavoilla (MV 11.6.2018). Maakuntakaavojen yhdistelmä-sä suunnittelualueelle on osoitettu uusi rautatie (punainen viiva), kolme ohjeellista tunnelia, arvokas kallio-, moreeni- tai harjualue (ge), suoja- tai konsultointivyöhyke (sv) sekä yksi muinaisjäännekohte (sm 034).

Suunnittelualueella on voimassa oikeusvaikutteinen Salon yleiskaava 2020, joka kuulutettiin voimaan 13.05.2009 alkaen. Valtaosa suunnittelualueesta on asemakaavoittamatonta. Suunnittelualueen luoteis-osassa on voimassa 29.9.1993 hyväksytty Aarnionperän asemakaava sekä 16.4.2007 hyväksytty asema-kaava Aarnionperä II.

Kaava-alueen sijainti Lounaispaikan karttapalvelussa: <https://bit.ly/3a7JFG8>

Maankäyttöjaosto/suunnittelujohtaja on 14.4.2020 antanut Suomusjärven oikoratayleiskaavaluonnoksesta seuraavan lausunnon:

Aarnionperä-Muurlan oikorataosayleiskaavaluonnos on voimassa olevien maakuntakaavojen ta-voitteiden mukainen ja kaavaluonnos edistää Salo-Lohja-ratalinjan vaihemaakuntakaavan tavoitetta varmistaa nopean Turku-Helsinki-Pietari ratayhteyden ja paikallisjunaliikenteen kehittämismahdolli-suudet. Valtioneuvoston hyväksymistä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista on tunnistettu useita tässä osayleiskaavassa huomioitavia tavoitteita.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryh-dyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Viranomaisten on suunnitelles-saan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maa-kuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. (MRL 32 §)

Ratayhteys on Varsinais-Suomen maakuntakaavassa valitun ja hyväksytyyn lainvoimaisen ja oi-keusvaikutteisen ratalinjan, sekä käynnissä olevan Espoo-Salo oikoradan yleissuunnitelman luon-noksen mukainen.

Osayleiskaavaluonnoksen vaikutuksia on arvioitu huolellisesti.

Valmistelija NM-A/em

Ehdotus Maankäyttöjaosto merkitsee saaneensa tiedon Salon kaupungille 14.4.2020 annetusta lausunnosta.

Lausunto lähetettiin: Salon kaupunki
Tiedoksi: Varsinais-Suomen ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastualue

Päätös Merkitään pöytäkirjaan, että asiakohda koskee Aarnionperä-Muurlan oikorataosayleiskaavaluonnosta, ei Suomensjärven oikoratayleiskaavaluonnosta.

Maankäyttöjaosto merkitsee saaneensa tiedon Salon kaupungille Aarnionperä-Muurlan oikorataosayleiskaavaluonnoksesta 14.4.2020 annetusta lausunnosta

---

Lisätietoja erikoissuunnittelija, liikennejärjestelmätyö, Noora Mäki-Arvela, puh. 040 5830 717, etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

LAUSUNTOPYYNNÖT, JOTKA EIVÄT ANNA AIHETTA VARSINAIS-SUOMEN LIITON LAUSUNNON ANTAMISEEN

Asia	<p>Maankäyttöjaosto/suunnittelujohtaja on 18.3.2020 ilmoittanut seuraaville tahoille, että liitto ei anna seuraavista asioista lausuntoa, koska liitolla ei ole niistä huomautettavaa eivätkä ne ole ristiriidassa Varsinais-Suomen maakuntakaavoituksen tai muun suunnittelun kanssa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Laitilan kaupunki: Valtatie 8:n muutoksiin liittyvistä asemakaavaluonnokset (M16/5.2.2020) 2. Mynämäen kunta: Nihattulan asemakaavan muutosehdotus (M20/7.2.2020) 3. Paraisten kaupunki: Lillmälön Rodhällsundin ja Torsbölebergenin ranta-asemakaavanluonnos (M22/12.2.2020)) 4. Paraisten kaupunki: Jermo-Kurun ranta-asemakaavanluonnos (M23/12.2.2020) 5. Paraisten kaupunki: Skräbbölen asemakaavanmuutos (Lillholmenin silta) (M24/12.2.2020) 6. Turun kaupunki: Pitkämäen Pukkilan asemakaavanmuutos (M19/7.2.2020) 7. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes: R. Stenroos Oy:n Salon Kuusela-Kalkkilan kaivostoiminnan lopettaminen (M21/21.1.2020) 8. Uudenkaupungin kaupunki: Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen alueen asemakaavamuutosehdotus (M25/14.2.2020) 9. Uudenkaupungin kaupunki: Korsaaaren ranta-asemakaavan muutosehdotus (M27/28.2.2020) 10. Uudenkaupungin kaupunki: Hakametsän päiväkodin liikennejärjestelyihin liittyvän asemakaavan muutoluonnos (M28/28.2.2020) 11. Uudenkaupungin kaupunki: Taivassalon Keräsaaren ranta-asemakaavanluonnos (M30/2.3.2020) 12. Uudenkaupungin kaupunki: Uudenkaupungin Kari-Eteläranta-Pöylä-Taipale ranta-asemakaavanmuutos (M9/21.1.2020) <p>Varsinais-Suomen liitto ei anna seuraavista lausuntopyynnöistä lausuntoa, koska liitolla ei ole niistä huomautettavaa eivätkä ne ole ristiriidassa Varsinais-Suomen maakuntakaavoituksen tai muun suunnittelun kanssa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Naantalin kaupunki: Murikon teollisuusalueen asemakaava ja asemakaavan muutos (M26/19.2.2020) 2. Oripään kunta: Oripään rakennusjärjestys (M29/2.3.2020) 3. Salon kaupunki: Salon itäisen ohikulkutie kt 52 II vaihe (M37/13.3.2020) 4. Salon kaupunki: Ilkka Uusitalon maa-aineslupahakemus Salon Kiikalan tilalla Nalkki 734-707-2-1 (M44/25.3.2020) 5. Varsinais-Suomen ELY-keskus: Lunastusasian mukainen kuuleminen, Paraisten harjusaaret, Houtskarlin lehdot ja Saaristomeri, Parainen (M36/13.3.2020) 6. Varsinais-Suomen ELY-keskus: Marttilan Laaksosen tilan broilerikasvattamon laajentamishanketta koskeva YVA (M41/18.3.2020) 7. Varsinais-Suomen ELY-keskus: Marttilan Korimäen tilan broilerikasvattamon laajentamishanketta koskeva YVA (42/18.3.2020)
Valmistelija	HS/AK/LN/NM-A/TJ/em
Ehdotus	<p>Maankäyttöjaosto päättää</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. merkitä tiedoksi 18.3.2020 tahoille ilmoitetun tiedon, 2. että tahoille em. listauksen mukaisesti ilmoitetaan, että liitto ei anna asioista lausuntoa. <p>Tieto lähetettiin 18.3.2020 / lähetetään: lausuntoa pyytäneiden kirjaamot</p> <p>Tiedoksi: Varsinais-Suomen ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue</p>
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.
Lisätietoja	suunnittelujohtaja Heikki Saarento, puh. 040 7203 056, etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

VARSINAIS-SUOMEN LUONNONARVOJEN JA -VAROJEN VAIHEMAAKUNTAKAAVA 1. EHDOTUKSESTA SAADUT LAUSUNNOT

Asia Maakuntahallitus päätti kokouksessaan 20.1.2020 pyytää Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksesta MRA 13 §:n mukaiset lausunnot asetuksessa määritellyiltä tahoilta 6.3.2020 mennessä. Lausuntopyyntö lähetettiin 97 taholle. Lausuntoja saatiin yhteensä 36 kpl, 10 tahoja ilmoitti, etteivät anna lausuntoa tai ettei heillä ole aihetta lausunnon antamiseen.

Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan tähänastiset viralliset käsittelyvaiheet:

MH	16.11.2015	Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan käynnistäminen
MV	7.12.2015	Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan käynnistäminen
MKJ	18.4.2016	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä kuulutus päätös kaavan vireille tulosta
MKJ	6.2.2018	Valmisteluvaiheen kuuleminen
MH	19.3.2018	Valmisteluvaiheen kuuleminen (26.3.–27.4.2018)
MKJ	8.6.2018	Valmisteluaineistosta saadut lausunnot ja mielipiteet tiedoksi
MKJ	20.8.2018	Alustavat vastineet valmisteluaineistosta saatuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin
MH	24.9.2018	Vastineet valmisteluaineistosta saatuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin
MKJ	4.3.2019	Kaavaehdotuksen valmisteluvaihe
MH	20.1.2020	Lausuntojen pyytäminen kaavaehdotuksesta (5.2.–6.3.2020)

Lausuntojen keskeinen sisältö, yleiset huomiot ja esille nousseet teemat/sisällöt, joita vastineissa on käsitelty:

- Vaihemaakuntakaavan haasteet: teemarajaukset, rajauksen ulkopuolelle jäävien teemojen käsittely ja lopullisen kokonaiskaavan/kaavayhdistelmän tulkinta.
- Maakuntakaavan rooli sekä alueidenkäytön suunnittelu- että aluekehitysvälineenä, jolla osallistutaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja edistetään maakunnan osin keskenään ristiriitaisikin tavoitteita huomioiden maakunnan muut tavoitteet ja strategiat.
- Strategisia, pitkälle tulevaisuuteen ulottuvia tavoitteita korostavien ja samanaikaisesti eri toimintoja yhteen sovittavien keittämisperiaatemarkintöjen tulkinta ja vaikutukset/vaikuttavuus.
- Strategisen suunnittelun ja yksityiskohtaisen tiedon yhteen sovittaminen.
- Pitkän ja MRA:n muutosten myötä uudistuneen prosessin ja vuorovaikutuksen haasteet.
- Kaava-aineiston luettavuus ja yksityiskohtaisten tietojen tulkittavuus.
- Luonnonarvot: maakuntakaavan rooli luonnonsuojelun kokonaisuudessa ja sen edistämisessä; S-merkintöjen logiikka, perinnebiotoopit, ekologiset yhteydet, soidensuojelu, luonnon monimuotoisuus, hiilensidonta.
- Luonnonvarat: pintavesien ekologinen tila vs. vesiviljelyn tulevaisuuden potentiaalit, keittämisperiaatemarkintöjen Natura-arviointi, esitettyjen merkintöjen suhde suhteessa voimassa olevien kaavojen merkintöihin.
- Virkistys ja matkailu: virkistysalueiden ja -verkoston riittävyys ja pitkäjänteinen suunnittelu, matkailun keittämisperiaatemarkinnan kohdentuminen, satamamerkinät, useita hyvinkin yksityiskohtaisia merkintöihin liittyviä muutos-, poisto- ja lisäystarpeita, virkistysmerkintöjen reservialueiden tarpeellisuuden tunnistaminen.

Seuraavat vaiheet

Varsinais-Suomen liiton virasto laatii lausuntokohtaiset vastineet ja tekee niiden edellyttämät tarkistukset kaavaehdotukseen ja käy tehtävistä tarkistuksista tarvittavilta osin kunta- ja viranomaiskohtaisia keskusteluita. MRA:n 11 §:n mukainen viranomaisneuvottelu pidettiin 7.4.2020. Lopulliset vastineet ja tarkistettu nähtäville laitettava ehdotus tuodaan maakuntahallituksen 11.5.2020 kokoukseen, joka päättäneen asettaa kaavaehdotuksen MRA 12 §:n mukaisesti julkisesti nähtäville alustavan aikataulun mukaisesti kesä-elokuuksi. Koronatilanteen kehittyminen saattaa vaikuttaa kaavaehdotuksen valmistelu- ja hyväksymisaikatauluun.

Nähtävillä olon jälkeen maakuntahallitus käsittelee mahdolliset muistutukset ja esittää maakuntavaltuuston joulukuun kokoukselle vaihemaakuntakaavan hyväksymistä.

Oheismateriaalina vaihemaakuntakaavaehdotuksesta saadut lausunnot sekä niihin laadittu yleisvastine.

Ehdotus Varsinais-Suomen liiton maankäyttöjaosto päättää

1. merkitä tiedoksi Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksesta saadut lausunnot ja niihin laaditut alustavat vastineet,
2. valtuuttaa viraston viimeistelemään vastineet käydyn lähetekeskustelun pohjalta ja valmistelemaan niiden pohjalta tarkistetun vaihemaakuntakaavaehdotuksen käsiteltäväksi maakuntahallituksen toukokuun kokouksessa.

Päätös Varsinais-Suomen liiton maankäyttöjaosto päättää

1. merkitä tiedoksi Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksesta saadut lausunnot ja niihin laaditun yleisvastineen,
2. valtuuttaa käydyn keskustelun pohjalta viraston viimeistelemään vastineet sekä valmistelemaan niiden pohjalta tarkistetun vaihemaakuntakaavaehdotuksen maankäyttöjaoston toukokuun kokoukseen ennen maakuntahallituksen kokousta.

Merkitään tiedoksi seuraavat jäävydet asian käsittelyn osalta. Jäsen Riitta Lehtinen jäävi Someron kaupungin osalta, jäsen Hannu Rautanen Kaarinan kaupungin osalta sekä jäsen Emma Lindqvist Raision kaupungin osalta.

Lisätietoja suunnittelujohtaja Heikki Saarento, puh. 040 720 3056, etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

VARSINAIS-SUOMEN LUONNONARVOJEN JA -VAROJEN VAIHEMAAKUNTAKAAVA, 1. EHDOTUS

14.4.2020 mennessä saadut lausunnot

SISÄLLYSLUETTELO

1. VIRANOMAISET JA YHTEISÖT	4
1.1 Caruna Oy	4
1.2 Fingrid Oy	4
1.3 Liikenne- ja viestintävirasto Traficom	4
1.4 Luonnonvarakeskus	4
1.5 Metsähallitus	6
1.6 MTK Varsinais-Suomi	7
1.7 Museovirasto	10
1.8 Puolustusministeriö	11
1.9 Sisäministeriö	12
1.10 SLC Åboland	12
1.11 Suomen Kalankasvattajaliitto	14
1.12 Suomen metsäkeskus, eteläinen palvelualue	14
1.13 Suomen metsäkeskus, läntinen palvelualue	15
1.14 Södra Skogsreviret	17
1.15 Turku Science Park Oy	18
1.16 Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos	19
1.17 Varsinais-Suomen ELY-keskus	19
1.18 Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri	27
1.19 Varsinais-Suomen maakuntamuseo	28
1.20 Väståbolands skogsvårdsförening	29
1.21 Ympäristöministeriö	31
2 KUNNAT	36
2.1 Kaarinan kaupunki	36
2.2 Kemiönsaaren kunta (tekninen ltk)	38
2.3 Kustavin kunta	38
2.4 Liedon kunta	38
2.5 Loimaan kaupunki	40
2.6 Marttilan kunta	42

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

2.7	Maskun kunta	42
2.8	Naantalin kaupunki	42
2.9	Paimion kaupunki	45
2.10	Paraisten kaupunki	45
2.11	Pöytyän kunta	49
2.12	Raision kaupunki	49
2.13	Ruskon kunta	52
2.14	Salon kaupunki	52
2.15	Someron kaupunki	53
2.16	Turun kaupunki	53
2.17	Uudenkaupungin kaupunki	55
2.18	Vehmaan kunta	57
3	NAAPURIMAAKUNTIEN KUNNAT	58
3.1	Lohjan kaupunki	58
3.2	Rauman kaupunki	58
4	NAAPURIMAAKUNTIEN LIITOT	59
4.1	Ahvenanmaan maakuntahallitus	59
4.2	Kanta-Hämeen liitto	59
4.3	Pirkanmaan liitto	59
4.4	Satakuntaliitto	60
4.5	Uudenmaan liitto	61

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

1. VIRANOMAISET JA YHTEISÖT

1.1   **Caruna Oy**
Pvm.   5.3.2020

Sisältö   **Nykyinen suurjännitteinen jakeluverkko**

Kaava-alueella sijaitsevat Caruna Oy:n suurjännitteisen jakeluverkon 110 kV voimajohdot on merkitty kaavaan asianmukaisesti. Carunalla on kaava-alueella myös useita 110/20 kV sähköasemia, joita ei ole merkitty kaavaan energiahuollon aluetta kuvaavilla merkinnöillä. Toivoisimme, että sähköasemat huomioidaisiin maakuntakaavatasolla.

Muuta huomautettavaa

Kaavaan jo merkittyjen parannettavien suurjännitelinjien lisäksi Caruna Oy on suunnitellut Huhkola–Gunnarsnäs–Kemiö–Taalintehdas, Naantalinsalmi–Uusikaupunki, Luolala–Motto ja Salo–Ylhäinen voimajohtojen saneerausta. Saneerattavat voimajohdot on esitetty liitteessä 1 ja Caruna toivoo niiden merkittämistä kaavaan parannettava suurjännitelinja -merkinnällä.

Olemme myös suunnitelleet Koroinen-Tuulissuo johdon jatkamista Koroisten sähköasemalle. Tarkempaa suunnitelmaa reitistä ei ole tehty, mutta johtovaraus tulisi huomioida kaavassa sähköverkon yhteystarve -merkinnällä, joka mahdollistaisi erilaiset suunnitteluratkaisut. Yhteystarve on esitetty liitteessä 2. Lisäksi olemme neuvotelleet maanomistajien kanssa Koroinen–Tuulissuo johdon osan siirtämisestä uudelle reitille Liedossa.

LIITTEET Liite 1. Saneerattavat voimajohdot. Liite 2 Koroinen-Tuulissuo yhteystarve

---

1.2   **Fingrid Oy**
Pvm.   9.3.2020

Sisältö   *Kaavaselostuksen sivulla 24 on mainittu uuden 110 kV voimajohdon Metsämaa-Loimaa toteuttajaksi Fingrid Oyj. Kyseessä on kuitenkin Sallila Sähkönsiirto Oy:n hanke. Fingrid Oyj:llä ei ole muuta lausuttavaa kaava-aineistosta.*

1.3   **Liikenne- ja viestintävirasto Traficom**
Pvm.   4.3.2020

Sisältö   *Ei aihetta lausuntoon.*

1.4   **Luonnonvarakeskus**
Pvm.   9.3.2020

Sisältö   *Kala on meri- ja järviolueiden keskeinen luonnonvara. Kalastus on perinteinen elinkeino, jota harjoitetaan edelleen joka puolella rannikkoa ja Saaristomeri on rannikon tärkeimpiä kalastusalueita. Kalastus poistaa vesistä ravinteita. Vesiviljelyn rehuna pyydetty kala kierrättää Itämeren ravinteita ja on siten osa Varsinais-Suomen bio- ja kierrätystaloutta. Saaristomeri on myös tärkeä kalojen lisääntymis- ja poikastuotantoalue.*

Kalastus on kaavaselostuksessa mainittu vain siten, että sitä käsitellään yhtenä merialuesuunnittelun erityisteemana. Luonnonvarakeskus on toimittanut kalastukseen ja kalasatamiin liittyvää aineistoa merialuesuunnitteluun. Vaihemaakuntakaava keskittyy kalatalouden osalta erityisesti vesiviljelyn kehittämiseen. Kalastuselinkeinosta olisi kuitenkin syytä kaavaselostuksessa kertoa nykyistä laajemmin, koska vesien muu käyttö voi vaikuttaa kalastuksen toimintaedellytyksiin.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Kalastajat pitävät kasvavana ongelmana vesialueiden käyttöön liittyvän kilpailun lisääntymistä. Esimerkiksi ruoppaukset, läjitykset, kaasuputket, tuulivoimalat, virkistyskäyttö ja luonnonsuojelu kaventavat koko ajan elinkeinon harjoittamisen mahdollisuuksia. Tässä mielessä on tärkeää, että kalastuksen käytössä olevat vesialueet tunnistetaan jo siinä vaiheessa kun vesialueiden uutta käyttöä suunnitellaan. Kalastus tultaneen huomioimaan merialuesuunnittelussa, mutta vaihemaakuntakaavassa olisi hyvä mainita miten merialuesuunnittelussa tunnistetut alueet huomioidaan jatkossa maakuntakaavoituksessa.

Lausunnon kohteena oleva vaihemaakuntakaava ei kumoa aikaisemmin hyväksytyjä kehittämisalueita, jollei siitä ole erikseen kaavaselostuksessa mainintaa. Esimerkiksi Uudenkaupungin edustalla on edelleen kalatalouden kehittämisalue. Kalatalouden kannalta tärkeitä käyttö- ja kehittämisalueita on nyt ehdotuksessa vaihemaakuntakaavassa, edellisissä maakuntakaavoissa ja jatkossa myös merialuesuunnittelun asiakirjoissa, mikä voi jatkossa aiheuttaa sekaannusta tai hämmennystä, jollei kaava-asiakirjojen moninaisuutta ja keskinäistä yhteyttä tuoda selkeämmin esiin kaavaselostuksessa.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen (Vesiviljelystrategia 2022, 4.12.2014) tavoitteena on nostaa kotimaisesti viljellyn kalan määrää merkittävästi, sillä kalankasvatuksen lisääminen on ainoa tapa lisätä kotimaisen kalan tarjontaa. Varsinais-Suomessa tuotetaan nykyisin huomattava osa kotimaisesta tuotannosta, sillä maakunnassa sijaitsee monin kriteerein Suomen parhaat alueet tuotannon lisäämiselle. Luonnonvarakeskus katsoo, että on tarkoituksenmukaista, että maakunnallisessa vaihemaakuntakaavassa osoitetaan nykyiset vesiviljelyalueet sekä tulevalle tuotannolle sopivia alueita kasvutavun saavuttamiseksi.

Pitkän aikavälin strategisissa toiminnoissa kuten ruuantuotannon järjestämisessä edellytetään laaja-alaista, monien eri kriteerien huomioimista. Tämän takia kalankasvatusta ei pidä pois sulkea alueelta yksittäisen, vesien tyydyttävää ekologista tilaa kuvaavan kriteerin perusteella Varsinais-Suomessa eikä Suomen vesialueella.

Vaihemaakuntakaavaan on merkitty joitakin uusia kalankasvatuksen kehittämisalueita. Ne on tunnistettu parhaimmiksi isojen jatkokasvatustilojen sijoitusalueiksi kasvatuslaitoksille sijainninhajausanalyysin perusteella. Tämä analyysi (=Finfarmgis) perustuu holistiseen ekosysteemilähestymistapaan, joka ottaa huomioon ympäristökriteereitä sekä taloudellisia ja sosiaalisia tekijöitä.

Karttaan on merkitty vain tunnistetut suurimmat vesialuekokonaisuudet. Kalankasvatus ei tarvitse tuulivoimainostojen tavoin suuria yhtenäisiä vesialueita kansallisesti tai maakunnallisesti merkittävään tuotantoon vaan merkittäviä tuotantomääriä voidaan kasvattaa muutaman hehtaarin vesialueella. Tämän vuoksi pienet yksittäisetkin alueet lähellä yritysten infrastruktuuria tai satamia olisi huomioida vastaavilla kehittämismerkinnöillä vaihemaakuntakaavassa. Jos kaavassa ei näitä alueita tunnisteta, on riski, että toiminta ohjattaisiin kaavassa tunnistetuille kehittämisvyöhykkeille eikä alueilta, joille kasvatus sopii kartalle merkittyjä alueita paremmin. Ylipäätään on hyvin tärkeää tuoda esiin, että kaavamerkinnot eivät sulje pois muita vesialueita, jos niiden voidaan osoittaa olevan kalankasvatukseen sopivia.

Vaihemaakuntakaavaan ei ole merkitty nykyisiä kalan kasvatuslaitoksia eikä poikasviljelyalueita. Nykyiset laitokset pitäisi merkitä karttaan, koska ne ovat läpäisseet ympäristölupaprosessin ja alueet ovat valikoituneet sopiviksi kalankasvatustuotannolle. Näin voidaan myös kaavamerkinällä vahvistaa olemassa olevan tuotannon jatkuvuus aluesuunnittelun näkökulmasta. Myös pienet laitokset, joissa kasvatetaan poikasia, ovat merkittäviä maakunnallisesti tai jopa kansallisesti, koska ne mahdollistavat tuotantoketjun osana suuremman tuotannon. Vastaavalla tavalla suunnitelmakaavassa on tunnistettu muita pistemäisiä luonnonvarojen hyödyntämisen kannalta tärkeitä kohteita.

Uusia poikasviljelyalueita tarvitaan jatkokasvatustiloja vastaavalla tavalla. Luonnonvarakeskus on laatinut Finfarmgisillä analyysin myös parhaista poikasalueista jotka voisi tunnistaa ja merkitä kehittämisaluemerkinnöin vastaavalla tavalla kuin jatkokasvatustiloja.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Yksittäisinä kehittämisaluekohdemerkintöinä tulisi ottaa huomioon Selkämeren kansallispuiston laatimisen yhteydessä alueen kalankasvatustuotannon turvaamiseksi erotetut ja osoitetut kolme Metsähallituksen omistamaa aluetta, Selkämeren kansallispuiston ja Uudenkaupungin välissä (KTS liitekartta kohteet 1-3).

Myös Kihdin pohjoisosan alue olisi erityismainintana syytä merkitä kehittämismerkinnällä. Siellä on useita kehittämishankkeita tuotannon lisäämiseksi käynnissä, koska alue on tunnistettu hyväksi kasvualueeksi teoreettisesti ja käytännön toimijoiden hankkeiden perusteella (KTS liitekartta alue 4). Lintu-Natura-alueilla ei tule käyttää kalankasvatus kehittämisalueen poissulkevana kriteerinä. Kalankasvatuksella ei ole tutkimukseen perustuvaa negatiivista vaikutusta SPA Natura-arvoihin, erityisesti jos se sijoitetaan etäälle lintusaarien rannasta.

Yksityiset ja yleiset satamat ovat välttämättömiä kalatalouteen liittyvien materiaalivirtojen logistiikan toimivuuden kannalta. Ne olisi virkistys satamien tapaan syytä merkitä maakunnallisiin suunnitelmakarttoihin.

Lausunnon liite - Kaavoitus

1.5

Metsähallitus

Pvm.

6.3.2020

Sisältö

Metsähallitus on tutustunut Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavaehdotukseen ja lausuu seuraavaa:

Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavassa käsitellään kierto- ja biotalouden näkökulmasta keskeisten luonnonvarojen käyttö ja potentiaalit yhteen sovittaen ne maakunnallisesti arvokkaiden luontoalueiden ja virkistysmahdollisuuksien turvaamiseen. Vaihemaakuntakaava-alue on koko Varsinais-Suomen maakunta.

Yleistä

Vaihemaakuntakaava on laadittu osallistaen ja siinä on hyödynnetty tuoreimpia tausta- aineistoja riittävästi. Metsähallitus muistuttaa, että vaihemaakuntakaavassa on niin luonnonarvoja- kuin varojakin koskevia merkintöjä ja kehittämisvyöhykkeitä, joiden tarkemmassa suunnittelussa tulee tehdä tarvittavat Natura- ja ympäristövaikutusten arvioinnit. Esimerkiksi Saaristomerellä on useita suojelualueita sekä luontotyypeiltään ja lajistoltaan arvokkaita luontokohteita.

Luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö

Geologisia kohteista on esitelty maanpäälliset kohteet. Metsähallitus toteaa, että geologiset kohteet myös ulottuvat vedenpinnan alapuolelle esim. Saaristomeren moreeniharjannekohteilla.

Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu on huomioitu vaihemaakuntakaavassa kiitettävästi ja mm kansallispuistot on huomioitu maakunnallisina ja valtakunnallisina kohteina.

Vesiviljely

Vesiviljelyn taustakartassa näytetään Luonnonvarakeskuksen (LUKE) FINFARMGIS kestävien kalankasvatusalueiden tunnistamisessa tuotetusta paikkatietoaineistosta analysoitu soveltuvin 20 % kalan jatkokasvatukseen merialueilla. Lisäksi kartassa on osoitettu tällä hetkellä käytössä olevat kalankasvatustilat sekä kalatalouteen liittyvät satamatoiminnan paikat. Vaihemaakuntakaava luo hyvän kokonaiskuvan vesiviljelyn kehittämismahdollisuuksista Varsinais-Suomen merialueilla.

Vesiviljelyn kehittämisalueiden tarkemmassa suunnittelussa tulee huomioida tarvittavat vaikutusten arvioinnit sekä yhteensovittaminen mm. luontomatkaillen, luonnonsuojelun ja muun alueiden käytön kanssa.

Metsähallitus ei ole huomannut kaavaehdotuksessa Metsähallituksen hallinnoimiin alueisiin kohdistuvia luonnonvarojen kestäväen käytön edistämisen kanssa ristiriitaisia merkintöjä.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Metsähallituksella ei ole muilta osin lausuttavaa kaavaehdotuksesta.

Metsähallitus pyytää, että muistutukseen lähetetään vastine sähköpostiosoitteeseen kirjaamo@metsa.fi.

1.6 **MTK Varsinais-Suomi**
Pvm. 19.3.2020

Sisältö *MTK-Varsinais-Suomi yhdessä Varsinais-Suomen metsänhoitoyhdistysten kanssa kiittää lausuntomahdollisuudesta. Haluamme kiittää Varsinais-Suomen liittoa teknisesti hyvin toteutetusta kaavatyöstä. Varsinais-Suomen vaihemaakuntakaavan luonnos on keskittynyt maakuntakaavalle tarkoitettuihin asioihin ja jättänyt yksityiskohtaisemmat asiat käsiteltäväksi alempiasteisessa kaavoituksessa.*

Haluamme kuitenkin muistuttaa, ettei kaavajärjestelmä ole luonnonsuojelumenetelmä, vaan siihen on olemassa muut tarkoituksen mukaiset keinot. Lisäksi virkistysalueille (V) perustettavat ulkoilureiitit tulee toteuttaa vain maanomistajien kanssa tehtävien sopimusten kautta. Tämä tulee tuoda ilmi V-merkinnän toteutustavassa.

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää myös jokamiehenoikeuden mukaiseen ulkoiluun ja retkeilyyn. Alueita voidaan käyttää harkitusti myös haja-asutusluonteiseen pysyvään tai loma-asutukseen.

Suunnittelumääräys: Olemassa olevien alueiden täydennykseksi ja laajennukseksi voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa pääasiallista käyttötarkoitusta kohtuuttomasti haittaamatta, sekä maisema- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mm. uutta pysyvää asumista ja, erityislainsäädännön ohjaamana, myös muita toimintoja.

Keväällä esillä ollut määräys:

SUUNNITTELUMÄÄRÄYS:

Olemassa olevien alueiden täydennykseksi ja laajennukseksi voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa pääasiallista käyttötarkoitusta kohtuuttomasti haittaamatta loma-asutusta, matkailua ja virkistyskäyttöä palvelevia toimintoja, sekä maisema- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mm. uutta pysyvää asumista ja, erityislainsäädännön ohjaamana, myös muita toimintoja.

Muutosesitys:

Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää myös jokamiehenoikeuden mukaiseen ulkoiluun ja retkeilyyn. Alueita voidaan käyttää harkitusti myös haja-asutusluonteiseen pysyvään tai loma-asutukseen.

Kaavamerkinnöissä ja kaavakorteissa on loma-asutuksesta eri tekstit kaavamääräyksissä. Jokamiehenoikeuksia ei ole syytä ottaa kaavamerkintöihin.

MAA- JA METSÄTALOUS- / RETKEILY- / VIRKISTYSALUE

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä matkailun ja virkistykseen kehittämistarpeita. Alueita voidaan osoittaa maa- ja metsätalouden lisäksi loma-asumiseen ja matkailutoiminnoille. Alueita voidaan käyttää myös jokamiehenoikeuden mukaiseen ulkoiluun ja retkeilyyn sekä harkitusti haja-asutusluonteiseen pysyvään asutukseen.

Kasnäs-Teijon, Velhonveden ja Saariston rengastien kehittämisen kohdealueella tulee kehittää vetovoimaisia ja turvallisia pyöräily- ja kävelyn edellytyksiä.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Muutosesitys:

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä matkailun ja virkistyksen kehittämistarpeita. Alueita voidaan osoittaa maa- ja metsätalouden lisäksi loma-asumiseen ja matkailutoiminnoille. Alueita voidaan käyttää myös harkitusti haja-asutusluonteiseen pysyvään asutukseen. Jokamiehenoikeuksia ei ole syytä ottaa kaavamerkintöihin.

Suojelualueista

Kaavaan on merkitty toteutuneet suojelualueet S-merkinnällä, mutta tämän lisäksi merkinnän alle sisältyy alueita, joita ei ole vielä toteutettu. Kaavaselostuksen perusteella alueet on kuitenkin käyty ennakkoon maastossa tarkastamassa. MTK-Varsinais-Suomi muistuttaa, että alueemme erityispiirteet huomioiden suurimmat riskit luontoarvojen vaarantumiselle syntyy yhdyskuntarakenteen muutoksesta, kuten kaavaselostuksessakin todetaan.

” Varsinais-Suomen alueella luonnonsuojelun suurimmat riskit liittyvät ekologisesti arvokkaiden luontoarvojen vaarantumiseen toteutuneessa yhdyskuntarakenteessa ja sen laajentumisen synnyttämissä muutospaineissa.”

Tästä huolimatta Soidensuojelutyöryhmän inventointiaineistossa tunnistetut valtakunnallisesti arvokkaat suot on täydennetty maakuntakaavan suojelualueverkostoon, vaikka suuri osa näistä alueista on taloudellisesti vähämerkityksellisiä avosoita. Näihin alueisiin kohdistunut riski luontoarvojen heikkenemisestä on aikaisemmin ollut olematon, mutta soiden merkitseminen kaavakartalle saattaa kasvattaa tätä riskiä.

” Inventointityössä alueilla on todettu olevan sellaisia luonnonsuojelullisia arvoja, että ne on mahdollista toteuttaa esimerkiksi ympäristöministeriön Helmi-elinympäristöohjelman rahoituksen turvin.”

Kohteiden kartoitus ennakkoon on ollut hyvä toimintapa, koska nyt ei pitäisi esiintyä riskiä siitä, että rajaksiin sisältyy suojeltavaksi kelpaamattomia alueita. Toteutumattomien suojelualueiden merkinnän osalta tulisi kuitenkin pohtia muitakin mahdollisuuksia. Entä jos myöhemmin selviää, ettei jollain yksittäisellä alueella olekaan suojeltavia-arvoja? Tästä johtuen tulisi pohtia mahdollisuutta kirjata toteutumattomat suojelualueet erillisellä merkinnällä ja tehdä merkinnästä määräaikainen siinä tapauksessa, ettei suojelua toteuteta.

Aineiston mukaan suojelualueiden S-kaavamerkintään sisältyvät sekä luonnonsuojelulla että muun lainsäädännön nojalla toteutettavat suojelualueet. Kaavamerkintä S on suojelun toteutuksen suhteen monitulkintainen. Luonnonsuojelulla toteutettaville suojelualueille on olemassa oma kaavamerkintä SL. Tämän merkinnän osalta maanomistajien korvauskäytäntö on selkeä: jos maankäytön rajoite asetetaan, täysimääräinen korvaus maksetaan suojelu toteutettaessa.

S-merkinnän osalta maanomistajien korvauskäytäntö ei ole näin selkeä. Esimerkiksi Satakunnan maakuntakaavassa S-merkinnällä osoitettujen suojeluvarausten osalta toimivaltainen ympäristöviranomaisen VARELY-keskus on kieltäytynyt maksamasta maanomistajille korvauksia suojelua toteutettaessa. Tilanne on maanomistajien oikeusturvan ja omaisuudensuojan suhteen kestävä, eikä vastaavaa tule tapahtua Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen maakuntakaavan osalta. Kaavamääräyksestä on siten kiistatta käytävä ilmi, että suojelu toteutetaan vain, mikäli korvauskäytännöt ovat selkeät. Muussa tapauksessa suojelualuevarauksen tulee raueta, viimeistään määräajan (esimerkiksi 5 vuotta) jälkeen.

Suojelualueiden (S) suojelumääräystä tulisi lisäksi täsmentää: ”Suojelu toteutetaan maanomistajien vapaaehtoisuuteen pohjautuen METSO- ja Helmi -toimintaohjelmien kautta.”

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

LAAJA, MERKITTÄVÄ JA YHTENÄINEN METSÄVALTAINEN VYÖHYKE

Suunnittelumääräys:

Suunnitelmien ja toimenpiteiden on turvattava metsien kyky tuottaa ekologisia, sosiaalisia ja taloudellisia hyötyjä sekä sitoa hiiltä, ylläpitää luonnon monimuotoisuutta ja tuottaa puhdasta vettä sekä turvata alueen säilyminen yhtenäisenä ja monikäyttöisenä.

Vyöhykkeen arvoja sekä vyöhykkeiden välisiä ekologisia yhteyksiä tulee edistää ja turvata. Saaristossa tulee kiinnittää erityistä huomiota vyöhykkeen metsäluonnon erityispiirteiden ja maiseman säilymiseen.

Muutosesitys:

Lisäys: Myös muut maankäyttömuodot ovat alueella mahdollisia, jos alueen yhtenäisyyttä ei vaaranneta.

Maakuntakaavan varsinainen kaavamerkintä tietysti määrää alueen maankäytöstä, mutta on vaarana, että laajan ja yhtenäisen metsävyöhykkeen turvaaminen rajoittaa alueen muuta käyttöä jatkossa.

SUOJELUALUE / -KOHDE

Valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät luonnonsuojelualueet ja luontoarvoiltaan suojeltavat alueet.

Määräys

Suojelumääräys: Suunnitelmien ja toimenpiteiden alueella tulee olla luonnonarvoja turvaavia ja edistäviä.

Lähtökohdat, tavoitteet:

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltaviksi tarkoitetut alueet, kuten kansallis- ja luonnonpuistot, sekä ne suojelualueet, jotka on toteutettu tai voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain tai muun lainsäädännön perusteella.

Kaavamerkinnän vaikutukset ja suhde kokonaismaakuntakaavaan

Toteutetun suojelun osalta vaikutukset ympäristöön eivät oleellisesti muutu.

Turun kaupunkiseudun maakuntakaavan Natura-alueiden alueidenkäytön merkinnät ovat päivitetty Naturan toteutustavan mukaan.

Soidensuojelutyöryhmän ehdotus soidensuojelun täydentämiseksi muuttavat maa- ja metsätalousmerkinnästä suojelumerkinnäksi.

Poistuvat suojelualuemerkinnät muuttuvat joko virkistys- (V) tai maa- ja metsätalousalueiksi (M/MRV).

Luonnonsuojelualueiden ja luontoarvoiltaan suojeltavien alueiden merkintöjen päivittäminen lisää osaltaan luonnon monimuotoisuuden turvaamista (MRA 1§, kohta 3)

Muutosesitys:

Suojelualueet on esitettävä kaavassa kahdella eri merkinnällä. 1) alueet, jotka on suojeltu luonnonsuojelulaille ja 2) muut suojeltavaksi tarkoitetut suojelualueet, jotka on perustettava luonnonsuojelulaille vuoteen 2030 mennessä, jotta suojelumerkintä säilyy maakuntakaavassa.

Ei ole hyväksyttävää, että merkintä tulee rajoittamaan suojeltavaksi tarkoitettujen alueiden käyttöä, vaikka niitä ei missään vaiheessa lailla suojeltaisikaan.

ULKOILUREITTI

OHJEELLINEN ULKOILUREITTI

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Suunnittelumääräys:

Ulkoilureitti: Ulkoilureitin uran ympäristöä tulee hoitaa reitin ympäristön erityispiirteet huomioiden siten, että reitin virkistysarvot säilyvät ja kehittyvät.

Ohjeellinen ulkoilureitti: Ulkoilureitin tarkkaa linjausta suunniteltaessa tulee hyödyntää alueen ympäristön erityispiirteitä ja maisemaa. Lisäksi reitti tulee suunnitella siten, että reittiura kulkee virkistysarvoiltaan mahdollisimman hyvässä ympäristössä.

Muutosesitys:

Suunnittelumääräys:

Ulkoilureitti: Ulkoilureitin uran ympäristöä tulee hoitaa ottaen huomioon reitin ympäristön erityispiirteet.

Ohjeellinen ulkoilureitti: Ulkoilureitin tarkkaa linjausta suunniteltaessa tulee hyödyntää olemassa olevia teitä ja kulku-uria sekä alueen ympäristön erityispiirteitä ja maisemaa.

Ulkoilureitin suunnittelumääräyksellä ei voi rajoittaa tai ohjata maankäyttöä ulkoilureitin ympäristössä.

Lopuksi

Vaikka maakuntakaava on yleispiirteinen kaava, niin luonnonvara ja -arvo kaava sisältää mm suojelun ja maankäytön osalta maanomistusta rajoittavia ehdotuksia. Suomessa yksityinen omistusoikeus ja elinkeinovapaus ovat peruseriaatteita. Siksi pidämme välttämättömänä, että suojelumerkinnöillä ja käytön rajoitusten kohteeksi joutuvia maanomistajia kuullaan erikseen kaavaehdotuksesta.

1.7

Pvm.

Museovirasto

4.3.2020

Sisältö

Museovirasto on perehtynyt 20.1.2020 päivättyyn maakuntakaavaehdotukseen ja antaa erityisistunnossa 3.3.2020 käsiteltynä lausuntonaan seuraavan.

Vaihemaakuntakaavassa käsitellään kierto- ja biotalouden näkökulmasta keskeisten luonnonvarojen käyttöä ja potentiaalia sovittaen ne yhteen maakunnallisesti arvokkaiden luontoalueiden ja virkistysmahdollisuuksien turvaamiseen. Ratkaistavia asioita ovat mm. luonnonsuojelu- ja Natura-alueet, pohjavesialueet, virkistys ja matkailu sekä tekniset verkostot.

Kulttuuriympäristöä ei käsitellä kaavateemana eikä se esiinny myöskään kaavamerkinnöissä ja -määräyksissä muutoin kuin edellyttämällä paikoin ympäristö- ja maisemanäkökohtien huomioon ottamista. Yleismääräyksiä kaavassa ei ole, vaan ainoastaan käsitellyjä teemoja koskevia kehittämisperiaate-, aluevaraus- ja kohdevarausmerkintöjä sekä linjoja ja yhteystarpeita.

Rakennettu kulttuuriympäristö, maisema-alueet sekä arkeologinen kulttuuriperintö tulee siten otetuksi huomioon voimassa olevista maakuntakaavoista. Kaavaselostuksessa niiden todetaan välillisesti vaikuttaneen kaupunkiseutujen virkistysalueiden sekä matkailun kehittämisalueiden määrittämisessä. Muita uusia kaavamerkintöjä ei puolestaan todeta osoitetun siten, että ne merkittävästi muuttaisivat aiemmissa maakuntakaavoissa tunnistettuja alueita tai kohteita.

Taustoittavilla teemakartoilla on esitetty maakuntakaavassa osoitetut merkittävät rakennetun ympäristön kokonaisuudet, muinaisjäännökset ja historialliset tied, kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta tärkeät alueet, valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet sekä perinnebiotoopit.

Kaavan vaikutuksia on arvioitu mm. kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön. Näitä vaikutuksia on arvioitu kaavamerkintäkohtaisesti muutaman kaavamerkinnän osalta

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonvarojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

sekä kaavan yleisinä vaikutuksina. Uusien maakuntakaavamerkintöjen ei todeta aiheuttavan merkittävää haittavaikutusta voimassa olevissa kaavoissa tunnistettuihin kulttuuriympäristöihin ja kohteisiin.

MUSEOVIRASTON KANTA

Luonnonvarojen käytön ja luonnonvarojen vaalimisen samanaikainen tarkastelu on hyvä lähtökohta ympäristön kestävästä käytöstä edistämiseksi ja haittavaikutusten minimoimiseksi.

Kulttuuri- ja luonnonympäristöt, luonto ja luonnon kulttuurinen käyttö esim. retkeilyä tai juuri luonnonvarojen hyödyntämisenä kietoutuvat toisiinsa. Kulttuuriympäristö olisikin ollut aiheellista käsitellä yhtenä kokonaisuutena liittyvänä teemana. On kuitenkin hyvä, että voimassa olevien maakuntakaavojen rakennettua kulttuuriympäristöä, maisema-alueita sekä arkeologista kulttuuriperintöä koskevat merkinnät ovat aktiivisesti ohjanneet vaihekaavan laadintaa.

Kulttuuriympäristöteeman käsittely kokonaisuutena olisi jatkossa kuitenkin tarpeen, koska maakunnan alueella on voimassa useita eriaikaisia kaavoja, joista vanhin on jo vuodelta 2004. Rakennettua kulttuuriympäristöä ja maisemia koskevia inventointeja on jatkuvasti päivitetty, mutta selvitystilanteessa on edelleen seutu- ja kuntakohtaisia eroja. Vastaavasti maa- ja vesialueilla olevaa arkeologista kulttuuriperintöä koskevat inventoinnit täydentyvät koko ajan, mutta ovat paikoin edelleen puutteellisia.

Näin ollen voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitetut kulttuuriympäristön eri osat ja alueita koskevat merkinnät eivät välttämättä ole täysin ajan tasalla päivitettyihin inventointeihin nähden. Puutteet inventoinneissa taas tarkoittavat sitä, että osa maakunnan kulttuuriympäristökohteista ja -alueista voivat olla kokonaan tunnistamatta jääden siten huomiotta maankäytön suunnittelussa. Kaavatyössä olisi ollut suotavaa ottaa huomioon päivittyneet kulttuuriympäristötiedot ja tehdä tarvittavilta osin, erityisesti muuttuvan maankäytön alueilta lisäselvityksiä.

Kaavan tulisi myös ohjata ajantasaisen kulttuuriympäristötiedon selvittämiseen yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa etenkin, kun tätä ei ole tehty johdonmukaisesti voimassa olevien maakuntakaavojen määräyksissä. Olkoonkin, että kaava on temaattinen ja strateginen, tulisi siinä vielä harkita kulttuuriympäristön huomioimista erityisesti niissä kaavamääräyksissä, joiden mukainen alueidenkäyttö saattaisi heikentää kulttuuriympäristön arvoja.

Kaavan vaikutustenarvioinnista osalliselle jää epäselväksi mm. se, mihin tekijöihin perustuu arvio siitä, että uudet maakuntakaavamerkinnät eivät aiheuttaisi merkittävää haittavaikutusta voimassa olevissa kaavoissa tunnistettuihin kulttuuriympäristöihin ja kohteisiin. Muutoksia aiheuttavat esim. uudet sähkölinjat sekä nykyisten teollisuus- ja erityistoimintojen alueiden laajennukset. Erityistoimintojen alueilla tapahtuva luonnonvarojen hyödyntäminen, kuten kalliokivi- ja maa-ainesten otto sekä kaivostoiminta, voi muodostua ristiriidaksi ympäristön vaalimisen kanssa. Kulttuuriympäristöihin kohdistuvien muutosten suuruus ja kohdentuminen kaipaisikin vielä selvennystä.

1.8 Puolustusministeriö
Pvm. 6.3.2020

Sisältö Varsinais-Suomen liitto on pyytänyt puolustusministeriöltä lausuntoa vaihemaakuntakaavan 1.ehdotuksesta. Kaava-alueella sijaitsee useita maanpuolustuksen kannalta merkittäviä puolustusvoimien käytössä olevia alueita. Puolustusvoimat on osallistunut kaavavalmisteluprosessiin.

Maankäyttö- ja rakennuslain 4 a §:n mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun sekä huoltovarmuuden edellyttämät kehittämistarpeet ja varmistettava, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä. Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sisältyy myös maanpuolustusta koskevia kirjauksia.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että puolustusvoimien toimintaedellytykset turvataan suunnittelualueella. Yksityiskohtien osalta puolustusministeriö viittaa lausunnossaan liitteenä olevan Pääesikunnan lausuntoon.

Liite 1. Pääesikunnan lausunto:

Varsinais-Suomen liitto on viiteasiakirjalla pyytänyt lausuntoa Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksesta. Lausuntopyynnön liitto on lähettänyt lausuntopyynnön jakelun mukaan puolustusvoimille (2LOGR) ja puolustusministeriölle. Puolustusministeriön ohjeistuksen (PLM:n ohjauskirje 1.6.2016) mukaan maakuntakaavaehdotuksesta annetaan lausunto puolustusministeriöstä.

Nyt lausuttavana olevana Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksessa käsitellään luonnonarvojen ja -varojen, virkistyksen ja matkailun sekä teknisten verkostojen kehittämistavoitteita ja -kysymyksiä.

Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. valmisteluvaiheen aineistosta on Puolustusvoimien logistiikkalaitos antanut lausunnon. Annetussa lausunnossa on esitetty merkittäväksi valmisteluaineiston karttaan (3b Liikenne ja terminaalit) puolustusvoimien alueeksi Oripään harjoitusalue. Lausunnoista antamassaan vastineessa liitto on todennut, että puolustusvoimien esittämä Oripään harjoitusalue merkitään teemakarttaan. Muuta sellaista huomautettavaa, joka olisi tullut ottaa huomioon nyt lausuttavana olevassa vaihemaakuntakaavassa, Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen antamassa lausunnossa ei ole esitetty.

Pääesikunta toteaa Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotukseen liittyen seuraavaa.

*Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan taustakartat -aineostossa olevassa taustakartassa **3b Liikenne ja terminaalit** merkityt puolustusvoimien alueet eivät ole yhtenevät voimassa olevan maakuntakaavan merkintöjen kanssa, eikä ko. taustakarttaan ole merkitty myöskään Oripään harjoitusaluetta. Pääesikunta esittää, että ko. taustakarttaan puolustusvoimien alueet merkitään siten kuin ne ovat voimassa olevassa maakuntakaavassa lisättynä Oripään harjoitusalueella.*

Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksessa on muutamille puolustusvoimien käytössä oleville alueille tai niiden välittömään läheisyyteen merkitty ulkoilureitti tai ohjeellinen ulkoilureitti. Näiden reittien jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon puolustusvoimien käytössä oleviin alueisiin liittyvät puolustusvoimien tarpeet ja niiden kehittämisedellytykset. Lisäksi muutamille puolustusvoimien käytössä oleville alueille ulottuu matkailun, retkeilyn ja virkistyksen kehittämisen kohdealue merkintä. Näiden alueiden jatkosuunnittelussa tulee turvata puolustusvoimien toimintaedellytykset ja niiden kehittämismahdollisuudet puolustusvoimien käytössä olevilla alueilla.

1.9
Pvm. **Sisäministeriö**
5.3.2020

Sisältö Ei aihetta lausuntoon.

1.10
Pvm. **SLC Åboland**
6.3.2020

Sisältö Åbolands svenska lantbruksproducentförbund r.f. (SLC Åboland) har bekantat sig med utkastet till "Egentliga Finlands etappplansplan för naturvärden och – resurser".

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Utkastet till etapplandskapsplan för naturvärden och – resurser grundar sig på ett gediget bakgrunds-material. Bakgrundsmaterialets värde av information kan ifrågasättas. Att grunda en landskapsplan på material som frivilliga organisationer sammanställt eller på analysmetoder som konstaterats bringa ett snedvridet resultat är inte acceptabelt i dagens samhälle.

M och MRV - områden bör möjliggöra att normalt ekonomiskogsbruk enligt Finlands skogslag bedrivs på områdena. En välskött skog är även attraktiv för turism- och rekreationsverksamhet. En välskött skog är också bättre skyddad för möjlig skogsbrand och stormskada. Detta i och med att det i en ekonomiskog finns mindre sly och överlag färre övervuxna träd. I plankorten bör tilläggas att normala skogsbruksåtgärder enligt Finlands skogslagstiftning är tillåtet.

S områden – Skydd av områden bör i första hand bygga på frivillighet. Ifall områden som inte sedan tidigare är skyddat märks ut bör markägarna kontaktas för att trygga markägarens grundlagsrättsliga rättigheter under planeringens gång. De utmärkta S områden i etapplandskapsplanen får inte per automatik skyddas. Skydd av naturvärden bör bygga på frivillighet. Markägaren bör informeras och tryggas en lagenlig process vid skydd av markegendom. En S-märkning i en etapplandskapsplan får inte ha rättsverkningar. En s – märkning i en etapplandskapsplan bör inte försvåra normalt skogsbruk.

Att grunda s-märkningen på myrskyddsprogrammets tillägg är ifrågasatt. Tillägget till myrskyddsprogrammet har aldrig godkänts, utan arbetet med myrskyddsprogrammets tillägg har lagts ner. Att grunda beteckningar i etapplandskapsplaner på dylika icke fastställda utredningar är ifrågasatt och märkligt.

S märkta områden som grundar sig på den icke godkända myrskyddsprogrammets tillägg bör tas bort från etapplandskapsplanen.

Besökshamnar/Naturhamnar - Att märka ut besökshamnar på etapplandskapsplanen påvisar var båtfolket kan förväntas röra sig. Att stärka dessa besökshamnar med att planera kringsservice i förhållande fördelaktigt till besökshamnarna är långsiktigt, med den planeringen kan vi styra hur folk rör sig i vårt känsliga skärgårdshav. En styrning av båtfolket till besökshamnar med planerad avfallshantering och toaletservice är hållbar och ansvarsfull planering.

Att märka ut naturhamnar i en etapplandskapsplan är inte försvarbart, i synnerhet när databasen som används är en frivilligorganisations verktyg för medelinsamling. Att "marknadsföra/utpeka" naturhamnar utan markägarens lov stöds inte av allemansrätten. En utmärkning av naturhamnarna ökar slitaget på den känsliga skärgårdsnaturen och ökar märkbart risken för nedsmutsning (avfall och toalettavfall i naturen) och risken för markbrand.

SLC Åboland ser att naturhamnarnas position stryks från etapplandskapsplanen.

Skogsområden – Områden märkta som "omfattande, betydande och enhetlig skogsdominerad zon" bör för att bibehålla sin skogskaraktär skötas enligt skogslagstiftningens mål. I plankorten bör tilläggas att traditionellt ekonomiskogsbruk är möjligt utan försvärad process vid skötsel- eller avverkningsåtgärder.

Användningen av den nya zonationsanalysen vid fjärrkartering av skogen ger en stor missvisning i Åbolands skärgård (Kimitoön, Pargas) Våra relativt små skogsskiften, vår mosaikartade splittrade skog med en hög andel berg har visat sig ge svagt analysresultat när man jämför med verkliga karteringar som är gjorda på plats och ställe.

Således bör inte zonationsanalys användas som underlag vid uppgörand av en landskapsplan.

Värdefull geologisk formation – I plankortet bör tilläggas att traditionellt ekonomiskogsbruk enligt Finlands skogslag är tillåtet så länge den geologiska formationen inte äventyras.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

1.11 Suomen Kalankasvattajaliitto
Pvm. 4.3.2020

Sisältö Suomen Kalankasvattajaliitto ry kiittää lausuntopyyntöä ja pitää hyvänä sitä, että kalankasvatus maakunnassa jo perinteisenä ja tärkeänä luonnonvarojen hyödyntävänä elinkeinona on otettu mukaan kaavaehdotukseen.

Vesiviljelyn taustakartassa näytetään Luonnonvarakeskuksen (LUKE) FINFARMGIS kestävien kalankasvatusalueiden tunnistamisessa tuotetusta paikkatietoaineistosta analysoitu soveltuvin 20 % kalan jatkokasvatukseen merialueilla. Tämä antaa kohtuullisen realistisen kuvan siitä minkä laajuinen alue olisi hyvä varata kalan jatkokasvatukseen merialueella.

On kuitenkin syytä muistaa, että FINFARMGIS on kehitysvaiheessa oleva työkalu. Se huomioi osan laitospaikan valinnassa keskeisiä kriteereitä ja myös keskustelu tunnistuksessa käytettävien muuttujien keskinäisiä painoarvoista on kesken. Työkalulla ei voida varmistaa tai edes ennakoida kalankasvatuksen ympäristöluvan myöntämistä tunnistetullakaan alueella.

Taustakartassa esitetyt alueita ei tämän takia tule ymmärtää ainoina mahdollisina tai yksiselitteisesti parhaiten soveltuvina kohteina merialueella tapahtuvalle kalan jatkokasvatukselle.

1.12 Suomen metsäkeskus, eteläinen palvelualue
Pvm. 6.3.2020

Sisältö Finlands skogscentral, södra serviceområdet har bekantat sig med förslaget till Egentliga Finlands etapp-landskapsplan för naturvärden och -resurser. Eftersom vårt verksamhetsområde endast omfattar Pargas och Kimitoön tar vi i huvudsak ställning till detta område och Skogscentralens västra område avger ett skilt utlåtande. Skogscentralen tar endast ställning till ärenden som berör skogssektorn.

Allmänt

Skogen och skogsmarken är en stor möjlighet med tanke på bioekonomi, cirkulärekonomi och som koldioxidbindare och -lagrare. Det är av största vikt att också landskapsplanen beaktar skogarnas utveckling och hälsa så att de också i framtiden ger oss möjligheter såväl i ekonomiskt hänseende som i form av naturvärden och rekreation.

Skogarna i Egentliga Finland är mycket varierande och detta ger en god grund för att förebygga skador som ett varmare klimat kan medföra.

Förslaget till etapp-landskapsplan behandlar naturvärden och -resurser. Skogarnas behandling regleras via skogslagen, naturvårdslagen samt ett stort antal övriga lagar. Oftast finns det inte behov av att i landskapsplanen styra själva behandlingen. Landskapsplanen kan trygga förutsättningarna för skogssektorn genom att samaordna markanvändningen så att produktiv skogsmark inte i onödan överförs till annan markanvändning med avskogning som resultat och genom att på många olika sätt främja näringen - till exempel genom att planera logistiklösningarna också med tanke på skogsnäringen.

Skogscentralen vill framföra behovet av dialog med markägarna då deras skogsområden planeras till annan användning än skogsbruk. Detta gäller till exempel på områden som i etappplanen fått beteckningen V rekreatiomsområde och -objekt.

Skogscentralen anser att endast fastställda naturskyddsområden eller av statsrådet fastställda naturskyddssprogram bör ritas ut på plankartan. I detta förslag till etapp-landskapsplan har man ritat in de områden som föreslagits av arbetsgruppen för komplettering av myrskyddet. I planbeskrivningen säger man riktigt att meningen är att förverkliga detta skydd via Helmi-programmet. Detta program är en form av

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

frivilligt skydd. Men om områdena är inritade i etappplansplanen gäller inte längre någon frivillighet. Skogslagen gäller inte på SL-områden i landskapsplanen och markägaren har inte möjligheter till skogsbrukets miljöstöd eller Kemera-stöd.

Planbeteckningar- och bestämmelser

- a) *Omfattande, betydande och enhetlig skogsdominerad zon*
I texten på plankortet säger man mycket flummigt att " I skärgården bör speciell uppmärksamhet fästas på att särdragen för zonens skogsnatur samt landskapet bevaras". Skogscentralen vill framföra att alla skogsbruksåtgärder regleras av skogslagen ,natruvårdslagen, fornminneslagen samt övriga lagar. Skrivningen som jag här citerade är svårtolkad och innehåller inget mervärde. Skogscentralen föreslår att skrivningen utesluts ur texten eller kompletteras med en skrivning om att alla skogsbruksåtgärder görs i enlighet med skogslagen.
- b) *Skyddsområde/-objekt*
Som tidigare nämnts anser skogscentralen att endast fastställda naturskyddsområden eller sådana av statsrådet fastställda skyddsprogram skall få beteckningen S. Vi vill påpeka att skogslagen inte gäller på dessa områden med följden att markägaren inte behöver göra en anmälan om Användning av skog, inte behöver sköta om återväxten efter en eventuell förnyelseavverkning och inte heller har rätt till stöd i enlighet med Lagen om stöd för hållbart skogsbruk. Situationen blir besvärlig om det slutliga skyddsbeslutet inte exakt följer det på landskapsplanen inritade området.
- c) *Friluftsled/riktgivande friluftsled*
Skogscentralen vill framföra att skrivningen om att använda befintliga vägar inter kan gälla skogsbilvägar.
- d) *Värdefull geologisk formation*
För att inga missförstånd ska uppstå föreslår Skogscentralen att bestämmelsen innehåller en skrivning om att skogsbruksåtgärder enligt skogslagen kan utföras på områdena.

Skogscentralen tackar för möjligheten att ge utlåtande om etappplansplanen och bidrar gärna i det fortsatta arbetet med planen.

1.13 Suomen metsäkeskus, läntinen palvelualue
Pvm. 9.3.2020

Sisältö Suomen metsäkeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksesta. Suomen metsäkeskus on antanut valmisteluaineistosta lausunnon 27.4.2018 ja haluaa painottaa osin uudelleen em. lausunnossa mainittuja asioita sekä nostaa esille joitakin uusia näkökantoja.

Suomen metsäkeskus lausuu Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksesta seuraavaa:

Yleistä

Vaihemaakuntakaavan 1. ehdotus on laadittu laajasti osallistaen ja kaavaehdotuksen tavoitteet ovat hyviä. Niissä on hyvin tunnistettu yhdyskuntarakenteen laajeneminen suurimmaksi riskiksi luonnonsuojelulle. Bio- ja kiertotalouden kasvulle tulee antaa kaavoituksella mahdollisuuksia rajoittamisen sijaan. Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu ovat kasvussa, mutta kaavatyössä on huomattava, että nämä toiminnot voivat pitkälti tapahtua myös normaalissa talouskäytössä olevissa ympäristöissä jokamiehen oikeuksiin ja määräaikaisiin sopimuksiin perustuen.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Suomessa metsien suojelu on viime aikoina tapahtunut pääosin vapaaehtoisuuteen perustuvien keinoin, lähinnä METSO-ohjelman kautta. Ympäristöministeriön Helmi-elinympäristöohjelman toteutus on käynnistynyt. Kaavoituksella suojeluasioita on vaikea hallita. Tämän vuoksi uusien suojelualueiden ja ekologisten yhteyksien esittämiseen kaavassa tulee suhtautua pidättyvästi.

Luonnon monimuotoisuus

Esityksessä on tunnistettu ja tuotu hyvin esille laajat, merkittävät ja yhtenäiset metsävaltaiset vyöhykkeet. Näille alueille voidaan METSO-ohjelman toteuttajien toimesta kohdentaa myös metsänomistajille suunnattua METSO-ohjelman keinojen markkinointia. Metsätalousalueilla on kuitenkin voitava noudattaa metsälakia. Mikäli suojeluvaihtoehtoja osoitetaan, kaavoittajan tulee osoittaa keinot taloudellisten menetysten kompensointiin.

Varsinais-Suomen luonnon monimuotoisuus on syntynyt pitkään ihmisten vaikutuksen piirissä olevan luonnon muovautumisen kanssa. Esimerkiksi vanhoissa metsissä ei ole samanlaisia luontoarvoja kuin Itä-Suomessa. Siten monimuotoisuuden tausta-aineistoissa tulisi painottaa maatalousympäristön ja merenrantojen luontotyyppejä.

Maakuntakaavan suojelualueverkostoon on täydennetty soidensuojelutyöryhmän inventointiaineistossa tunnistetut valtakunnallisesti arvokkaat suot. Hallitusohjelmassa metsien ja soiden suojelua edistetään vain maanomistajille vapaaehtoisin keinoin, joten ne tulisi poistaa vaihemaakuntakaavaehdotuksesta.

Vaihemaakuntakaavaan tulisi merkitä vain sellaiset S-alueet, joiden toteutuminen on realistista ja luopua lopuista. Metsäkeskus suosittaa S-merkintöjen sijaan käyttämään SL-merkintää, joka on metsänomistajan kannalta selkeämpi.

Ekologisia yhteyksiä ei tule merkitä maakuntakaavaan taajamien lähiympäristöä lukuun ottamatta. Hirvieläinten kulkureitit ovat kuitenkin tärkeitä liikennesuunnittelun kannalta.

Metsien luontoarvoja kuvaavat kartat tulee jättää kaavan tausta-aineistoksi. Metsä- ja luonnonsuojelulaki, metsien sertifiointi ja vapaaehtoinen suojelu riittävät monimuotoisuuden turvaamiseen. Lisäksi on huomioitava, että sektorilainsäädännöt muuttuvat. Metsälakia arvioidaan parhaillaan ja tällä voi olla vaikutuksia esimerkiksi Metsälain 10 § sisältöön. Miten maakuntakaava pidetään ajan tasalla sektorilainsäädännön muuttuessa?

Virkistys ja matkailu

Luontomatkailun kehittäminen on hyvä perustavoite. Maakunnan neljä kansallispuistoa muodostavat rungon luontomatkailulle. Retkeilyreittien perustamisen tulee perustua vapaaehtoisuuteen ja tarvittavien reititöimintösten myötä. Samoin virkistysalueiden perustamisen tulee perustua sopimiseen. Jokamiehenoikeus antaa laajat oikeudet luontomatkailulle.

Luonnonvarojen kestävä käytön edistäminen

Luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen tulee turvata kaavassa. Metsien käyttöä voidaan edelleen lisätä. Luonnonvarakeskuksen laskelmien mukaan puuston vuotuinen kasvu Varsinais-Suomessa ylittää poistuman. Biotalous auttaa osaltaan ratkaisemaan ilmastonmuutosta, energiaomavaraisuutta ja jäteongelmia.

Terminaaleja tulee lisätä ja kehittää mm. Naantalien voimalaitoksen raaka-ainehuollon varmistamiseksi. Terminaaleille tulee varata alueita pääteiden varteen, esimerkiksi valtatie 8 varressa niitä ei ole riittävästi. Kaavassa tulisi turvata rautateiden kuormauspaikkojen toiminta.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

1.14 **Södra Skogsreviret**
Pvm. 5.3.2020

Sisältö **Södra Skogsreviret r.f.**

Skogsvårdsföreningen Södra skogsreviret r.f:s verksamhetsområde omfattar de svensk- och tvåspråkiga kommunerna i Nyland, från Hangö i väst till Pyttis i öst, samt Kimitoön i Åboland. Södra skogsreviret har ca 4 800 medlemmar och medlemmarnas skogsinnehav uppgår till drygt 170 000 hektar.

Södra skogsreviret (nedan Reviret) har bekantat sig med det senaste planeförslaget och framför här sina åsikter, som berör markägarna och skogssektorn.

Det finns ett omfattande bakgrundsmaterial till etappplansplanen för naturvärden och -resurser och vi på Reviret önskar att det i följande begäran om utlåtande klart och tydligt framgår vad som ändrat från det tidigare planeförslaget. Gällande de nya skyddsområden som tillkommit under planeringsprocessen, anser Reviret att samtliga som berörs av dessa skall kontaktas. Markägare som berörs av dessa bör kontaktas personligen, företrädesvis per brev.

Beträffande områden märkta som "Omfattande. Betydande och enhetligt skogsdominerad zon", så framkommer det inte, i alla fall tydligt, ifall detta medför några begränsningar gällande brukande av skogen. Därför anser Reviret att man bör lägga till i texten att normala skogsbruksåtgärder enligt finsk skogslagsstiftning är tillåtna, samt att det är skogslagen som gäller på dessa områden. Man bör även få in texten att det inte kommer att krävas tillstånd för miljöåtgärd (trädfällning) på dessa områden. Att man för att få fram dessa områden använt sig av Zonation-verktyget är något vi ställer oss kritiska till. Zonation-verktyget är i sig ett väldigt bra verktyg med vilket man kan ta fram olika teoretiska modeller och behandla en stor mängd data och stora områden. Verktyget är dock känsligt för de parametrar som läggs in i den ifrågavarande analysen och man kan välja att få ut exakt det resultat man eftersträvar. Eftersom detta verktyg är så känsligt för de parametrar som läggs in, anser Reviret att man inte bör beakta områden som detta verktyg tagit fram ifall dessa inte kvalitetssäkrats ute i fält.

Vad gäller M och MRV områden bör man tillägga att det är Finlands skogslag som gäller och normalt ekonomiskogsbruk bör vara möjligt att bedriva på dessa områden. Inga begränsningar gällande hur skogen sköts eller tillstånd för miljöåtgärd (trädfällning) bör finnas.

S- och Naturaområden – Reviret anser att skyddande av områden alltid bör basera sig på frivillighet. Markägare som fått nya eller förstörade skyddsområden på sina marker i planeförslaget, bör informeras personligen och ges en möjlighet att redan i ett tidigt skede delta i processen. Vi anser även att de nya och eventuellt förstörade S- och Naturaområdena bör läggas i planeförslagets bilagor eller att de borde få en annan beteckning. Det bör även klart framgå vad man menar med S-beteckningen i planen; om skyddet exempelvis gäller geografiska formationer (t.ex. åsskydd), bör det klart framgå att skogslagen gäller och att jord- och skogsbruk kan bedrivas normalt inom området.

Ett annat problem är att vissa av områdena, som fått en S-beteckning är väldigt små till sin areal. En landskapsplan skall enligt vår mening inte innehålla dylika små områden. För detta ändamål finns noggrannare general- och delgeneralplaner. Oberoende av planestatus, bör dessa områden vara omsorgsfullt inventerade innan de erhåller en S-beteckning. Om det på ett definierat område finns något skyddsvärt i enlighet med lagar och förordningar, så kommer området att bli skyddat fastän man inte tar med skydds-beteckningar i en så pass övergripande plan som en landskapsplan.

Att förslaget till Myrskyddets-tilläggsprogram kommit med som tillägg i planeförslaget, är något Reviret inte kan godkänna. Detta Myrskyddets-tilläggsprogram, som nu tagits med har aldrig godkänts och bör därför inte vara med. Nämnvärt är att Finlands regering har satt stor tyngdpunkt på det lyckade och frivilliga skyddsprogrammet METSO. Man har även på miljöministeriet beslutat om att bilda det så kallade Helmi-

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

programmet. I detta program ingår bland annat frivilligt myrskydd. Reviret anser att det skulle vara väldigt mycket bättre att fortsätta på den frivilliga linjen både för naturens och markägarnas del. Om man i planeförslaget tar med förslaget till Myrskyddets-tilläggsprogram, så är det mycket sannolikt att det kommer att inverka negativt på markägarnas positiva syn på naturvårdsfrågor.

Angående kvalitetssäkringen av de områden som fått en S-beteckning kan vi inte hitta något annat än en hänvisning till en person i "Maankunnallisesti arvokkaiden luontokohteiden selvitys", som skulle ha varit i fält och granskat objekten under perioden juni till september 2017. Hinner en person verkligen inventera alla dessa områden på fyra månader? Reviret anser att det är bra att sammanställningen "Maankunnallisesti arvokkaiden luontokohteiden selvitys" har gjorts för att man skall kunna bilda sig en helhetsuppfattning om de olika utredningarna. I denna sammanställning kommer det klart fram hur stora olikheter det finns i det insamlade materialet och även hur brokig kvaliteten kan vara på det samlade materialet. I sammanställningen kommer det fram att man jämnställer natur- och miljövårdsplaner, privatpersoners tyckande och åsikter (e-post) och naturutredningar gjorda av konsulter.

Att märka ut Naturhamnar i en landskapsplan är något vi anser vara märkligt och oförsvarbart, speciellt då databasen som används som grund för dessa är insamlad av en frivilligorganisation, och att dessa därför bör strykas från planeförslaget. Att märka ut naturhamnar i en landskapsplan utan markägarens lov stöds inte av allemansrätten och kan leda till ett ökat slitage på den känsliga skärgårdsnaturen, och risken för nedsmutsning ökar.

1.15 **Turku Science Park Oy**
Pvm. 5.3.2020

Sisältö Yleisesti matkailun ja virkistyskäytön hyötyjät, käyttäjät ja kohderyhmät ovat samat (ainakin tulisi olla nykyaikaisen matkailunkehittämisen näkökulmasta), joten yhdeksi kohderyhmäksi voisi yhdistää 'matkailu ja virkistyskäyttö' sen sijaan, että nämä ovat erillään.

4.7 Varsinais-Suomen matkailuohjelman päivitys 2017-20, kehittämisen kärjet

- ...'Maakunnallinen matkailufoorumi toimii matkailusektorin yhteistyöverkostona Varsinais-Suomessa'. -
> matkailufoorumissa ei ole lainkaan yritysedustusta, olisi tarpeen kehittää yhteistyössä yritysten kanssa. Matkailuyritysten menestyminen on keskeistä.

- tästä kappaleesta puuttuu digitaalisuus, kestävä matkailu ja tiedolla johtaminen, jotka me olemme tunnustaneet Turku Science Park Oy:ssä tärkeiksi matkailun kehittämisen teemoiksi. Käynnistyvässä V-S matkailun tiekarttaprosessissa on tausta-aineistossa mainittu nämä kolme sekä saavutettavuus ja maakunnan brändäys, joten voimme olettaa, että ne otetaan huomioon.

5.4 Luonnon merkitys virkistys- ja matkailukäytössä

- palveluita ei mainita lainkaan. Kuitenkin palveluiden sijoittaminen vetovoimaisten kohteiden lähelle tai reittien lähtöpisteisiin on olennaista.

Nykytilanne maakuntakaavassa

-'Saariston rengastien alue on osoitettu matkailutoimintojen kehittämisvyöhykkeenä'. Lisäksi pitäisi mainita kaupunkien keskustat ja rannikkoalueet laajemmin.

-'Matkailua ja virkistyskäyttöä tukevat alueet, kuten kansallispuistot on osoitettu mm. suojelumerkinnöin...'
-> kansallispuistoissa kehitetään myös matkailupalveluita, eivätkä ne ole vain suojelua varten olemassa.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

- 'Melontareittejä on kaavassa esitetty sisävesien alueille, pääasiassa jokiin. Kaavassa esitetyillä melontareiteillä nähdään olevan joko olemassa olevaa tai potentiaalista maakunnallisen tason merkitystä melontaretkelyyn ja -matkailun kehittämisessä.' -> pitää osoittaa paikkoja palveluille, yritystoiminnalle ja taukopaikoille. Matkailu ei kehity itsekseen meren ympärille.

5.5 Luonnonvarojen kestävä käytön edistäminen. Yleiset lähtökohdat.

Maakuntakaavan tavoitteet ja tausta-aineistot

- matkailu on jätetty kokonaan tästä pois. Olisi hyvä keskustella pehmeästä käytöstä myös, esim. talousmetsien hyödyntämisestä virkistyskäytössä: samalla kun hyödynnetään metsiä taloudellisesti, niillä voi olla myös virkistyskäytön näkökulmasta merkitystä, ja mahdollisuuksia jopa liiketoimintaan. Näin ollen myös yksityisiä metsiä voisi hyödyntää edellisessä kappaleessa keskustellun luontomatkailun kehittämisessä.

1.16 Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos
Pvm. 11.2.2020

Sisältö Ei aihetta lausuntoon.

1.17 Varsinais-Suomen ELY-keskus
Pvm. 27.3.2020

Sisältö Varsinais-Suomen liitto on pyytänyt lausuntoa kaavaehdotuksesta. ELY-keskus on antanut 8.5.2018 lausunnon kaavan valmisteluaineistosta. Tuolloin kaavasta ei ollut vielä luonnoskarttaa eikä määräyksiä. Tämän johdosta ELY-keskus ottaa kantaa kaavan sisältöön laajasti. Lausunto on laadittu yhteistyössä ELY-keskuksen vastualueiden sekä ympäristö- ja luonnonvarat vastualueen yksiköiden kesken. Vesiviljelyn osalta ensimmäinen lausunnon osa on kalatalouden näkökulmasta (elinkeinovastuualue) ja toinen vesien suojelelun näkökulmasta (ympäristövastuualue).

Kaavassa on osoitettu kehittämisperiaatemerkinä metsävaltaisista vyöhykkeistä, vesiviljelyn kehittämisvyöhykkeistä ja matkailun, retkeilyn ja virkistyskohdealueista. Nämä ovat kaavakortissa esitetyn mukaan informatiivisia kaavamerkintöjä, mutta niille on kuitenkin kirjoitettu konkreettiset suunnittelumääräykset. Tästä jää epäselväksi, mikä merkintöjen vaikutus on tarkoitettu olevan. Myös olisi hyvä kirjoittaa auki, miten kehittämisperiaatemerkinä saadaan käytännössä toteutettua niille asetettuja tavoitteita: esimerkiksi metsävaltaisen vyöhykkeen kaavakortissa tavoitteena mainittu ilmastonmuutoksen torjunta.

Liikenneyhteydet

Valtakunnallisten tavoitteiden mukaan merkittävien liikenneyhteyksien kehittämismahdollisuudet on alueidenkäytössä turvattava. ELY-keskus esittää ehdotukseen seuraavat huomiot niiden osalta.

Matkailun, retkeilyn ja virkistyskohdealueita koskee mm. määräys: "Käsnäs-Teijon, Velhoveden ja Saariston rengastien ja muilla vastaavilla kehittämis kohdealueilla tulee kehittää vetovoimaisia ja turvallisia pyöräilyn ja kävelyn edellytyksiä". Tätä työtä kunnat ja valtion edustajana ELY-keskukset pyrkivät edistämään pääosin monikantarahoitusta hyödyntäen.

Naantalin Särkäsalmien kautta kulkeva veneilyn runkoväylä -merkintä mahdollistaa omalta osaltaan avattavan sillan toteutumista Naantali-Rymättylä maantielle 189. ELY-keskuksen lähivuosien suunnitelmissa on kuitenkin vain kevyen liikenteen väylän rakentaminen ko. tieosalle.

Valtatie 8:n kohdalla Mynämäen pohjoisosassa on esitetty uusi yhtenäinen soidensuojelualue, joka sijaitsee molemmin puolin valtatieä: Teeressuorahka-Peururahka. Suojelualue jakautuu valtatie kohdalla kahteen alueeseen, mikä ei ilmene kaavan rajauksesta. Rajaus tulee tältä osin korjata

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

kaavakarttaan. Valtatietä on tarkoitus jatkossa kehittää ns. jatkuvana ohituskaistatienä, jolloin tiealuetta tarvittaisiin tulevaisuudessa sivusuunnassa jonkin verran lisää. Olemassa oleva tieverkko riittänee kyseisellä kohdalla rinnakkaistieverkoksi. Tieverkkoa koskevien suojelualueiden rajauksien osalta on syytä huomioida paremmin maantien tienpitäjän lausunto asiaan, jotta tiesuunnittelussa kaava on tulkittavissa oikein.

Liedossa suunnitellaan uutta 400 kV sähkölinjaa (Naantalinsalmi-Lieto) samalle kohdalle, jossa on yksi linjausvaihtoehto valtatie 10 kääntämiseksi valtatielle 9. Asia ei kuulu varsinaisesti maakuntakaavan laadintaan, mutta sähkölinjan jatkosuunnittelussa on syytä huolehtia siitä, ettei esim. voimalinjan pylvässiioittelulla tarpeettomasti vaikeuteta tielinjauksen vaihtoehtojen suunnittelua.

Yhdyskuntarakenteen laajentumisen selvitysalueet puuttuvat liitekartasta (kaavaseloituksen liite 2; kehittämisperiaate -merkinnät), vaikka selite onkin mainittu.

Saaristoliikenteen osalta ELY-keskus toteaa, että vain osa yhteysalussatamista on merkitty kaavakartalle, mutta ne sisältyvät kaavaseloituksen mukaan r- tai v-merkintään, jos sellainen on samassa pisteessä. ELY-keskuksen mielestä yhteysalussatamat ja sekä r- tai v-merkinnät tulisi osoittaa maakuntakaavassa omilla erillisillä merkinnöillään.

ELY-keskus esittää seuraavia huomioita laituripaikoista:

- Prosvikissä ei ole enää yhteysalussatamaa, merkintä tulee poistaa.
- Rymättylän Hangassa on yhteysalussatama, merkintä tulee lisätä.
- Rymättylän Ahteentaka ei ole yhteysalussatama, merkintä tulee muuttaa laituriksi. -> voi myös säilyä yhteysalussatamana, jos niin halutaan. "Yhteysalussatamien merkintöjen osalta osoitetaan ELY-keskuksen ylläpitämässä laiturirekisterissä olevat yhteysalus- ja tielaiturit."
- Korppoon Verkanilla on yhteysalussatama, merkintä tulee lisätä.
- Nötön länsipuolella on yhteysalussatama, merkintä tulee lisätä.
- Taalintehtaalla on yhteysalussatama, merkintä tulee lisätä.
- Hiittisten saarella ei ole yhteysalussatamaa, merkintä tulee muuttaa laituriksi.
- Kustavin keskustassa ei ole yhteysalussatamaa, merkintä tulee muuttaa laituriksi. -> voi myös säilyä yhteysalussatamana, jos niin halutaan. "Yhteysalussatamien merkintöjen osalta osoitetaan ELY-keskuksen ylläpitämässä laiturirekisterissä olevat yhteysalus- ja tielaiturit."

Satamia koskevassa kaavakortissa on virhe. "Merkinnöillä osoitetaan saaristoliikenteelle välttämättömiä tieliikenteen yhteysalusten käyttämiä sijainteja, joka mahdollistaa toimivan liikkumisen saaristoalueella ja joka osaltaan mahdollistaa ajoneuvoliikenteen niin arkikäytön, kuin matkailun tarpeisiin." Yhteysalusliikenne ei ole tieliikennettä. Kartassa ei ole lainkaan osoitettu maantielauttapaikoja. Yhteysalukset eivät aina kuljeta ajoneuvoja, yleensä kyllä. Kirjaus on korjattava.

Vesiviljelyn kehittämisvyöhykkeet vesiensuojelun näkökulmasta

Lausunnolla olevassa vaihemaakuntakaavassa on uutena kehittämisperiaatemerkintänä osoitettu vesiviljelyn kehittämisalueiden sijainteja.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Varsinais-Suomen rannikkovesien tila on tuoreimman pintavesien ekologisen luokituksen mukaan tyydyttävä tai sitä huonompi lähes koko alueella. Vain Pyhämaan edustalla oleva Pyhämaan saariston vesimuodostuma on luokiteltu hyvään tilaan, ja sekin on riskissä heikentyä. Vesienhoidon ja merenhoidon tavoitteena on vesien hyvä tila viimeistään vuoteen 2027 mennessä.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 2 kohtaa on tulkittava siten, että lähtökohtaisesti pintavesi- muodostumaan kohdistuvaa lisäkuormitusta ei tule sallia tilanteessa, jossa vesistön tilaluokka tai sen laatu-tekijä on vaarassa heikentyä. Vesistön hyvän tilan tavoite on ensisijainen vaatimus.

Koska vesiviljely automaattisesti lisää ravinnekuormitusta mereen, ja kaikki kehittämisalueet sijaitsevat tyydyttävässä tilassa olevilla merialueilla, ovat vesiviljelyn kasvutavoitteet ristiriidassa vesien hyvän tilan tavoitteiden saavuttamisen kanssa. Tämä tulee selkeästi todeta kaavaselostuksen tekstissä. Vesiviljelyn kehittämissuunnitelmissa puhutaan useiden satojen tonnien, jopa 1000 tonnin tuotantolaitoksista. Niiden aiheuttamaa ravinnekuormitusta ei voida pitää "vähäisenä lisäkuormituksena, joka pitkällä aikavälillä ei estä hyvän tilan saavuttamista".

Lisäksi tulee huomioida, että lähteenä ja tausta-aineistona mainitussa kansallisessa vesiviljelyn sijainninhajausuunnitelmassa todetaan, että "Suunnittelun lähtökohtana oli, että vesiviljelytoiminta ei saa vaarantaa vesien hyvän tilan saavuttamista ja hyvän tilan säilyttämistä. Tämän vuoksi suunnitelmassa ei esitetä uutta tuotantoa Saaristomerelle ja Suomenlahdelle. Näillä vesialueilla tunnistettiin sen sijaan alueita, jonne yritykset voivat keskittää nykyistä tuotantoaan isompiin yksiköihin ja siten vähentää elinkeinon ja virkistyskäytön välisiä ristiriitoja sekä parantaa yritysten toimintaedellytyksiä." Sijainninhajausuunnitelman laatimisen jälkeen Saaristomeren tila ei ole parantunut, joten mainittu lähtökohta tulee edelleen huomioida.

Kaavaselostuksen sivuilla 22-23 oleva virke "Merkinnän tavoitteena on siis ohjata pitkällä aikavälillä toimintaa sellaisille alueille, joilla on mahdollista kestävä kalankasvatuselinkeino ja elintarviketuotanto sekä edistää veden hyvän tilan saavuttamista koko merialueella." sisältää näin ollen ristiriitaisuuksia. Sitä tulee muuttaa esim. seuraavaan muotoon "Merkinnän tavoitteena on siis ohjata pitkällä aikavälillä toimintaa sellaisille alueille, joilla on mahdollista kestävä kalankasvatuselinkeino ja elintarviketuotanto, **edellyttäen että se ei ole ristiriidassa vesien hyvän tilan tavoitteiden kanssa**" Virkkeen jälkeen tulisi lisätä esim. seuraava virke: "Tällä hetkellä koko Saaristomeren ja lähes koko Varsinais-Suomen Selkämeren alueen ekologinen tila on tyydyttävä tai sitä huonompi, mistä syystä mahdollisuudet lisätä vesiviljelyä ovat minimaaliset."

Vesiviljelyn kehittämisvyöhykkeen kaavakortin kohdassa "Lähtökohdat, tavoitteet": Kolmannen kappaleen ensimmäinen virke " Kehittämisvyöhyke esittää toiminnan ja ympäristön kannalta soveltuvimmat sijainnit, joille kalan jatkokasvatusta tulee suunnata tulevaisuudessa.", tulee muuttaa muotoon ... " Kehittämisvyöhyke esittää toiminnan ja ympäristön kannalta soveltuvimmat sijainnit, joille kalan jatkokasvatusta **on mahdollista** suunnata tulevaisuudessa." ja kappaleen viimeinen virke tulee muuttaa esim. muotoon "Merkinnän tavoitteena on ohjata pitkällä aikavälillä toimintaa sellaisille alueille, joilla on mahdollista kestävä kalankasvatuselinkeino ja elintarviketuotanto, **mi- käli se ei ole ristiriidassa ympäristön ja vesien hyvän tilan tavoitteiden kanssa.**"

Tarkastelussa on käytetty vain FinFarmGis -analyysia. Luke on kehittänyt FinFarmGis sijainninhajausyökalun vesiviljelyn innovaatio-ohjelmassa, ja sillä pyritään LUKEn mukaan ottamaan kansallista sijainninhajausuunnitelmaa tarkemmin huomioon kalankasvatuksen vaikutukset ekologiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin kriteereihin. Tästä työkalusta on todettu, että se tarkentuu paikka- tiedon ja tutkimustiedon lisääntyessä ja tarkentuessa.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Vesien- ja merenhoito perustuvat vesienhoitolakiin (VMJL, 1299/2004). Vesienhoidon tavoitteena koko EU:ssa on saavuttaa pinta- ja pohjavesien vähintään hyvä tila. Samalla vesien tila ei saa myöskään heiketä. Merenhoidon tavoite Suomessa on Itämeren hyvä tila vuoteen 2020 mennessä. Tästä syystä ekologinen tila –kriteerille tulee antaa sijainninhajusanalyysissä merkittävästi enemmän painoarvoa kuin sille nyt on annettu valittaessa kalankasvatuksen kehittämisyöhykkeitä. Vesien ekologinen tila on FinFarmGis -mallissa vain yksi muuttuja muiden joukossa, vaikka esimerkiksi merialueelle sijoittuvan toiminnan ympäristölupaharkinnassa se on keskeinen huomioitava tekijä. FFG mallilla lopputulos on saatu summaamalla eri muuttujille annetut pisteet mitenkään painottamatta niitä (lukuun ottamatta pois sulkevat väylät ja sotilasalueet). Näin ollen FFG mallilla tehty analyysi ei ota vesien hyvän ekologisen tilan tavoitetta oikealla tavalla huomioon.

Kaavaselostuksen kohdassa 6.2. Vaikutusten arviointi ei ole käsitelty vesiä, vaikka se on mainittu otsikossa. Vaikutusarviota on syytä tältä osin täydentää. Vesiviljelyn kehittämisalueiden valinnassa ei suoraan ole tunnistettavissa ns. VELMU-aineiston käyttöä eikä sijainnissa viitata myöskään mahdollisiin Natura-alueisiin liittyviin vaikutuksiin. Maakunnan meriluonnon arvioinnin taustalle on tuoreeltaan tunnistettu Suomen ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet (EMMA, julkaisu ilmestynyt helmikuussa 2020). Nämä tulisi huomioida tausta-aineistoina.

ELY-keskuksen Kalatalousyksikön näkökulma

Kaavaselostuksen kohta 4.1. Lähtökohdat ja tavoitteet ovat hyvät eli tavoitteissa tuodaan esille aluerakenteen tasapainoinen kehittämistavoite, mutta myös elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja toimintaedellytysten turvaaminen kansainvälistyvässä ympäristössä.

Kalatalouden näkökulmasta - ja itse asiassa myös muun ruuan alkutuotannon näkökulmasta - on tuotava paremmin esille, että luonnonvarojen kestävä käytön turvaaminen ja kasvun mahdollistaminen edellyttää sen painoarvon huomioimista ja kasvattamista. Vesialueiden käyttöpolitiikassa kaupallisen kalastuksen ja vesiviljelyn toimintaedellytysten turvaaminen otetaan alueidenkäytössä huomioon siten, että saariston pysyvän asutuksen, mökkiläisten ja matkailun asiakasvirtojen lähiruokapalvelut huomioidaan suunnittelussa.

Merkintöjen osalta esitetään mukaan otettaviksi myös kaupallisen kalatalouden infraan liittyvät kalasatamat. Luvussa 5.5. Luonnonvarojen kestävä käytön edistäminen, yleiset lähtökohdat s 21 Neljännessä kappaleessa tuotava paremmin esille myös kaupallisen kalastuksen merkitys. Siten on hyvä lisätä silakan trooli- ja rysäkalastuksen sekä muun suomukalojen kalastuksen merkitys terveellisenä, arvostettuna ravintolähteenä, jossa lisäarvoa on edelleen jalostustoiminnan innovatiivisessa kehittämisessä saavutettavissa. Kaupallisen kalastuksen ansiosta ylläpidetään mereen kertyneiden ravinteiden poistoa ja ravinteiden kierrätystä ekologisesti kestäväällä tavalla.

Luonnonkala ja Itämeren kalarehulla kasvatettu kala kuuluvat tulevaisuuden ruoka- ja ilmastopoliitiikan ytimeen. Siten alkutuotannon toimintaedellytysten turvaamisella on Saaristomerellä iso merkitys. Kalatalouteen sidoksissa olevien elinkeinojen tarpeet huomioidaan aluesuunnittelussa ja myös vapaa-ajankalastuksen tarpeet luontomatkailun kehittämisessä.

ELY-keskuksen kalatalousyksikön näkökulmasta karttamerkinnöissä olevat vesiviljelykohteet tässä vaiheessa hyvin perustellut. Lisämainintana pitää tuoda esille, että tämä ei ole poissulkevaa sille, että tulevaisuudessa voi vielä löytyä uusia vesiviljelyyn liittyviä kehittämisalueita.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Rantojen mitoitusvyöhykkeet

Kaavaan on lisätty rantarakentamisen mitoitusvyöhyke, joka on merkitty numerolla 7. Uusi vyöhyke sijoittuu vain Turun kaupunkiseudun maakuntakaavan alueelle. Muiden seudun maakuntakaavojen mitoitusta ei muuteta. Nykyisin Turun kaupunkiseudun maakuntakaavassa mitoitus on sijoitettu M- alueen määräykseen, jossa viitataan 40 % vapaan rannan osuuteen. Kyseisessä M-alueen määräyksessä ei viitata loma-asuntoyksikköjen määrään rantaviivakilometrillä (lay/ km).

Nyt kaavassa todetaan, että muutos on kaavatekninen. Tämä ei pidä paikkaansa, koska nykyisessä kaavassa ei viitata loma-asuntoyksikköjen määrään rantaviivakilometriä kohden, ja kirjaus tästä on uusi. Turun kaupunkiseudun alueella tehdyissä rantayleiskaavoissa ja -asemakaavoissa on käytetty lay / km -mitoitustilua, jolle on esitetty perusteet kaavojen yhteydessä. Sama tilanne on Suomessa muillakin alueilla, joissa maakuntakaava ei anna lähtökohtia mitoitukselle (kts esim. opas: Rantojen maankäytön suunnittelu, YM 2005). Määräyksen kirjoittaminen näin on ongelmallista. Ehdotuksessa muodossa se voi mahdollistaa tulkinnan, että alueella ei edellytettäisi loma-asutuksen mitoittamista rakennuspaikkoina rannan pituuteen nähden, joka on yleinen vakiintunut käytäntö rantarakentamisen suunnittelussa.

Määräys mahdollistaa tulkinnan, että jäljellä olevalla rantaviivalla rakennuspaikkojen lukumäärää voi kasvattaa ilman ylärajaa esim. toiseen riviin tai jakamalla rakennuspaikkoja.

ELY-keskus katsoo, että määräyksestä on syytä poistaa teksti "Ei lay-/km -mitoitusta." Vapaan rannan %-osuuden lisääminen koko vyöhykkeelle voi selkeyttää tilannetta, kun nykyisen kaavan vastaava määräys vapaasta rannasta on voimassa vain M-alueilla. Vapaan rannan määräyksen tulkintaa on syytä käsitellä kaavan yhteydessä ja todeta, että käytettävä mitoitus tulee perustella yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Vaihemaakuntakaavassa ei ole käsitelty muutoin rantojen loma-asutuksen suunnittelua. Koska kyseessä ei ole vain tekninen muutos, saattaisi olla perusteltua käsitellä asiaa kaavaselostuksessa tarkemmin ja välttää kaavan tulkintaongelmat jatkossa. Esimerkiksi viime aikoina on esitetty tulkintoja, joiden mukaan loma-asutuksen mitoitusta ja vapaan rannan määrää ei ranta- asemakaavoissa olisi tarpeen tarkastella emätiloittain vaan pelkästään kaava-alueen osalta. Tämä on virheellinen näkemys, joka johtaisi maanomistajien epätasa-arvoiseen kohteluun.

Virkistysalueet- ja yhteydet

Selostusosassa tunnistetaan virkistysalueiden arvot. Kartalla osoitetut aluevaraukset muodostavat kattavan ja hyvän verkoston, mutta kaavassa ei anneta suunnittelumääräystä virkistysalueita tai kohteita koskien. Kaavoituksessa voisi harkita, tulisiko virkistysaluemerkintöihin lisätä suunnittelumääräys virkistysarvojen paremmaksi turvaamiseksi. Ulkoilureittimerkintöjen kokonaisuus on hyvä ja kattava.

Maaseutuelinkeinot

*Varsinais-Suomen ELY-keskuksen maaseutupalvelut -yksikkö kiinnittää huomiota **vihreään alue-merkintään "virkistysalue"**. Sitä on muutamissa kohden osoitettu selkeästi peltoalueille (Paimionjokilaakso välillä Askala - Juntola, Raisio-Rusko Haunisten altaan varrella, Paimala Maarian altaan varrella). Kaavamerkintänä se on tarkkarajainen, eikä sen selostuksessa mainita maa- tai metsätalouskäyttöä. Varsinkin Turun Paimalassa on virkistysalueeksi merkityllä maatalousalueella*

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

*huomattavia puutarhatalousalueita: kokonaisuudessaan ainakin kaksi merkittävää puutarhayri-
tystä ja suurehko maatila talouskeskuksineen. Kehittyvä lypsykarjatilalla Haunisten altaan yläosalla
on peltoineen ja talouskeskuksineen esitetty virkistysalueeksi.*

*Koko kaavaluonnosta koskien voidaan kyseenalaistaa peltomaan merkitseminen virkistysalu-
eeksi. Avoimella peltomaalla on suuri maisemallinen ja näin ollen myös virkistysellinen arvo esi-
merkiksi Paimionjokilaaksossa, mutta arvo syntyy maan vuosisatoja kestäneestä maatalouskäy-
töstä. Arvot turvataan parhaiten maatalouskäyttöä jatkamalla ja tätä tukevilla merkinnöillä maa-
kuntakaavassa. Kehittyvien maatalousyritysten maatalousmaata tai tilakeskuksia tuotantoraken-
nuksineen ei tule osoittaa virkistysalueeksi. Jos tarve on reittimerkinnälle, sitä ei pääsääntöisesti
tulisi laajentaa aluumerkinnäksi. Vaihtoehtoisesti maa- ja metsätalouden harjoittamisen turvaami-
nen on sisällytettävä virkistysalueen kaavamääräyksiin.*

*Metsätalousalueita virkistysalue-merkinnällä on katettu peltoalueita enemmän. Kaavaan merkityt
retkeilyreitit ja metsäalueille merkityt virkistysalueet voivat olla metsätalouden harjoittamisen
kannalta kiistanalaisia. Metsätalouden rajoittamiseen johtavilla merkinnöillä voi olla vaikutusta
maatilojen talouteen. Merkinnän vaikutus metsän käyttöön tulisi kuvata tarkemmin. Samat merkin-
täkriteerit ja kaavamääräykset eivät ehkä ole sovellettavissa Turun kaupunkiseudun lähimetsiin ja
toisaalta syrjäiselle maaseudulle.*

*Virkistysaluemerkinnöillä voi olla tausta paikallisissa kaavamerkinnöissä, mutta maakuntakaavan
tulisi ylimpänä kaavatasona olla yhtenäisin perustein laadittu, eikä paikallisten merkintöjen yh-
teenvedo.*

*Kaavaehdotukseen on merkitty **keltaisella katkoviivalla** matkailun, retkeilyn ja virkistystyksen kehit-
tämisen laajoja kohdealueita. Nämä eivät näytä vastaavan monestikaan esimerkiksi matkailuin-
vestointien toteutunutta intensiteettiä. Luonnonmainenkin aluumerkintä toimii rajauksena, joka
jättää muut alueet ulkopuolelleen. Voidaan kysyä, mikä on tällaisen kohdentamisen tarve ja tarkoi-
tus, jos se poissulkee saaristosta sellaisia keskeisiä matkailukohteita kuten Särkisalo, Rosala,
Söderlångvik, Högsåra, Korpoström, Velkua, Hakkenpää tai pohjoinen Kustavi. Onko tarpeen ra-
jata itäinen Rymättylä kehittämisalueeksi ja läntinen sen ulkopuolelle? Tulisiko ainakin Saariston
rengastien osalta aluumerkintä korvata yhteystarvamerkinnällä? Tarve säilyttää matkailullisesti
tärkeitä luonnonarvoja voidaan nähdä koko saariston käsittävänä. Nyt fokusointi vaikuttaa hieman
sattumanvaraiselta.*

Geologisesti arvokkaat alueet sekä kiviainesvarannot ja pohjavedet

*Kaavaehdotuksessa on kattavasti osoitettu geologisesti arvokkaat harju- ja kallioalueet, moreeni-
alueet, tuuli- ja rantakerrostumat sekä kivikot. Rajauksissa käytetty valmisteluaineisto on perus-
teellinen ja siinä on huomioitu valtakunnalliset arvokkaiden geologisten muodostumien inventoin-
nit, aiempien seutu- ja maakuntakaavoitusten taustaselvitykset ja luonnonvaramaakuntakaavan
valmistelun yhteydessä tehdyt täydentävät maastotarkastelut kohteiden nykytilasta. Luonnonvara-
kaavan avulla turvataan geologisesti arvokkaiden alueiden säilymistä luonnonvaraisina.*

*Kalliokiviaineisten ottoon ja maa-ainestermiinaaleiksi sekä kaivosteollisuuteen osoitetut alueet on
osoitettu olemassa oleville ottoalueille tai maakuntakaavan merkityille teollisuus- ja erityistoiminto-
jen alueille hyvien liikenneyhteyksien varrelle. Merkinnät eivät ole ristiriidassa suojelua vaativien
arvokkaiden geologisten muodostumien alueiden kanssa. Kalliokiviaineiden ottoon osoitettujen
alueiden merkitseminen luonnonvarakaavaan saattaa mahdollistaa alueiden pitkäjänteisemmän*

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

suunnittelun ja tapauskohtaisesti arvioiden yli 10 vuoden pituisten maa- aineslupien myöntämisen alueelle.

Kaavaehdotuksessa on osoitettu informatiivisena aineistotasona ympäristöhallinnon rajaamat ja luokittelemat pohjavesialueet, jotka tulee huomioida maankäytön suunnittelussa pohjavesien suo- jelua koskevan lainsäädännön kautta. Lisäksi pohjavesimuodostumat voitaisiin luonnonvaratar- kasteluissa katsoa myös asukkaiden ja elinkeinoelämän käytössä olevaksi, merkittävän suojelu- tarpeen omaavaksi uudistuvaksi luonnonvaraksi. Kaavaehdotuksessa kaavakarttaan on kuitenkin asianmukaisesti merkitty yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeät ja vedenhankintaan so- veltuvat pohjavesialueet sekä pintavesi- ja maaekosysteemistä suoraan riippuvaiset pohjavesialu- eet. Myös luokiteltujen pohjavesialueiden erityinen suojelutarve on hyvin tunnistettu. Kaavaehdo- tuksessa pohjavesialueille ei ole osoitettu haittavaikutuksia omaavia toimintoja, kuten maanottoa, maa-aineterminaaleja, teollisuutta, jätevedenpuhdistamoita tai laajoja muuntamoalueita.

Luonnonsuojelu

Kaavaselostuksen johdannon mukaan vaihemaakuntakaavan näkökulma on aiempaa strategi- sempi ja selostukseen on kirjattu: Kaavatyön keskeinen tavoite on siis osoittaa mahdollisuuksia ja maakunnan potentiaaleja käsiteltävissä teemoissa, eikä itseisarvona ole kaiken toiminnan merkit- seminen kaavaan konkreettisine merkintöinä. Kaavatyö toimii osana laajempaa kumppanuustoi- mintaa ja yhteistyötä keskustelun herättäjänä sekä toiminnan edistämisen asiakirjana. Strategisen kaavan luonne voi olla vaikea hahmottaa, kun se poikkeaa ns. perinteisestä kaavasta. Tästä syystä strategisessa kaavassa tulisi selkeästi tunnistaa ja kuvata reunaehdot (ml. luontoarvot), joiden puitteissa kaavaa voidaan toteuttaa ja myös ohjata tarkempaan vaikutusten arviointiin yksi- tyiskohtaisemmassa kaavoituksessa tai toimenpiteitä kaava- alueelle kohdistettaessa. Samoin tällaisessa strategisessa kaavassa olisi perusteltua myös tunnistaa selvitystarpeita ja mahdollisia puutteita kaavan tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Em. taustaa vasten kaavan käsittelyn puutteena on, että siinä ei ole analysoitu tai tiivistetty maa- kunnan keskeisiä luontoarvoja (esim. eroina muihin maakuntiin), jolloin strategisemmankin lähes- tymistavan tavoite olisi selkeämmin tunnistettu. Myöskään ekologisia yhteyksiä tai niiden selvittä- mistarvetta ei ole tunnistettu. Maakunnan luonnon tilasta on osittain taustatietoa mm. Varsinais- Suomen liiton Maakunnan tila –katsauksesta, joka ilmestyi syksyllä 2019. Siinä oli teemana Varsi- nais-Suomen luonnon monimuotoisuus. Ko. katsaus ei ole kaava-aineiston taustamateriaaleissa.

Maakunnan luontoarvojen tunnistamisen puutteellisuus korostuu erityisesti siinä, että kaavassa ei ole millään tavalla käsitelty perinnebiotooppeja, vaikka ne kaikki ovat uhanalaisia ja Varsinais- Suomen maakunnassa tällaisia ympäristöjä on enemmän kuin muissa maakunnissa.

Perinnebiotoopit ovat myös maankäytön suunnittelun ja suojelun kannalta erityisen haasteellisia, sillä pelkillä suojelumerkinnöillä arvot eivät kohteilla säily vaan kohteet edellyttävät hoitoa. Näistä lähtökohdista maakuntakaavan tasoisella strategialla olisi erityistä tarvetta. Perinnebiotoopit ovat usein kytköksissä muihin kulttuurimaisemalle ominaisiin osatekijöihin, kuten muinaismuistoihin ja rakennettuun kulttuuriympäristöön, ja tästäkin syystä ne tulisi huomioida osana laajempaa koko- naisuutta.

Kaavan lähtökohta luontoarvojen tunnistamisessa on pitkälti toteava, pääosin luontoarvojen tun- nistaminen on ollut aiemmin kaavoissa tunnistettujen kohteiden ja alueiden päivitystä. On ymmär- rettävä, että maakuntakaavan tasoisessa tarkastelussa yksityiskohtaisten selvitysten laatiminen

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

ei ole mahdollista tai välttämättä edes tarpeen, mutta tällaisessa teemakaavassa strateginen lähestymistapa konkretisoituisi, jos maakunnasta tunnistettaisiin keskeisten luontoarvojen lisäksi myös mahdolliset hot spot –alueet, joihin olisi tarpeen kohdentaa erityisiä selvityksiä (esim. uhanalaiset luontotyytit) ja tunnistettaisiin myös selvitystarpeita maakunnan luontoarvoihin liittyen. Tähän liittyen maakunnassa on esim. kartoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä tienvarsia, ja se tulisi niin ikään ottaa huomioon tausta-aineistossa (väyläviraston julkaisu 2019).

Kehittämisperiaatemerkinnot ovat lähtökohtaisesti hyvä strateginen lähestymistapa. Merkittävien metsävyöhykkeiden tunnistaminen auttaa arvioimaan maakunnan yhtenäisten arvokkaiden metsäalueiden sijaintia. Kaavamääräyksen sisältö jättää kuitenkin epäselväksi kaavan tosiasiallisen vaikutuksen sekä edes mahdollisuuden metsäalueiden kehittämiseen ja ylläpitoon sekä näiden ekologisten yhteyksien toteuttamiseen, varsinkin kun kaavakortti esittää kaavamerkinnot olevan informatiivinen. Luonnon monimuotoisuuden suojelun kannalta ja strategisena kehittämisenä voisi olla tarpeen tunnistaa monipuolisemmin kehittämisvyöhykkeitä sekä näiden välisiä tarvittavia ekologisia yhteyksiä. Tässä yhteydessä on syytä huomata, että esim. yhdelle nyt esitetyille kehitettävälle metsävaltaiselle vyöhykkeelle sijoittuu Mäyrynummen ja Rekiokilaakson aluetta, jossa keskeiset arvot ovat alueen perinnemaisemalajistossa. Lisäksi vaikuttavuuden kannalta vyöhykkeiden sijainnin ja laajemman kokonaisuuden hahmottamisen kannalta naapurimaakuntien tilanteen arviointi voisi tuoda lisätulkintaa näiden alueiden ja merkintöjen tarpeesta.

Kaavamerkintöjen osalta ELY-keskus toteaa, että kaavan käytettävyyden kannalta selvä heikennys aikaisempiin kaavoihin nähden on kohdekohtaisen luontoarvoluettelon ja siihen kytkeytyvän kohdekohtaisen numeroinnin puuttuminen kaavakartalta. Tämä vaikeuttaa tarkempaa suunnittelua alueilla, maankäytön ohjausta (esim. metsänkäyttöilmoitusten käsittely) ja mm. osallistamista, kun luontokohdetta ja sen sisältöä ei ole helposti tunnistettavissa. Tästä syystä on myös vaikea hahmottaa, kuinka kattavasti esim. tuoreimmat erityisesti suojeltavien lajien ja luontotyyppien raju päätökset on otettu kaavassa huomioon. Kaavan suojelumääräyksen toteutettavuuden kannalta kohdekohtainen luettelointi ja numerointi on välttämätön.

ELY-keskus on aikaisemminkin lausunut, että suojelualueiden suojeluvaihtoehtojen hahmottamisen kannalta olisi selkeämpää, jos tunnistetaan erikseen alueet, joiden suojelu on tarpeen toteuttaa luonnonsuojelulailla eli luonnonsuojelualueeksi perustamalla (S-merkinnän sijaan merkintä SL).

*Nyt lähtökohtaisesti kaikki suojelukohteet ovat samalla S-merkinällä, ja alueen suojelu konkretisoi-
tuu esim. maanomistajalle vasta kun alueeseen kohdistuu toimenpiteitä, jotka edellyttävät ilmoitusta tai luvitusta.*

Osin kaavamerkinnot ovat epäselviä ja vaikea hahmottaa. Esim. viivamaisten ja pienten aluemaisten Natura-alueiden rasteri ei erotu riittävällä tavalla muiden viivamaisten rasterien alta (palloviivasteri), esim. Kiskonjoen vesistö. Luontevinta olisi myös, että toimintaa rajoittavien merkintöjen tulisi olla ylimpänä, eikä toimintaa ohjaavien tai kehittämisalueiden merkintöjen.

*Vaikutusten arvioinnin kohdassa 6.3. Kasvi- ja eläinlajit, luonnon monimuotoisuus ja luonnonvarat, S 27 käsitellään pelkästään materiaalien kestävä, säästävää käyttöä. Luonnon monimuotoisuuden, eläin- ja kasvilajien tilaa ei käsitellä eikä kaavan päämäärien toteutumista, vaikutusta arvioida lainkaan, vaikka luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja turvaaminen ovat kaavan pääta-
voitteita. Esimerkkinä kaavakortissa kohdassa Kaavamerkinnot vaikutukset ja suhde kokonai-
maakuntakaavaan on mainittu, että R-kohteista ja -alueista, V-kohteista ja -alueista, toteutuneista*

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

ja ohjeellisista ulkoilureiteistä sekä retkeilyn ja matkailun kehittämisperiaatemerkinästä syntyvällä kokonaisuudella on mahdollista parantaa alueiden elinkeinoelämän toimivan kilpailun edellytyksiä (MRA 1§ vaikutus 6.) sekä virkistysmahdollisuuksia (MRA 1§ vaikutus 1.). Näidenkään vaikutuksia ko. alueiden luontoarvoihin ei ole pohdittu kaavaselostuksen vaikutustenarvioinnissa.

ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö antaa Natura-arvioinnista erillisen lausunnon.

1.18 Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri
Pvm. 6.3.2020

Sisältö *Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri on antanut lausunnon kaavaluonnoksesta ja piiri lausuu kiitoksensa, että luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan ehdotuksen valmistelussa on huomioitu lausunnon esille tuomia asioita, on täydennetty käytettyä tausta-aineistoa, lisätty muinaismuistokohteita ja mikä on erityisen kiitettävää, maakuntaliitto on suorittanut maastokäyntejä kaavavalmistelun aikana. Kaavassa käsitellään kierto- ja biotalouden näkökulmasta keskeisten luonnonvarojen käyttöä ja potentiaalia ja yhdistämistä maakunnallisesti luontoalueiden ja virkistysmahdollisuuksien turvaamiseen. Piiri pitää näkökulmaa tärkeänä ja muistuttaa, että kaavan tulee tukea luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämistä, ekosysteemipalveluiden turvaamista, vesien tilan parantamista ja ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista.*

Lähde- ja kohdeluettelosta puuttuu vielä joitakin jo kartoitettuja luontokohteita, esim. kuntien tilaamia luontonselvityksiä. Toisaalta valmistelussa on mukana myös uusia suojelualuevarauksia. Myös uusimmat METSO-kohteet tulee päivittää kaavaan. Soidensuojelun täydennysohjelman kohteiden huomioiminen on tärkeää ilmaston, vesiensuojelun ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen takia.

Ekologisia- ja viheryhteyksiä tulisi jollakin tasolla esittää kaavakartassa, erityisesti Turun seudulla, jossa maankäytön muutosten ja rakentamisen paineet ovat suuret. Pelkkien laajojen yhtenäisten metsäalueiden osoittaminen ilman toteuttamiskeinoja tukeutuen metsälakiin ei riitä turvaamaan metsien luonnonarvoja. Osalle alueista voisi esittää myös hiljaisten alueiden kaavamerkintöjä. Vedenalaisesta luonnosta on valmistunut uusia kartoituksia ja uhanalaisimmat luontotyytit tulisi merkitä kaavaan. Samoin erilaisia arvokkaita pienvesiä, esimerkiksi luonnontilaisia puroja, tulisi merkitä kaavaan niiden ominaispiirteet turvaavien kaavamerkintöjen kera.

Kuten aiemmin lausuimme, piiri esittää inventoitujen ja arvokkaiden perinnemaisemien merkitsemistä kaavaan. Varsinais-Suomessa sijaitsevat monet viimeisistä ja uhanalaisista perinnemaisemista. Kaavaehdotuksessa tulisi olla myös nyt lailla suojeltujen s-alueiden lisäksi merkittynä kartoitetut ja tunnistetut luonnonsuojelulain 29§:n mukaiset luontotyytit. Tällaisia kohteita, joilta puuttuu ELY:n rajauspäättös on erityisesti hyvin selvitettyllä alueella Turun ympäristössä. Kohteet tulee suojella kaavassa luonnonsuojelulla. Myös kansainvälisesti (IBA) ja maakunnallisesti arvokkaat (MAALI) lintukohteet tulisi merkitä kaavakarttaan.

Kaavakarttaan on merkitty vesiviljelyyn soveltuvia alueita myös Saaristomerelle, jonka meren tila on heikko. Merkintöjä ei tulisi merkitä alueille, joihin jokien, eläintilojen, viljelyn ja rannikon muun erilaisen toiminnan kuormitus on suurta. Lisäksi kulunut talvi on ollut jokien mukanaan tuomien ravinnepäästöjen osalta ennätysmäinen, mikä tekee muiden vesisuojelutoimien merkityksestä vielä aiempaa suuremman. Maakuntakaavassa tulisi antaa entistä selkeämmin määräykset alueista, johon ei saa sijoittaa vesiviljelylaitoksia sekä sellaisia määräyksiä, joita voidaan käyttää ympäristölupien perusteena rajoitettaessa typpi-päästöjä. Myös ruoppausmassojen sijoituspaikat tulisi selvittää luontoarvot huomioiden ja ympäristövaikutukset huomioiden ja merkitä kaavakarttaan.

Luonnonsuojelupiiri huomauttaa, että Liedon aseman lähellä, 9-tien pohjoispuolella on kaavassa ejk-merkintä Kailassuon alueella, jossa on monia luontonselvityksissä rajattuja luontoarvoja mukaan lukien liito-

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

*oravien elinympäristöjä ja soita. Nykyinen kaavamerkintä mahdollistaa alueen metsien hävittämisen, kal-
lioiden louhinnan sekä maamassojen läjityksen. Maankäytön vaikutusten arviointia on kaavamateriaalin
perusteella vaikea tehdä. Mahdollisten muidenkin uusien maa-aines- ja turpeenottoalueiden osalta tulee
luontoarvot selvittää kuntien ja hakijoiden toimesta.*

1.19 **Varsinais-Suomen maakuntamuseo**
Pvm. 23.3.2020

Sisältö Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavassa käsitellään maakunnan kierto- ja biotalouden näkö-
kulmasta keskeisten luonnonvarojen käyttö ja potentiaalit, tavoitteena sovittaa ne yhteen luonnonarvojen
sekä virkistys- ja matkailun kehittämistarpeiden kanssa. Voimassa olevia maakuntakaavoja tarkista-
van ja täydentävän vaihemaakuntakaavan alueena on koko Varsinais-Suomi.

Lausunnossaan (31.5.2018) alueellinen vastuumuseo on kiinnittänyt huomiota muun muassa valmistelu-
vaiheen aineiston puutteisiin. Nyt nähtävillä olevassa vaihemaakuntakaavan 1. ehdotusvaiheessa selvi-
tyksissä on edelleen samoja puutteita, ja siten selvityksiä tulee korjata. Muuttuvan maankäytön tarkaste-
lun tulee perustua ajantasaisiin kulttuuriympäristöaineistoihin, ja siten myös kulttuuriympäristöön liittyvää
taustakarttaa (2b) on tarpeen täydentää päivitettyillä aineistoilla. Nyt kartalla on esitetty voimassa ole-
vassa maakuntakaavassa osoitetut maakunnalliset ja valtakunnalliset maisema-alueet, rakennetun ym-
päristön kokonaisuudet, muinaisjäännekohteet ja historialliset tied, sekä perinnebiotoopit SAKTI-järjestelmän
mukaisesti. Taustakartan informatiivinen sisältö paranee, jos sitä täydennetään päivittyneillä rakennusin-
ventointi- ja muinaisjäännekohteiden aineistoilla sekä harkinnan mukaan myös valtakunnallisten mai-
sema-alueiden päivitysinventoinnin (ehdotus 2015) mukaisilla alueilla.

Vaihemaakuntakaavaehdotuksen virkistys-, retkeily- ja matkailuteemoissa korostuvat luonnonympäristön
arvot, koska kyseessä on nimenomaan luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava. On myön-
teistä, että luonnonympäristön arvot matkailullisesta näkökulmasta on tunnistettu. Luonnonympäristö ja
kulttuuriympäristö ovat usein vahvasti kytköksissä toisiinsa, ja luonnonympäristöksiikin miellettyissä ym-
päristöissä on usein havaittavissa jälkiä ihmistoiminnasta. Luonnonympäristön ohella myös kulttuuriym-
päristön kannalta arvokkaat kohteet ja alueet antavat maakunnalle oman erityisen luonteensa ja ovat
matkailun kannalta erittäin keskeisiä. Nähtävillä olevassa ehdotuksessa ne ovat kuitenkin luonnonympä-
ristöön nähden vähäisemmässä roolissa. Tästä kertoo esimerkiksi kulttuuriympäristökohteiden satunnai-
nen huomioiminen selvityksissä ja kulttuuriympäristön kevyt käsittely kaavaselostuksessa. Alueellinen
vastuumuseo pitää tärkeänä kulttuuriympäristön roolia maakunnan matkailullisena voimavarana ja esit-
tää, että kulttuuriympäristö sidotaan kaavan matkailullisiin ja virkistykseen liittyviin teemoihin vahvemmin.

Kaavaan on selvitysten pohjalta määritelty retkeily- ja matkailutoimintoihin sekä virkistykseen liittyvät
kohteet ja alueet sekä ulkoilureitit. Perusteita ja menetelmiä, joilla kyseisiin rajauksiin, linjoihin ja kohde-
valintoihin on päädytty, olisi hyvä vielä selkiyttää ja avata.

Virkistykseen ja retkeilyyn/matkailuun liittyvien merkintöjen osalta on päädytty siihen ratkaisuun, että
kohteita ja alueita ei ole yksilöity omin kohdenumeroin. Kaavamerkinnän yksilöinti tulee tässä kaavassa
tapahtumaan sähköisen kaavakartta-aineiston kautta, jossa merkinnöistä saa lisätietoja tarkastelemalla
ominaisuustietosisältöjä. Tämä onkin tarpeellista kaavan tietosisällön parantamiseksi. Kaavaan on hyvä
liittää enemmän sisältöä myös matkailun, retkeilyn ja virkistys- ja matkailun kehittämisen kohdealueiden vahvuuk-
sista, jotta alueita voitaisiin vahvuudet tunnistaen kehittää yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Nyt
kaavaselostuksesta löytyy hyvin tiivis kuvaus kustakin kohdealueesta.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Alueellinen vastuumuseo esittää, että niiden kaavamerkintöjen, joiden osoittamat toiminnot voivat olla ristiriidassa kulttuuriympäristön arvojen kanssa, määräyksiä tulee täydentää. Määräysten tulee ohjata suunnittelua siten, että kulttuuriympäristön arvot tulevat huomioituiksi ja toimenpiteet toteutetaan niitä heikentämättä. Tämä on tärkeää, koska muun muassa arkeologista kulttuuriperintöä ja rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat selvitykset täydentyvät jatkuvasti eikä arvoja siten ole kattavasti tunnistettu voimassa olevissa maakuntakaavoissa, joissa on kulttuuriympäristön arvokohteiden ja -alueiden osalta omat määräyksensä. Tämä täydennystarve koskee erityisesti teollisuustoimintojen ja erityistoimintojen kohteita ja alueita sekä suurjännitelinjoja.

Vaikutusten arviointi vaikuttaa vielä melko kevyeltä, ja sitä tulee kulttuuriympäristön osalta täydentää erityisesti niiltä osin, kuin kaava osoittaa muuttuvaa maankäyttöä.

Vastuumuseo huomauttaa, että kaavamerkinnyt ja -määräykset -dokumentissa esitetyt kaavamääräykset eivät kaikilta osin vastaa kaavakorteissa esitettyjä määräyksiä. Suurjännitelinjan määräys puuttuu ensinmainitusta.

1.20 Västabolands skogsvårdsförening

Pvm. 4.3.2020

Sisältö *Västabolands skogsvårdsförening (härefter SVF), har bekantat sig med förslaget till EGENTLIGA FINLANDS ETAPPLANDSKAPSPLAN FÖR NATURVÄRDEN OCH-RESURSER. Bakgrundsmaterialet är digert och vi koncentrerar utlåtandet på de områden vi bäst känner till.*

OMFATTANDE, BETYDANDE OCH ENHETLIG SKOGSDOMINERAD ZON

Områden som huvudsakligen används som skogsbruksområden och lyder under skogslagen. Målsättningen i planen stämmer överens med skogsnäringens målsättning om ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt skogsbruk. I dagens läge förefaller god skogsvård att vara bästa sättet att upprätthålla skogarnas kolbindningsförmåga. Kartans grönstreckade område sammanfaller med liknande försök till fjärrkartering med moderna metoder (Zonation-analys). Dessa metoder har visat sig ha tämligen dåliga resultat i våra geografiskt splittrade, mosaikartade skogar.

Beteckningens motivering: "En avsevärd del av området används för närvarande för skogsbruk". SVF:s förslag: Stryk "för närvarande", största delen av området är rimligtvis tänkt för skogsbruk även i framtiden. Utan skogsvård upprätthålls inte områdets karaktär.

I bestämmelsen skrivs "I skärgården bör speciell uppmärksamhet fästas på att särdragen för zonens skogsnatur samt landskapet bevaras". I skärgården är ett diffust begrepp, gäller det hela skärgårdskommunen Pargas eller yttre delarna eller yttre skärgården utan vägförbindelser. För att denna skrivelse i framtiden inte skall tolkas som begränsande för normalt, lagligt skogsbruk, föreslår SVF att man i planbeteckningens konsekvenser specificerar att området lyder under skogslagen.

KARTBILAGA 1g METSIEN LUONTOARVOT

Kartan härstammar troligen från ovannämnda Zonation-analys och är problematisk. Skogscentralen har tidigare försökt använda liknande analyser för att lokalisera eventuella Metso objekt. Resultaten publicerades på minskog.fi. Resultaten visade sig vara tämligen felaktiga i skärgården och man tog bort de flesta förslagen. Skogsindustrin gjorde en liknande analys våren 2019 för att lokalisera eventuella HCV-objekt (High Conservation Value), även detta projekt gav helt fel resultat i skärgården och måste göras om. Efter korrigeringen föll uppskattningsvis 80% av områdena bort. Denna kartbilaga 1 g har stora likheter med den av skogsindustrin uppgjorda misslyckade HCV-kartan. SVF är orolig för att kartan i framtiden kan leda

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

till felaktiga tolkningar. Att vissa ekonomiskogar råkar vara i slutskedet av sin omloppstid kan inte i framtiden, hänvisande till kartans märkningar, lägga skogsbruket till last med eventuella begränsningar i utövandet av näringen. Dessa områden lyder under skogslagen och är till största delen ägda av privata näringsidkare. Skogslagen och skogscertifieringen styr redan skogsbruksverksamheten så att naturvärden i allt högre grad tas i beaktande. Tilläggstyrning behövs inte på landskapsplanenivå.

SKYDDSOMRÅDE / -OBJEKT

SVF noterar att en del icke genomförda naturskyddsprojekt är införda på kartan. Att märka ut icke skyddade objekt ställer till problem. Om ett område är skyddsmärkt i landskapsplanen lyder området inte längre under skogslagen. I praktiken försvårar detta näringsverksamhet på och i närheten av området. Med beaktande av skalan på landskapsplanekartan kan eventuellt tilltänkta S-områden på kartan i misstag sträcka sig in på normal skogsbruksmark, även då kullkastar de skogslagen. I andra landskap har det också visat sig att virkesköpande bolag vägrat köpa virke från ekonomiskogar där skyddsbezeichnung ("felaktigt" på grund av kartskalen) har förekommit.

Om det tilltänkta naturskyddsområdet inte blir förverkligat, blir näringsidkaren utan eventuell ersättning, men får dras med ovanstående problematik så länge beteckningen finns kvar på landskapsplanen.

SVF har kontaktat några av de berörda markägarna och det visar sig beklagligtvis att markägarna fortfarande inte är medvetna om planerna. Att inte meddela markägarna om tilltänkta skyddsområden försvagar deras rättsskydd och förtär viljan till frivilligt skydd. Frivillighet vid naturskydd bör alltid komma i första hand.

SVF:s förslag: Även om detta strider en del mot landskapsplanens visionära funktion, är förslaget att så länge ovannämnda problematik kvarstår, kan man inte i landskapsplanen lägga in eventuella planerade skyddsobjekt, alternativt måste de få en annan beteckning som inte innebär fastställd skyddsstatus och där skogslagen således gäller. Även fastställda områden bör vara rätt ritade på kartan.

FRILUFTSLED, RIKTGIVANDE FRILUFTSLED

SVF:s kommentar: I bestämmelsen står "Vid planeringen av friluftsledens exakta linjedragning bör befintliga vägar.... utnyttjas". Detta är naturligt och förnuftigt, men man bör hålla i åtanke att stora delar av dessa vägar och stigar är i privat ägo och upprätthålls med privata medel. Man kan inte styra friluftslivet till dem utan markägarens kännedom och tillstånd.

VÄRDEFULL GEOLOGISK FORMATION

SVF:s förslag: Tillägg till bestämmelsen: "Åtgärder som på ett skadligt sätt förändrar områdets geologiska karaktär är inte tillåtna."

Tillägg till konsekvenser och förhållande till landskapsplanen: "Beteckningen har i sig ingen inverkan på byggandet eller skogsbruket men områdets karaktär bör beaktas i den detaljerade planeringen." Det bör framgå att även dessa områden lyder under skogslagen.

GRUNDVATTENORMÅDE

Ok, skogsnäringen har redan förhållningsregler och speciella krav och rutiner för hur man bör verka på olika grundvattenområden.

NATURAOMRÅDEN

Om det finns icke förverkligade men eventuellt planerade Naturaområden i landskapsplanen uppkommer samma problematik som beskrevs i punkten skyddsområden ovan.

NATURHAMN ELLER ANKARPLATS

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Att i landskapsplanen i naturzonen märka ut naturhamnar baserat på en hamnbok gjord av frivilliga krafter på hobbybasis är lite originellt och motverkar planens styrande funktion visavi ekologiskt hållbar turism. Dessa platser har sällan eller aldrig någon service, det kan vara känsliga, obebyggda områden med ett känsligt djur och fågelliv. Organisationen som gjort hamnboken som använts som källa, tar avstånd från allt ansvar till exempel vad gäller djupbeteckningar för båtar, de har varken kunskap eller kännedom om platsernas naturvärden. Organisationen har inte heller kontaktat markägare, som i många fall är privata. Forststyrelsen förvaltar skärgårdshavets nationalpark och har en fungerande styrning över vart de vill ha flertalet turistande gäster, även om de flesta öar naturligtvis är tillgängliga under allemansrätten.

SVF:s förslag: Samtliga naturhamnar/ankarplatser som är på privat mark och där ingen form av service finns tas bort ur landskapsplanen. De av Forststyrelsen förvaltade naturhamnarna presenteras till den del Forststyrelsen tycker är lämpligt med beaktande av deras egen målsättning.

LASTNINGSTERMINALER

Pargas och speciellt skärgårdsområdena lider akut brist på lämpliga lastningsplatser för sjötransport av virke och annat gods. Tidigare av staten ägda lämpliga områden har förfallit, sålts eller hyrts ut. Nu tillämpas tillfälliga lösningar som behöver tillfälliga byggnationer för att till exempel lasta virke på pråmar. Sjötransport av virke till produktionsanläggningar är billigare, mera ekologiskt och avlastar landsvägsfärjorna från tung trafik. Fungerande terminaler kunde även förbättra leveransmöjligheterna av energivirke till närliggande anläggningar.

SAMMANFATTNING

- förslaget till etapplandskapsplan är väl utarbetat och SVF ser inga större konflikter vad gäller skogsbrukets målsättningar. Som konstateras i planförslaget är skogsbruksverksamheten ekonomiskt och ekologiskt viktig för området
- man bör noga överväga vad de praktiska, ekonomiska och byråkratiska konsekvenserna blir av att på kartor märka ut icke verkställda skyddsområden då dessa per automatik kullkastar skogslagen
- i vissa fall hänvisas till myrskyddsprogrammets tillägg som torde vara nedlagt och inte blivit godkänt
- kartbilagan 1 g och benämningar kring "omfattande skogs-dominerad zon" och formuleringen "i skärgården" är diffusa och ställvis inkonsekventa och ger utrymme för tolkningar
- även om det i princip framgår i planbeskrivningen 5.5, bör på de ställen som berör skogsbruksmark i plankorten preciseras att områdena lyder under skogslagen. Även de "omfattande betydande" och de områden som specificeras på kartbilagan 1 g
- om det i det fortsatta planeringsarbetet på privatägda marker tillkommer nya skyddsområden, eller därmed jämförbara, bör dessa listas och märkas ut så man tydligt kan se förändringarna

Vi tackar för möjligheten att ge vårt utlåtande angående etapplandskapsplanen.

1.21

Ympäristöministeriö

Pvm.

16.3.2020

Sisältö

Varsinais-Suomen liitto on pyytänyt ympäristöministeriöltä lausuntoa luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta. Kaavassa käsitellään maakunnan kierto- ja biotalouden kannalta keskeisten luonnonvarojen käyttö ja potentiaalit sovittaen ne yhteen luonnonarvojen sekä virkistyksen ja matkailun kehittämistarpeiden kanssa. Lisäksi kaavassa tarkistetaan ja täydennetään voimassa olevan maakuntakaavan eräitä muita teemoja.

Ympäristöministeriö toteaa lausuntonaan maakuntakaavan ehdotuksesta seuraavaa.

Ympäristöministeriön lausunnossa kaavaehdotusta tarkastellaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, lainsäädännön vaatimusten ja muiden ympäristöministeriön toimialaa koskevien merkitykseltään valtakunnallisten asioiden näkökulmasta.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Kaavaprosessiin ja -aineistoon liittyviä huomioita

Maakuntakaavan tavoitteet

Tavoitteena on ollut laatia strateginen maakuntakaava, joka osoittaa mahdollisuuksia ja maakunnan potentiaaleja käsiteltävissä teemoissa ilman että kaikkia kysymyksiä olisi tarpeen tarkastella yksityiskohtaisesti aluevaraustyyppisin merkinnöin. Ympäristöministeriö pitää tavoitetta strategisuudesta hyvänä lähtökohdana. Kaavaehdotuksen jatkovalmistelussa on kuitenkin tarpeen varmistaa, että yksityiskohtaisemman suunnittelun ohjauksen tarkkuus kaikkien esimerkiksi luonnonarvoihin liittyvien kysymysten osalta on riittävää, ja tarkentaa suunnittelumääräyksiä tarpeen mukaan.

Ehdotusvaiheen aineisto

Tämän vaihemaakuntakaavan osalta kaavaehdotusvaihe on yleisestä käytännöstä poiketen ensimmäinen tilaisuus osallisille ottaa kantaa suunnitteluratkaisuihin. Lausunтовaiheessa käytettävissä olevassa aineistossa on vielä puutteita. Kaavakartta on eräiden merkintöjen osalta vaikeasti luettava. Osasta kaavamerkintöjä puuttuu merkintöjen kuvaus ja kaavamääräykset. Ongelmallisena kaavaprosessiin osallisten kannalta voi pitää myös sitä, että kohdeluettelosta ja kohteiden numeroinnista on luovuttu.

Maakuntakaavan sisältö

Metsävaltaiset vyöhykkeet

Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan kehittämisperiaatemerkinällä laajoja, merkittäviä ja yhtenäisiä metsävaltaisia vyöhykkeitä. Ympäristöministeriö katsoo, että merkinnän tavoite säilyttää tai lisätä metsäpinta-alaa mm. hiilinielujen näkökulmasta sekä turvata luonnon monimuotoisuutta on kannatettava. Ympäristöministeriön mielestä merkintään liitetyn suunnittelumääräyksen yksinkertaistamista tulisi harkita siten, että em. tavoitteiden näkökulma painottuisi selkeästi.

Kehittämisperiaatemerkinä ohjaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua, ei rakentamista tai muita toimenpiteitä. Suunnittelumääräys ei myöskään voi kohdistua merkinnän ulkopuolelle. Metsävaltaisten vyöhykkeiden välisten ekologisten yhteyksien edistäminen ja turvaaminen on tärkeää kyseessä olevan kokonaisuuden kannalta. Se on kuitenkin tehtävä käyttäen omaa erillistä merkintää, kuten yhteystarvetta ja siihen liitettyä suunnittelumääräystä tai koko maakuntakaava-aluetta koskevaa yleismääräystä.

Tämän merkinnän kaavakortissa todetaan merkinnän olevan informatiivinen kaavamerkinä. Ympäristöministeriö katsoo, että tällä tavoin kaavamerkinällä ilmaistu kehittäminen periaate edellyttää aktiivista huomioon ottamista yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, eikä sitä siten voi kuvailla pelkästään informatiiviseksi.

Vesiviljelyn kehittämisvyöhykkeet

Maakuntakaavaehdotuksessa esitetään vesiviljelyn kehittämisvyöhyke –kehittämisperiaate-merkinnällä pitkällä aikavälillä soveltuvimmat merialueet kalan jatkokasvatukselle maakunnan alueella. Merkinnän tavoite suunnata hajallaan olevaa toimintoa tulevaisuudessa rajatummille alueille, joilla se voisi toteutua ympäristöllisesti kestävästi on hyvä.

Ympäristöministeriö toteaa kuitenkin, että pintavesien ekologinen tila on maakuntakaavan merialueilla pääosin enintään tyydyttävä. Vesiensuojelun tavoitteena on saada tila vähintään hyväksi ja estää sen heikkeneminen. Kalankasvatus voi aiheuttaa ainakin paikallisesti merkittävää kuormitusta ja vaikeuttaa siten em. tavoitteen saavuttamista.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Kalankasvatus vaatii ympäristöluvan ja vesilain mukaisen luvan. Maakuntakaavan jatkovalmistelussa on vielä varmistettava vesiviljelyn kehittämisalueiden perustumisesta ajantasaiseen tietoon mm. vesien tilasta ja mahdollisuudesta ohjata tulevaisuudessa kalankasvatusta kyseisille alueille. Kaavan tausta-aineistoon sisältyy kansallinen vesiviljelyn sijainnohjaussuunnitelma ja sen ympäristöselostus. Kyseiset asiakirjat ovat kuitenkin vuodelta 2014. Kaavakorteissa viitataan merkinnän taustaselvityksenä tuoreempaan selvitykseen, joka ilmeisesti on vasta luonnosvaiheessa eikä ollut käytettävissä osana kaava-aineistoa.

Maakuntakaava-aineistosta ei käy ilmi, miten kaavaratkaisuu ottaa huomioon vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelmassa (VELMU) tuotettua tietoa, ja VELMU-ohjelman tietoihin perustuvia kuvauksia ekologisesti merkittävistä vedenalaisista meriluontoalueista (EMMA). Maakuntakaavaehdotuksen jatkovalmistelussa nämä inventoinnit on tarpeen tunnistaa ja dokumentoida, kuinka ne tulevat huomioon otetuiksi kaavaratkaisussa.

Ympäristöministeriö kiinnittää erityisesti huomiota vesiviljelyn kehittämisvyöhykemerkintöihin Uudenkaupungin edustan merialueella. Merkinnät sijoittuvat Selkämeren kansallispuiston välittömään läheisyyteen, jonka alueella on em. inventoinneissa tunnistettuja merkittäviä vedenalaisia luonnonarvoja. Yksi em. vyöhykemerkinnöistä sijoittuu Uudenkaupungin saariston Natura 2000 –alueen sisälle, jonka suojelu perustuu osin vedenalaisiin luontotyyppeihin.

Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että kaava-aineiston Natura 2000 –vaikutusten tarveharkintaa koskevassa taulukossa on huomioitu pääasiassa Natura-alueiden rajauksen sisään ja aivan lähialueelle sijoittuvia kaavamerkinntä. Vesiviljelyn kehittämisvyöhykemerkintöjä, jotka sijoittuvat esimerkiksi Seksmiilarin ja Södra Sandbäckin Natura 2000 –alueiden läheisyyteen ei ole mainittu kyseisten Natura-alueiden kohdalla.

Vesiviljelyn kehittämisvyöhykkeiden sijoittumisen ja rajauksien täsmentämistarpeiden lisäksi merkintään liitettyä suunnittelumääräystä on tarpeen kehittää siten, että siinä huomioidaan toiminnan sijoittumisen ympäristölliset edellytykset liittyen erityisesti vesien ekologiseen tilaan sekä vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuteen. Lausunnolla olleessa muodossaan suunnittelumääräyksen kohta ”suunnitelmien ja toimenpiteiden vyöhykkeellä on kehitettävä vesiviljelyn toimintaedellytyksiä” on sanamuodoltaan liian velvoittava, kun kyseessä on kehittämisperiaatemerkinntä, jossa tarkoitettun toiminnan toteutumiseen alueella liittyy huomattavaa epävarmuutta. Ympäristöministeriö ehdottaa, että maakuntakaavaehdotuksen jatkovalmistelussa Varsinais-Suomen liitto tekee tarpeellisessa määrin yhteistyötä ympäristöministeriön ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen luonnon- ja vesiensuojelun asiantuntijoiden kanssa.

Luonnonsuojelu

Luonnonsuojelualueet ja luontoarvoiltaan suojeltavat alueet osoitetaan S-merkinnällä. Luonnonsuojelualueiden verkostoon on sisällytetty kaavaehdotuksessa soidensuojelun täydennysinventoinnin kohteet. Luonnonsuojeluteemaan kuuluvat myös kaavaehdotuksen arvokkaiden geologisten muodostumien merkinnät.

Ympäristöministeriö toteaa, että edellä mainittujen merkintöjen sekä metsävaltaisten vyöhykkeiden ulkopuolella luonnonarvojen tai luonnon monimuotoisuuden turvaamista alueidenkäytön keinoin ei ole kaavassa käsitelty. Valtaosa maakuntakaava-alueesta on maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M) tai maa- ja metsätalous-, retkeily- tai virkistysaluetta (MRV). Kaavaratkaisuu ei käytännössä käsittele näille alueille sijoittuvia luontoarvoja tai luonnon monimuotoisuuskysymyksiä, kuten esimerkiksi perinnebiotooppeja eikä ekologiaa yhteyksiä. Varsinais-Suomen oloissa em. kysymysten käsittely olisi perusteltua.

Yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeät ja vedenhankintaan soveltuvat sekä ne pohjavesialueet, joista pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen, on asianmukaisesti merkitty kaavaehdotukseen. Luokiteltujen pohjavesialueiden erityinen suojelutarve on tunnistettu. Vaihemaakuntakaavan jatkovalmistelussa on syytä vielä varmistaa, että kaavaratkaisuu ottaa huomioon maakunnan erityiset olosuhteet pohjavesivarojen osalta.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Vedenalaisen luonnon monimuotoisuutta on käsitelty edellä vesiviljelyn kehittämisvyöhykkeiden yhteydessä.

Natura 2000 –verkoston osalta Varsinais-Suomen ELY-keskus lausuu tarkemmin kaavaehdotuksesta. Veneilyn runkoväylä Särkänsalmessa

Maakuntakaavaehdotuksessa on osoitettu veneilyn runkoväylä Omenaistenaukiolta Askaistenlahdelle ja Naantalin vanhan kaupungin satamaan. Runkoväylämerkintä tarkoittaisi korkeiden, yli 16,5-metristen purjevereiden pääsyn mahdollistamista Särkänsalmen läpi. Tämä puolestaan edellyttää avattavan läppäsillan rakentamista maantielle 189 Särkänsalmen kohdalle.

Ympäristöministeriö on Turun seudun kehyskuntien maakuntakaavan vahvistamispäätöksessä 20.3.2013 jättänyt vastaavan veneilyn runkoväylämerkinnän vahvistamatta. Vahvistamatta jättämisen perusteena olivat puutteelliset selvitykset liittyen maantietä 189 kulkureittinään käyttävien asukkaiden elinoloihin sekä erityisesti pelastustoimen toimintaan. Korkein hallinto-oikeus piti ympäristöministeriön ratkaisun tältä osin voimassa. Aiemmin, vuonna 2003 on Länsi-Suomen ympäristölupavirasto hylännyt Tiehallinnon hakemuksen läppäsillan rakentamiseksi Särkänsalmeen.

Kaavaehdotuksen tausta-aineistoon sisältyy päivitetty vaikutusselvitys Särkänsalmen väylän ja avattavan läppäsillan vaikutuksista. Selvityksessä on tarkasteltu myös pelastustoimeen kohdistuvia vaikutuksia. Selvityksen mukaan pelastustoimeen ei kohdistu avattavan sillan rakentamisesta merkittäviä vaikutuksia, mutta sekä sillan ja muun liikenneympäristön, että sillan operoinnin suunnittelussa on otettava huomioon ja varmistettava pelastustoimen sujuva toiminta. Selvityksessä esitetään myös muita mm. liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen liittyviä tarpeita, jotka on jatkosuunnittelussa otettava huomioon.

Ympäristöministeriö katsoo, että veneilyn runkoväylän lisäksi myös maantie 189 ja sillä tarvittavat toimenpiteet olisi tarpeen käsitellä samassa kaavaratkaisussa ja riittävin suunnittelumääräyksin ohjata yksityiskohtaisempaa suunnittelua ottamaan huomioon mm. pelastustoimen esteetön toiminta, maantien liikenteen turvallisuus ja sujuvuus sekä sillan vaikutusalueen asukkaisiin ja yrityksiin kohdistuvien haittojen minimointi.

Ympäristöministeriö toteaa lisäksi, että veneilyn runkoväylän sisällyttämistä luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavaan ei mainita kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Edellä mainittu päivitetty vaikutusselvitys on valmistunut vasta valmisteluvaiheen kuulemisen jälkeen. Osallisilla, joihin kaavaratkaisu tältä osin vaikuttaa on vasta ehdotusvaiheen kuulemisen yhteydessä mahdollista ottaa kantaa kaavan sisältöön. Ottaen huomioon asian aikaisemmat käsittelyvaiheet sekä suuren merkityksen ainakin paikallisesti, on lisäksi perusteltua kysyä, onko kyseessä sellainen vain tekninen korjaus, minkä otsikon alla asia kaavaselostuksessa esitetään.

Muita kaavan sisältöön liittyviä huomioita

Kaavaehdotuksessa esitetään samalla suoja- tai konsultointivyöhykkeen merkinnällä niin puolustusvoimien tarpeista johtuvat suoja-alueet kuin Seveso III –direktiivin mukaiset konsultointivyöhykkeet. Ympäristöministeriön mielestä on vielä syytä harkita, tulisiko käyttää erillistä merkintää suojavyöhykkeille ja konsultointivyöhykkeille ja täsmentää suunnittelumääräyksiä ottamaan huomioon myös vyöhykkeiden sisäpuolelle kohdistuvat rajoitukset eri toimintojen sijoittamisessa.

Kaavaselostuksessa mainitaan, että teollisuustoimintojen alueen laajentaminen Paraisilla supistaa voimassa olevan kaavan A- ja C-alueiden rajauksia. Nämä muutokset tulisi käsitellä tässä samassa kaavaprosessissa.

Osasta kaavan merkintöjä puuttuu merkinnän kuvaus. Vaikka merkinnän kuvaus ei olekaan oikeusvaikutteista kaavan sisältöä, on se yleensä tarpeen täsmentämään merkinnän selitystä. Yhteystarvemerkintöihin

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

ei lausuntokierroksella olleessa kaavaehdotuksessa ole liitetty suunnittelumääräyksiä. Vaikka kyseessä onkin yleispiirteinen kaava, olisi strategisten linjausten ja kehittämisen periaatteiden sekä erityisesti ympäristön -ja luonnonsuojelun kannalta tarpeellisten reunaehtojen välittämiseksi yksityiskohtaisempaan suunnitteluun syytä harkita suunnittelumääräysten liittämistä myös näihin merkintöihin.

Vaikutusten arvioinnista

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Kaavaselostuksessa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita (VAT) koskevassa kohdassa käsitellään aiemman VAT-päätöksen mukaisia tavoitteita. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on uudistettu valtioneuvoston päätöksellä joulukuussa 2017, ja uudet tavoitteet ovat tulleet voimaan 1.4.2018 alkaen.

Kaavaselostukseen ei sisälly tarkastelua siitä, miten kaavaratkaisu toteuttaa voimassa olevia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Tällainen tarkastelu olisi syytä sisällyttää selostukseen.

Kaavaratkaisun vaikutukset kulttuuriympäristöihin ja maisemaan

Ympäristöministeriön käytettävissä ei ollut vaikutustenarviointia kulttuuriympäristön ja maisema-alueiden osalta, joten aineiston perusteella on vaikea sanoa, missä määrin kaavaratkaisut mahdollisesti vaikuttavat valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden arvoihin. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytössä on huolehdittava valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen arvojen turvaamisesta. Tämä tulee ottaa huomioon maakuntakaavaehdotuksen jatkovalmistelussa.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

2 KUNNAT

2.1 Kaarinan kaupunki

Pvm. 27.3.2020

Sisältö

Luonnonarvoja ja -varoja koskevan vaihemaakuntakaavan valmistelu on ollut kattava ja siinä on tuotettu paljon hyvää ja havainnollista tietoaineistoa myös kunnan suunnittelussa ja arvioinneissa käytettäväksi. Kaavan tavoite vahvistaa alueiden strategista suunnittelua ja toimia maakunnan aluekehittämisen työkaluna on oikeasuuntainen. Ihmisen toiminnan aiheuttamien ympäristövaikutusten arvioimiseksi on tärkeää, että vaihemaakuntakaavan teemoja: luonnonarvojen turvaaminen ja luonnonsuojelu, luonnon merkitys virkistys- ja matkailukäytössä sekä luonnonvarojen kestävä käytön edistäminen, tarkastellaan kokonaisuutena.

Ilmastomuutoksen torjumisessa on maankäytöllä merkittävä rooli. Saaristomeren tilan parantamiseksi on luonnonarvot turvaavien toimien ja luonnonvarojen kestävä käytön keinojen välinen tasapaino ensiarvoisen tärkeää. Luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen on mahdollista, kun ymmärretään niiden käyttöön liittyvät reunaehdot. Yhtä tärkeää on informatiivisen ja tarkemmin kohdennetun tiedon tuottaminen ja koostaminen. Näin voidaan kasvavan kaupunkiseudun muospaineessa turvata ekologisia käytäviä ja luonnon monimuotoisuutta sekä varmistaa asukkaiden virkistäytymismahdollisuuksien säilyminen ja toisaalta matkailutoimintojen kehittäminen.

Tämän työn edistämiseksi ja vaikutusten arvioimiseksi onkin tärkeää, että kaavaprosessissa on osoitettu maakunnallisesti merkittävät vyöhykkeet ja vaikutuksiltaan merkitykselliset alueet. Kaavaehdotuksessa on pääsääntöisesti otettu monipuolisesti huomioon käytettävissä olevat tausta-aineistot ja kaavan valmistelun aikana on tehty myös maastokäyntejä arvokkaiden luontokohteiden rajausten tarkentumiseksi.

Kaarinan kaupunki haluaa kuitenkin nostaa esiin vesiviljelyalueiden sijainnin merkityksen Saaristomeren tilan ja erityisesti hapettomien pohjaolosuhteiden parantamisessa. Merenhoidon suunnittelun yhteydessä tehty Suomen meriympäristön tila –raportti on valmistunut 2018 ja on tuottanut tähän kysymykseen tietoa. Tämän tuoreimman tiedon huomioon ottaminen on välttämätöntä kaavaehdotuksen ratkaisuja tehtäessä ja nyt osittain kriittisestikin sijaitsevien vesiviljelyvyöhykkeiden vaikutuksia arvioitaessa.

Kaarinan kaupunki kiinnittää myös huomiota siihen, että myöskään Velmuaineistoa ei ole hyödynnetty kaavakartalla esimerkiksi rajaamalla arvokkaita merialueita, joihin ei tulisi kohdistaa merialueiden käytön muutoksia. Kyseessä on tärkeä tietoaineisto, jonka avulla voidaan arvioida myös mm. vesiviljelyalueiden vaikutuksia ja sijaintia suhteessa arvokkaisiin merialueisiin.

Maakunnallisesti arvokkaat luontokohteet

Maakuntakaavaehdotuksessa on luovuttu suojelumerkintöjen kohdenumeroinneista. Tämä on vaikeuttanut olemassa olevien kohteiden tarkistamista. Kaavan vahvistuessa ja voimassaolevien merkintöjen poistuksessa tulee varmistaa, että kohteet ovat edelleen helposti tunnistettavissa ja lähde löydettävissä.

Suojelualueiden osalta kaavakarttaan toivotaan merkintätapaan muutos, jonka avulla kaavakartalta pystytään erottamaan toteutuneet luonnonsuojelualueet maakuntakaavalla suojelluista alueista tai kohteista.

*Kaavakorttien mukaan kaikki suojelualueet näytetään aluemuotoisina, mutta esimerkiksi Kaarinan Ladjakoskella sijaitseva kalliorikon (*Saxifraga adscendens*) esiintymispaikka on merkitty kaavakarttaan suojelukohteena, vaikka kohteella on toteutunut yksityinen suojelualue ERA204696 (LsL 47§). Kohde tulee korjata aluemuotoiseksi.*

Kaarinan metsien luonnonsuojelualueesta (ESA300213) yksi osa-alue on merkitty kaavakarttaan puutteellisesti. Virallinen raja on esitetty Ympäristöministeriön asetuksessa luonnonsuojelualueiden perus-

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

tamisesta Varsinais-Suomen maakuntaan 215/2014 liitteessä 1. Kohteen rajausta tulee korjata kaavakarttaan.

Kaarinan kaupungin alueella tehdyn luontoselvityksen mukaan Auranlaaksossa, Kieterinmäellä, sijaitsee luonnonsuojelulain 29 §:n mukainen pähkinäpensaslehto. Kohde tulisi ottaa huomioon kaavakartalla. Perinnebiotoopeista uusina rajauksina kaavakartalle tulee lisätä maakunnallisesti (lähes valtakunnallisesti) arvokas Huttalanmäen kallioketo sekä maakunnallisesti arvokas Hadvalan niityt. Uutena huomioitavat perinnebiotoopit ovat arvokkuutensa lisäksi säännöllisesti hoidettuja perinnebiotooppikohteita. Kaarinan kaupungin alueella on muitakin maakunnallisesti arvokkaita perinnebiotooppeja, joiden huomiointia kaavakartalla tulee harkita.

Varsinais-Suomessa on tehty selvitys maakunnallisesti arvokkaista lintualueista. Selvityksen mukaiset maakunnallisesti arvokkaat lintualueet tulisi huomioida ehdotuksen kaavakartalla. Kaarinan kaupungin alueella maakunnallisesti arvokkaiksi lintualueiksi rajattavia alueita ovat Järvelän kosteikko, Littoistenjärvi, Kuusistonlahti (Fiskarinsuntti) ja Paimionlahti.

Järvenmäen ja Kuoppajärven alueelle on tehty sekä suojelualue- että suojelukohderajaus. Päällekkäisinä merkintöinä kohderajauksen merkitys jää epäselväksi.

Kaavakarttaan on Kaarinan kaupungin alueelle merkitty virheellisesti soidensuojeluohjelmaan kuuluva keidassuo Karevansuo, joka sijaitsee Maskun ja Ruskon kunnan rajan molemmin puolin. Kohde tulee poistaa kaavakartalta.

Maankäytön aluevaraukset

Kaarinan ja Turun rajalla sijaitsevan Topinojan kiertotalouspuiston kaavamuutos laajentaa toiminta-alueita Kaarinan puolelle. Erityistoimintojen (E) aluevarausmuutos tulee huomioida kaavassa sen liittyessä oleellisesti luonnonvarojen kestäväseen käyttöön ja kiertotalouden edistämiseen. Nyt laajentumista ei ole huomioitu.

Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet (M) on muutettu maa- ja metsätalous-/retkeily-/virkistysalueiksi (MRV) Kuusistossa, Harvaluodossa, osassa Piikkiötä sekä Kellarimäen ja Rungon alueilla. Muutos on ymmärrettävä kasvavalla kaupunkiseudulla, jossa maankäytön käyttötarkoituksen painotus muuttuu tuotantotoiminnasta virkistykseen. Kellarimäen ja Rungon alueiden osalta on todettava, että niillä on merkitystä myös tulevaisuuden asumiseen turvattavina kehittämisalueina. Tämä muutos tulee korostumaan erityisesti, mikäli taajamajunan kehittäminen Varsinais-Suomessa etenee. Lakarin ja Kellarimäen osayleiskaavassa on jo osoitettu useita aluevarauksia asumiseen.

Harvaluodon edustalla olevan Jauhosaaren maankäyttötarkoitus poistuneen Smerkinnän kohdalla puuttuu. Tämä tulee osoittaa yhdenmukaisesti MRV –merkinnällä.

Kaarinan alueella R-aluemerkinnällä on esitetty voimassa olevan yleiskaavan merkintöihin perustuen Kuusiston Munkken alueen matkailupalvelukohde ja rkohtemerkinällä Jullaksen kartanon alue. Sen sijaan Saaristotien ja Paraistentien risteämisen kohdassa sijaitsevaa yleiskaavassa osoitettua matkailualueita ei ole huomioitu. Kohde on perusteltua lisätä maakuntakaavaan sen tukeutuessa Saaristotiehen ja täydentäessä maakunnallista matkailuverkostoa.

Ulkoilureittien osalta tehty muutos havainnollistaa tilannetta toteutuneiden ja toteutumattomien reittien osalta hyvin. Kaarinassa Littoistenjärven ohjeelliseksi merkitty, mutta jo toteutunut reitti tulee korjata ehdotukseen. Ulkoilureittiverkoston täydentämiseksi Vyryläisenmäen ja Hiiskanmäen väliselle V-alueelle toivotaan merkittäväksi itä-länsi -suunnassa ohjeellinen ulkoilureitti.

Kaarinan kaupungilla ei ole muuta huomautettavaa kaavaehdotuksesta.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

2.2 Kemiönsaaren kunta (tekninen ltk)

Pvm. 6.3.2020

Sisältö *Tekninen lautakunta katsoo, että vaihemaakuntakaavassa esitetyt merkinnät tukevat ja turvaavat luonnonarvoja ja luonnon monimuotoisuutta Kemiönsaarella.*

Ohjeellinen ulkoilureittimerkintä valtakunnallisesti arvokkaassa ympäristössä olisi Kemiönsaaren kannalta tärkeä mm. virkistyskäytön ja matkailun edistämisen kannalta.

Kemiönsaaren ulkoilureitistön liittyminen tulevaisuudessa maakunnalliseen ulkoilureittiverkostoon olisi myös tärkeä tavoite. Maakunnalliseen ulkoilureittiverkostoon kuulumisen mahdollistaa aiempaa paremmin myös paikallisten toimijoiden ja yritysten mahdollisuudet kehittää toimintaansa ja palvelujaan ulkoilureitistön käyttäjille.

2.3 Kustavin kunta

Pvm. 26.3.2020

Sisältö *Ei aihetta lausuntoon.*

2.4 Liedon kunta

Pvm. 11.3.2020

Sisältö *Maankäyttö*

Pääpiirteittäin kaavakartan sisältö on linjassa kunnan maankäyttötavoitteiden kanssa. Uutena merkintänä, joka vaikuttaa myös Liedon kunnan maankäyttöön, on esitetty Kailassuonkallion alueelle ejk-kohdemerkintää.

Kyseisen kaavamerkinnän perusteluihin ja vaikutuksiin toivottaisiin tarkempia perusteluja seuraavin näkökulmin:

Kaavamerkinnän ajalliset vaikutukset:

Koska toiminto on esitetty kohdemerkinnällä, hankkeen laajuutta ja kestoa on vaikea päätellä. Toisaalta koska kyseessä on uusi alue, tulisi ennen sen käyttöönottoa arvioida olevien maa-ainestermiinaalien riittävyys.

Kaava-aineistosta ei käy ilmi olemassa olevien maa-ainestermiinaalien käytössä oleva kapasiteetti ja riittävyys. Riippuen alueen laajuudesta ja käyttöönotosta, on alueelle voimassa olevassa maakuntakaavassa esitetylle aluevaraukselle ajateltujen toimintojen toteutuminen epävarmaa ajalliselta näkökulmalta katsottuna. Muun muassa haluttu ampumaratatoiminto alueella on mahdollista vasta vuosikymmenten päässä, riippuen maa-ainestenenoton määrästä.

Liedon kunnassa on vireillä osayleiskaavatyö, johon tämäkin alue kytkeytyy. Kunnan tavoitteena on tuoda alueelle maankäyttöä jo vuoteen 2035 mennessä, joten maankäyttö on jossain määrin kytköksissä tämän hankkeen ajalliseen ulottuvuuteen.

Koska ejk-merkintä on kohdemerkintä, alueen tosiasiallinen ulottuvuus ja alueelta saatava kiviaineksen määrä jäävät epäselviksi kuin myös merkinnän vaikutukset. Lähdemateriaalina kohteen valinnalle on paikallisetopohjainen karttatarkastelu, jossa ei ole otettu kantaa vaikutuksiin. Merkinnän vaikutuksia on vaikea arvioida koska ei ole riittävästi taustatietoa.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Erityisesti tämän yhden uuden kohdemerkinnän osalta tulisi olla tarkempaa tietoa, koska vaikutukset voivat olla merkittäviäkin ja ne tulisi arvioida jo tässä vaiheessa. Kaavamateriaalissa käsitellään lähinnä olevien toimintojen pysyttämistä ja niihin liittyviä vähäisiä vaikutuksia, mutta tämä on ainoa uusi kohde kaava-alueella. Näiden vaikutuksetkin ovat erilaiset suhteessa jo oleviin toimintoihin.

Lisäksi uutena aluevarausmerkintänä on osoitettu V-alue Kirkonseudun taajaman koilliskulmaan, olevan maankaatopaikan kohdalle. Tämä merkintä tuntuu tarpeettomalta, maankaatopaikasta ei saa virkistysaluetta, päinvastoin merkinnäksi tulisi laittaa E, koska kunnalla on tavoitteena jossain määrin laajentaa aluetta. Merkinnän poistoa puoltaa myös alueen läpi kulkevat suurjännitelinjat sekä TPLMK-kaavatyössä esitetty 10-tien linjaus alueen kautta.

Myöskin Yliskulmalle on osoitettu uusi V-alue, jonka tarkoituksena ja kytkeytyvyys jää epäselväksi. Kyseinen alue on yleiskaavassa AT-1 ja MU-alueita ja asiasisällöltään vanhentuneita, joten maakuntakaavata-solla alueen osoittaminen V-alueena ei ole perusteltua.

Ympäristönsuojelu

Kailassuonkallion alueelle ejk-kohdemerkinnän alueelle tiedetään sijoittuvan sekä luonnonarvoja että luonnonvaroja. Maakuntakaavassa otetaan tällä hetkellä kantaa ainoastaan luonnonvaroihin ja niiden hyödyntämismahdollisuuksiin kiviaineksen oton ja (pilaantuneiden) maa-ainesten läjitystä suunnitteleamalla. Toteutuessaan toiminta muuttaisi alueen luonteen ja mahdollistaisi kymmeniä vuosia kestävästä otto- ja läjitystoiminnan alueella.

Luonnonarvojen osalta Kailassuon alueelta on useita selvityksiä, joissa nämä arvot on tunnistettu. Alueen luontoarvot on jo nykyisissä selvityksissä tunnistettu sellaisiksi, että alueelle osoitettava maankäyttö tulee yhteen sovittaa luontoarvojen kanssa. Selvitykset on tehty noin 10 vuotta sitten, joten luontoarvot ovat voineet kehittyä merkittävästi edelleen.

Tiedossa on, että alueelle sijoittuu ainakin nykyään harvinaisia ojitamattomia pienialaisia suokohteita ja korpia sekä elinvoimaisia liito-oravareviirejä. Luonnonarvojen osalta ratkaisu perustuu paikkatietopohjaiseen karttatarkasteluun, joten huomioiden kaavamerkinnän vaikuttavuuden, tulisi merkinnälle olla vahvemmat perustelut ja selvitykset.

Mahdollinen maa-ainesten, erityisesti pilaantuneiden maa-ainesten, läjitys ei myöskään tue luonnonvarojen kestävästä käytöstä sekä tavoitetta käsitellä ja hyödyntää jäte syntypaikallaan. Läjitysajattelusta tulee siirtyä em. ajattelutapaan, ja sitä voidaan myös ohjata maakuntakaavatasoisesti. Liedon kunta toteuttaa tätä toimintamallia omalla alueellaan mm. uusia asemakaava-alueita rakennettaessa.

Luonnonvarojen maakuntakaavalla tulisi edistää luonnonvarojen säästävää ja tehokasta hyötykäyttöä. Erityisesti tulee välttää luonnonvarojen tuhlailevaa tai hukkaavaa käyttöä ja uusiutumattomien luonnonvarojen käytössä tulee noudattaa kestävästä kehityksen periaatteita siten, että myös tulevilla sukupolvilla on mahdollisuus luonnonvarojen käyttöön.

Kiviainesten otossa ylipäätään tulisi ennen uusien alueiden osoittamista saatikka avaamista käsitellä jo olemassa olevien alueiden kohtalo sekä kannustaa pois kiviainesta tuhlaavasta käytötavasta. Esimerkiksi suurten tiehankkeiden yhteydessä hukataan valtavasti kiviainesta.

Mikäli avataan uusia ja suuria alueita, ei toimijoita kannusteta vanhojen alueiden loppuun käyttämiseen. Silloin eivät myöskään maisemointivelvoitteet välttämättä astu voimaan ja alueita pidetään auki 'varalla'. Tästä aiheutuu maisemakuvan rumentumista ja luonnonvarojen ei-tarkoituksenmukaista hyödyntämistä.

Luontoarvoja on määrätty säilytettäväksi riittävän kokoisen suojavyöhykkeen asettamisella, mutta kyseiset määräykset ovat ristiriidassa uusien alueiden avaamisesta väistämättä aiheutuvien vaikutusten kanssa. Myös maakuntakaavan selvitysten mukaan parhaiten maa-ainesten ottoalueiksi soveltuvat jo ottokäytössä olevat alueet, joiden luontoarvot ovat jo heikentyneet.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Varattaessa alueita luonnonarvoja heikentävään käyttöön tulisi arvioinnin yhteydessä selvittää toiminnasta aiheutuvien ympäristöhaittojen lievennyskeinot sekä osoittaa maakuntakaavassa myös Marinin hallitusohjelmaankin kirjatun

Luonnonvarojen ja -arvojen maakuntakaava on soveltuva työkalu tällaisten alueiden tunnistamiselle ja varaamiselle maakuntatasolla. Myös maankäyttö- ja rakennuslakia sekä luonnonsuojelulakia ollaan uudistamassa ja näiden uudistusten myötä varauksia voi olla tarpeen tarkastella uudelleen. Mikäli lieventämistoimet ja loppukädessä ekologinen kompensatio osoittautuvat riittämättömiksi toimiksi luonnonarvojen säilymisen kokonaisuuden kannalta, tulee aluevaraukset arvioida uudelleen.

Lisäksi luonnonvarojen ja -arvojen maakuntakaavassa tulisi huomioida ja osoittaa alueet, jotka ovat sellaisessa tilassa, että niillä on mahdollisuus kehittyä luonnon ekologisen kompensaation aluevojen osalta merkittäviksi. Samoin luonnonarvojen osalta maakuntakaavassa tulisi huomioida paitsi kulkuyhteydet tai suoja-alueet, myös niitä laajemmat alueet, joita ei kuitenkaan määritellä maakuntakaavassa metsäiksi vyöhykkeiksi.

2.5

Loimaan kaupunki

Pvm.

2.3.2020

Sisältö

Kaupunki on valmisteluvaiheen lausunnossaan ottanut kantaa kiertotalouden materiaalivirtojen ja biomassapotentiaalin hyödyntämiseen, jotka linkittyvät mm. biokaasutuotannon hyviin edellytyksiin Loimaan seudulla. Lausunnossa tuotiin esiin myös, että puuperäisen materiaalin välivarastointiin Loimaalla on suunniteltu Myllykylän ja Hulmin teollisuusalueita. Kaupungin lausunto 23.4.2018 kokonaisuudessaan: <http://loimaa.oncloudos.com/2009/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=201816136-15>

Lausunnon huomioiminen 20.1.2020 päivätyn ehdotus 1.:n materiaaleissa:

- Hulmin teollisuusalue on osoitettu teollisuustoimintojen kohde –merkinnällä (t). Kaavan liitteessä 1 (kaavakortit) on tarkemmin tunnistettu ja kuvattu alueen sopivan terminaalityönteiden alueeksi. Myllykylän aluetta ei osoitettu maakuntakaavatasoisena terminaalityönteiden alueena, mutta suunniteltu toiminta sinne ei sitä erillisenä merkintänä edellytäkään.
- Maatalouden ja maanviljelyyn käytetyt alueet on osoitettu laajoina maa- ja metsätalousvaltaisina alueina (M), joilla alan toimintojen (bio- ja kiertotalous) kehittäminen on mahdollista. Käytännössä Loimaalla biokaasutuotannon hajautetun mallin ratkaisut tehdään maakuntakaavoitusta tarkemmassa suunnittelussa.

Loimaan kaupungin aluetta koskevia oleellisia seikkoja koostettuna teemakohtaisesti:

Yhdyskuntatekninen huolto

- Loimaalla Huittisten ja Humppilan väliin on osoitettu 400 kV ja 110 kV voimajohdot perusparannettavaksi suurjännitelinjaksi (kaupunginhallituksen lausunto YVA-asiasta 7.10.2019 § 344). Toteuttajana Fingrid.
- Uutena suurjännitelinjana on osoitettu Metsämaa-Loimaa 110 kVn voimajohto. Toteuttajana Fingrid. Yhteyttä ei ole osoitettu Ypäjän rajaan asti, toisin kuin Kanta-Hämeen maakuntakaavassa 2040 Ypäjän kunnan puolella (12.9.2019 voimaan: (https://www.hameenliitto.fi/sites/default/files/maakuntakaava_2040_kartta_voimaan_tullut_1.pdf)).
- Yleispiirteiset sähkönsiirtolinjojen (110 kV) toimitusvarmuutta lisäävät yhteystarpeet on osoitettu Loimaalta Alastarolle ja Loimaalta Ypäjän suuntaan. Toteuttajana Sallila Sähkönsiirto.
- Toimintansa lopettaneen Alastaron jätevedenpuhdistamon et-merkintä on poistettu.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Bio-/kiertotalous

- Loimaan alue on suurelta osalta osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M), jossa ko. toimintaa on mahdollista toteuttaa tarkemman suunnittelun perusteella.
- Hulmin teollisuusalueelle on osoitettu teollisuustoimintojen kohde (t), jossa on tunnistettu terminaali-toimintojen tarve ja potentiaali.

Virkistys, matkailu ja viheryhteydet

- Virttaankankaan aluetta on osoitettu matkailun, retkeilyn ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeksi. Alueen kehittämisen avaintemoina retkeily sekä talvisesonkiin liittyvät virkistysmahdollisuudet. Merkintä tukee kaupungin suunnitelmia, sillä Virttaan pohjoisalueen maankäytön tarvearviointi on Loimaan maankäytön työohjelmassa tavoitteellisesti vuodelle 2020 (kaavoitusohjelma 26.11.2019).
- Pappistenjärven alue on osoitettu retkeily- ja matkailutoimintojen kohteeksi ®. Matkailu- ja retkeilytoimintojen potentiaalia omaavaa Melliläjärven aluetta ei ole osoitettu vastaavalla kaavamerkinnällä. Melliläjärvellä on myös ulkoilureitti, frisbeegolf ja lähiympäristössä on maastopyöräilylle potentiaalia. Melliläjärvi sijaitsee myös maakuntakaavan ehdotus 1.:n ulkoilureittien risteyskohdassa, joka osaltaan myös puoltaa retkeilytoimintojen r-merkintää ja siten yhteysverkon hyödyntämistä.
- Maakuntakaavaan on osoitettu Loimaalle maakunnallisesti merkittävät ulkoilureitit ja –verkotot sekä melonta- tai vesiretkeilyreitit. Aiempaan maakuntakaavaan nähden on poistettu seuraavat melonta- tai vesiretkeilyreitit:
  - Loimijoen osuus Alastarolta kohti Vampulaa. Maakuntakaavassa merkitty yhteys jatkuu kuitenkin Satakunnan maakuntakaavassa Vampulan puolella ohjeellisena melontareittinä. Kaavalinkki: http://www.satakuntaliitto.fi/sites/satakuntaliitto.fi/files/tiedostot/vmk2_hyvaksyminen/MK_13_3_2013_KOKO_yhd_tv_VMK2_lehtiC_hy_vaihe.pdf
  - Niinijoen reitti. Yhteyttä on osoitettu myös esimerkiksi ehdotusvaiheessa olevassa Niinijoen kyläalueen osayleiskaavassa.
  - Kojonjoen reitti. Kyläyhdistyksellä on laituri, josta voi lainata kanootteja. Kojonkulmalla on myös SUP-lautojen vuokraustoimintaa. Lisätietoja: <https://kojonkulma.fi/tilat-ja-nahtavyudet/venelaituri/>
- Kaavamerkintänä on osoitettu laaja-alaisia virkistysalueita (V), joista maankäytöllisesti merkittävin on osoitettu Loimaan keskustan ja Hirvikosken etelä-länsiosiin. Yhteys noudattelee likimäärin Loimaan keskeisten alueiden osayleiskaavan viheryhteyksimerkintöjä maakuntakaavan tarkkuustaso huomioiden. Merkintä on osoitettu materiaaleissa, mutta määräyksen V-kirjainmerkki puuttuu kaavasta.

Suojelu- ja varoaluemerkinnät

Kaavassa Loimaalle on osoitettu arvokkaita geologisia muodostelmia, pohjavesialueita, suoja- tai konsultointivyöhyke (Virttaan varalaskupaikka), Natura-alueita ja suojelualueita (S). Geologisten muodostelmien alueilla Loimaalla on vielä joitakin voimassa olevia aiempia maa-ainesten ottolupia.

Vaihemaakuntakaavan 20.1.2020 päivätyn ehdotus 1. osalta Loimaan kaupunginhallitus esittää lausuntonaan seuraavien kohteiden tarkentamista:

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

1. *Matkailu- ja virkistyskäyttöpotentiaalin sekä ylimaakunnallisen reitistön tukemisen osalta Loimijoen (Alastaro), Niinijoen ja Kojojoen melontareitit tulisi osoittaa maakuntakaavassa lähtötietona tarkemalle suunnittelulle.*
2. *Melliläjärven matkailu- ja retkeilytoimintojen maakunnallinen potentiaali tulisi tunnistaa kaavamerkinnällä.*
3. *Tarkentaa esitysasua siten, että kaikkien V-alueiden osalta merkitään myös kartalle kirjaintunnus selkeyttämään tulkintaa.*
4. *Tarkistamaan Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 ja tämän vaihemaakuntakaavan ylimaakunnalliset tavoitteet sähkönsiirtoyhteyksien osalta Loimaan rajalla.*

2.6 Marttilan kunta

Pvm. 10.3.2020

Sisältö *Ei aihetta lausuntoon.*

2.7 Maskun kunta

Pvm. 14.4.2020

Sisältö Maskun kunnalla ei ole varsinaisesti kaavaehdotuksen sisältöön lausuttavaa. Ohessa on joitakin teknisiä huomioita, jota pyydetään ottamaan huomioon kaavan jatkokäsittelyssä.

1. Tieverkko, uusi moottoritelinjauus puuttuu kaikista kartoista (karttaote)
  2. Suoalue Maskun keskustan alueelle on merkitty arvokas suo. Mistä on kyse, merkintä on rakennetun keskustan alueella. (karttaote)
  3. Suurjännitelinjan sijaintiin halutaan muutosta, uuden moottoritien itäpuolelle, keskustelut sähköyhtiön kanssa ovat käynnissä. "Mutka" linjauksessa antaa harhaanjohtavaa viestiä linjauksesta, koska uusi moottoritelinjauus puuttuu. (karttaote)
-

2.8 Naantalın kaupunki

Pvm. 8.4.2020

Sisältö Varsinais-Suomen liitto on pyytänyt lausuntoa Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavaehdotuksesta. Lausuntoa on pyydetty 6.3.2020 mennessä, mutta siihen on pyydetty lisäaikaa jotta kaupunginhallitus ehtisi käsitellä asiaa 23.3.2020. Kaava-aineiston laajuuden ja siinä olleiden teknisten virheiden takia sekä koronaviruksen aiheuttamien vaikeuksien takia lausunto kuitenkin viivästy, ja se annetaan nyt virkamieslausuntona. Lausunnot on käyty keskustelu kaupunginhallituksen kanssa 6.4.2020., ja asia viedään kaupunginhallitukselle tiedoksi 20.4.2020. Tekniset palvelut ovat valmistelleet lausunnon maakuntakaavaehdotuksesta yhteistyönä. Lausuntoa ovat olleet laatimassa tekninen johtaja Reima Ojala, kaupunginarkkitehti ja vt maankäyttöpäällikkö Osku Uurasmaa, yhdyskuntatekniikan päällikkö Mika Hirvi sekä ympäristöpäällikkö Saija Kajala.

Kaavamateriaalin virheet ja puutteet sekä kaavamuutosten luettavuus ja hahmotettavuus

Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavaehdotuksessa on vakavia virheitä ja puutteita, joiden takia lausunnon laatiminen on osoittautunut erittäin vaikeaksi ja osaa kaavamerkinnöistä on jopa mahdotonta tulkita. Tässä lausunnossa on lueteltu havaittuja puutteita ja virheitä, mutta luettavuuden takia emme voi tietää onko tässä pystytty huomioimaan kaikki oleelliset asiat.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Jotta vaihemaakuntakaava olisi luettavassa muodossa, ja jotta lausunto kaavaehdotuksesta olisi mahdollista laatia kokonaisvaltaisesti:

- tulisi maakuntakaavaan tehty muutokset kirjata selkeästi, ja niihin tulisi esittää perustelut.
- maakuntakaavan aineistoon tulisi liittää r- ja v-kohdemerkintöjen kohdeluettelot, ja kohdemerkintöihin tulisi laittaa kohdenumerot.
- Jotta vaihemaakuntakaava olisi luettavassa muodossa, pitäisi taustakartan olla sellainen, jonka perusteella kohteiden sijainnin pystyisi selkeästi hahmottamaan.

V-alueet ja v-kohdemerkinnät:

- Kaavaehdotuksessa useita jo rakentuneita tai asemakaavotettuja asuin- ja teollisuusalueita on merkitty V-alueeksi. Asiasta on keskusteltu kaavan laatijan kanssa, ja tämä asia johtuu teknisestä virheestä kaava-aineistossa, mutta asia tulee korjata nykyisen osayleiskaavan mukaiseksi. Tällaisia alueita ovat:
  - o Naviren teollisuusalue (Kukola)
  - o Linnavuoren, Viialan ja Kultarannan asuinalueet
  - o V-alue Luolalanjärven itäpuolella
  - o Sama tekninen virhe on ilmeisesti aiheuttanut muitakin vääriä V-aluemerkintöjä, nämä kaikki tulee korjata kaavaehdotukseen.
- Lisäksi seuraavat V-merkinnät ovat nyt vaihemaakuntakaavaehdotuksessa joko virheellisiä, puutteellisia tai epäjohtonmukaisia:
  - o Luonnonmaan pohjoisosassa keskeiselle kaupunkikehityksen alueelle on lisätty V-aluemerkintä. Samalle alueelle on edellisessä vaihemaakuntakaavassa (11.6.2018) lisätty sinisellä katkoviivalla ”Yhdyskuntarakenteen laajentumisen selvitysalue”. Ehdotettu V-merkintä tulee poistaa kaavaehdotuksesta tai siirtää pohjoisemmas.
  - o Taimon ja Poikon uimapaidat on merkitty nyt maakuntakaavaan v-merkinnällä, mutta Naantalissa on useita muitakin uimapaidkoita ja niitä ei ole merkitty. Joko nämä v-merkinnät tulisi poistaa, tai sitten kaikki uimarannat tulisi merkitä yhtenäisellä logiikalla.
  - o V-alueiden merkintöjä on lisätty muutamiiin paikkoihin Merimaskussa ja sen saarilla. Uusien merkintöjen logiikka ja maakuntakaavatasoinen merkittävyys ei välity aineistosta. Muutoksia ei tulisi tehdä, ellei ne ole seudullisesti merkittäviä, eikä niiden tulisi olla ristiriidassa oikeusvaikutteisen osayleiskaavan kanssa.
- Luonnonmaan keskeisten alueiden V-alueita ei tulisi tehdä V-aluemerkinnöillä vaan ne tulisi osoittaa viheryhteyksien tarvemerkinnöillä. Tällainen merkintätapa kuvaisi paremmin maakuntakaavamerkintöjen tarkkuutta ja kaavan tavoitetta, eikä merkintä silloin osoittaisi tarkkaa paikkaa yhteydelle joka osayleiskaavaa muutettaessa tulee ratkaista tarkemmalla suunnittelulla. Maakuntakaavan merkinnöille tässä kohtaa oleellisempaa lienee yhteyden osoittaminen kuin itse alueen osoittaminen.
- kaikki v-kohdemerkinnät tulisi olla numeroitu ja niistä tulisi olla kohdeluettelot, jotta kaikkien niiden merkitystä pystyisi paremmin arvioimaan

R-alueet ja r-kohdemerkinnät:

- Luonnonmaa: Villan tilan R-merkintä saaren lounaisosassa on liian pienellä alueella eikä ulotu ollenkaan Villan tilalle, joka on kaupungin kannalta ja seudullisestikin merkittävä kehityskohde. Rajaus tulisi osoittaa vähintään voimassaolevan osayleiskaavan mukaisille RM- ja RM-3 alueille.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

- Luonnonmaa: Matalahden eteläpuoleinen R-merkintä on vanhentunut, alue on ranta-asema-kaavoitettu loma-asumiseen.
- Luonnonmaa: Kultarantagolfin uusi R-merkintä on hyvä.
- Velkuan Teersalossa tulisi olla R-merkintä.
- kaikki r- kohdemerkinnät tulisi olla numeroitu ja niistä tulisi olla kohdeluettelot, jotta niiden merkitystä pystyisi paremmin arvioimaan

Veneilyreitit ja satamapaikat

- Veneilyn runkoväylä on hyvä lisäys maakuntakaavaan.
- Yhteysaluslaiturit tulisi olla ELY:n käytössä olevien mukaisia.
- Satamapaikat ja venesatamat tulisi merkitä kaavaan yhtenäisen merkintätavan mukaisesti. Esi-merkiksi Rymättylän Ajolanrannassa ei nyt ole mitään venesatamaan tai laituriin viittaavaa merkintää, vaikka aiemmin merkintä on ollut. Ajola on seudullisesti merkittävä kohde palveluineen, useine laitureineen ja yli sadan venepaikkansa ansiosta. Muutoinkin venesatamien ja laituri-merkinnöissä on runsaasti puutteita.
- Luonnonmaalla, nykyisen maakuntakaavan mukaisen Kukolan / Naviren alueen eteläpuolella olevalle V-alueelle tulisi osoittaa uuden lainvoimaisen asemakaavan mukainen venetelakka- ja venesatama-alue.
- Uimarannat ja uimapaikat tulisi merkitä kaavaan yhtenäisesti, tieto löytyy netistä tai voidaan toimittaa tarvittaessa

Saariston rengastie:

- Saariston rengastie / Luonnonmaa (ja Parainen), olisi hyvä kytkeä kaupunkirakenteeseen jotta saariston rengastie näyttää rengastieltä ja jotta maakuntakaava osaltaan tukisi kokonaisuuden kehittymistä. Parhaiten tämä onnistuisi jatkamalla saariston rengastien kaavamerkintöjä Luonnonmaalla ja Paraisilla niin, että se ulottuisi kaupunkikehitys-merkintään asti.
- Saariston rengastien merkinnöissä tulisi huomioida myös Teersalo-Hakkenpään reitti.

Suojelualueet ja s-merkinnät:

- Kunstenniemi: Nykyisessä maakuntakaavassa alue on VL-aluetta. Alue on osayleiskaavassa merkinnällä RL, leirikeskuksen korttelialue. Alueella sijaitsee leirikeskus. Maakuntakaavaehdotuksessa Kunstenniemi osoitetaan kuitenkin nyt kokonaan S-alueena. Sinänsä on hyvä, että kaavassa on huomioitu suojeluarvot, mutta ehdotamme että nykyisen maakuntakaavan suojelu-merkinnät säilytettäisiin ennallaan ja muutoin alue osoitettaisiin R-alueeksi.

Ulkoilureitit:

- Luolalanjärven kävelysilta tulisi merkitä maakuntakaavaan siten että ulkoilureitti kulkisi sillan kautta, eikä enää järven eteläpuolelta.

Naantalin kaupunki ei voi kaikilta osiltaan hyväksyä vaihemaakuntakaavaa sellaisena kuin se on lähetetty lausuntoja varten. Tästä syystä vaadimme, että kaavamateriaalia päivitetään ennen nähtäville laittamista sekä vaadimme mahdollisuuden uuden lausunnon antamiseen myös varsinaisesta nähtäville asetettavasta kaavamateriaalista, mikäli vaihemaakuntakaavaehdotus asetetaan nähtäville isoista virheistään ja puutteistaan huolimatta ilman uutta lausunnotkierrosta.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Kaupunginhallitus varaa mahdollisuuden täydentää tätä lausuntoa kokouksessaan 20.4.2020.

2.9 **Paimion kaupunki**
Pvm. 23.3.2020

Sisältö *Paimion kaupunki katsoo, että vaihemaakuntakaavassa esitetyt merkinnät, kuten kunnan itäosan yhtenäinen metsäalue, suojelun aluevaraus- ja kohdemerkinnät sekä geologisesti arvokkaiden alueiden merkinnät, ovat perusteltuja ja tärkeitä sisällyttää vaihemaakuntakaavaan turvaamaan luonnonarvoja ja luonnon monimuotoisuutta Paimiossa. Yhtenäisen metsäalueen merkintä ei saa kuitenkaan haitata maanomistajien toimenpiteitä alueella. Laaja-alaista ja isoa aluetta koskevan MRV-merkinnän (maa- ja metsätalous- / retkeily- / virkistysalue) poistamista tai korvaamista suurimmilta osin M-merkinnällä (maa- ja metsätalousvaltainen alue) tulee harkita.*

Ohjeellinen ulkoilureittimerkintä valtakunnallisesti arvokkaassa Paimionjokilaaksossa on Paimion kannalta tärkeä mm. virkistyskäytön ja matkailun edistämisen kannalta. Tärkeää on myös Paimion ulkoilureitistön liittyminen tulevaisuudessa maakunnalliseen ulkoilureittiverkostoon. Maakunnalliseen ulkoilureittiverkostoon kuulumisen mahdollistaa aiempaa paremmin myös paikallisten toimijoiden ja yritysten mahdollisuudet kehittää toimintaansa ja palvelujaan ulkoilureitistön käyttäjille. Kunnan lounaisosan ohjeellinen ulkoilureitti (joka sivuaa Paimionlahden Natura-alueita) ja matkailun, retkeilyn ja virkistysalueen kehittämisvyöhyke tukevat toistensa toimintoja ja edistävät paikallisesti luonnon- ja kulttuuriarvojen hyödyntämistä ja turvaamista. Ulkoilureittien toteutusvaiheessa tulee kuulla maanomistajia.

2.10 **Paraisten kaupunki**
Pvm. 10.3.2020

Sisältö: *Vaihemaakuntakaavan selostuksessa todetaan, että taajamien aluevarausmerkinnät on ratkaistu aiemmassa maakuntakaavoituksessa eikä niitä lähtökohtaisesti ole muutettu tässä vaihemaakuntakaavassa. Tämän vuoksi esim. taajamien virkistysalueet (V) esitetään vaihemaakuntakaavassa muuttamatta niiden aluerajauksia. Virkistysalueet ovat kuitenkin vaihemaakuntakaavan keskeinen teema ja taajamien ulkopuolella niihin on tehty runsaasti muutoksia, minkä vuoksi Paraisten kaupunki pahoittelee, ettei taajama-alueiden virkistysalueita tarkastella uudelleen. Paraisten keskustaajaman asemakaava-alueelle ja asemakaavoitettavalle alueelle viheralueita on osoitettu perusteettoman tarkkarajaisina. Kaupunki kokee, että ne ovat ristiriidassa voimassaolevan osayleiskaavan ja kaupungin toteuttaman maapolitiikan kanssa. Siksi kaupunki esittää joitakin muutosehdotuksia Paraisten keskustaajaman viheraluevarauksiin, koska ne maakuntakaavaehdotuksen kartalla esitetään.*

Nykyinen maakuntakaavan virkistysaluevaraus Muddaisissa Isoniityn kaupunginosan itäpuolella sijoittuu alueelle, jolta kaupunki on viime vuosina hankkinut maata ja jonne on meneillään olevassa Keskustan yleiskaavan päivitystyössä tarkoitus sijoittaa uusi asuinalue. Tämä aluevaraus on merkitty jo kaavaprosessin alkuvaiheessa laadittuun rakennemalliin. Alue rajautuu nykyiseen asemakaava-alueeseen ja se on kaupunkirakenteen luonnollista laajenemisaikaa. Paraisten kaupunki esittää, että koko Muddaisten V-merkintä poistetaan maakuntakaavasta tai vaihtoehtoisesti supistetaan koskemaan vain Tennbyn kunnoradan metsäaluetta, jossa merkintä on perusteltu. Asuinalueella toteutettavat puistoalueet ja alueen läpi kulkeva virkistysreitti tullaan osoittamaan maankäyttö- ja rakennuslaissa asetettujen sisältövaatimusten edellyttämällä tavalla laadittavassa asemakaavassa. Virkistysalueiden osoittaminen asemakaavassa ja virkistysalueen toteuttaminen parantaa virkistysmahdollisuuksia nykyisin viljelyllä ja siten jokamiehen oikeuden ulkopuolella olevalla peltoalueella. Tarvittaessa korvaava laajempi maakuntakaavan virkistysalue voisi toteutua nykyisen aluevarauksen itäpuolella.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Sama koskee myös Norrbyn pohjoisrannan virkistysaluevarausta. Kaupunki on hankkinut alueelta maata uutta asuinalueita varten ja V-alueen esittäminen maakuntakaavassa nykyisessä laajuudessaan vaikeuttaa alueen yleis- ja asemakaavoitusta. Paraisten kaupunki esittää, että Norrbynrannan V-alue-merkintä poistetaan ainakin länsiosaltaan niiltä alueilta, jotka ovat toistaiseksi ilman yleis- ja asemakaavaa. Norrbynrannan alueelle on tarkoitus osoittaa uudessa yleiskaavassa runsaasti viheralueita, eikä seudullinen viheralue olisi uhattuna, vaikka osa Norrbynrannan V-aluevarauksesta poistettaisiin maakuntakaavasta. Kaupungin näkemyksen mukaan ulkoilureitti-merkintä riittää turvaamaan maakunnallisen virkistysreittien verkoston ja uusien asuinalueiden viher- ja virkistysalueista huolehditaan yleis- ja asemakaavoituksessa.

Vaihemaakuntakaavaehdotuksessa esitetään voimassa olevan maakuntakaavan mukainen retkeily- ja matkailutoimintojen aluevaraus Finbyn-Rauhalan alueella. Merkintä kattaa osittain golfkentän ja hiihtostadionin alueen, mutta iso osa ulottuu myös Rauhalan vanhan kaatopaikan ja nykyisen jätekeskuksen alueelle. Voimassa olevassa yleiskaavassa alue on osoitettu erityisalueeksi, joka muuttuu urheilutoimintojen alueeksi. Koska alue on kuitenkin edelleen jätekeskuksen käytössä, eikä suunnitelmassa ole alueen muuttaminen muuhun käyttöön, on alue tarkoitus osoittaa työn alla olevassa uudessa yleiskaavassa jätteenkäsittelyalueeksi. Paraisten kaupunki näkee, että R-alue-merkintä Rauhalan jätekeskuksen osalle on virheellinen.

Paraisten kaupunki pitää hyvänä ratkaisuna sitä, että Saaristotien luoteispuolella oleva Sysilahden teollisuusalue osoitetaan maakuntakaavassa kokonaan teollisuustoimintojen alueeksi aiempien taajamatoimintojen alue- ja t/kem –merkintöjen sijaan. Alueen tulisi kuitenkin jatkua yleiskaavan mukaisesti pidemmälle lounaaseen, sillä kaupunki haluaa säilyttää tämän teollisuusaluereservin.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa Paraisten koulukeskuksen ja keskusurheilukentän alue on osoitettu osaksi kalkkikaivoksen teollisuustoimintojen aluetta. Vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa asia on korjattu rajaamalla tämä osa pois teollisuusalueesta, mutta tilalle ei ole osoitettu mitään uutta määräystä. Epävirallisessa kaavayhdistelmässä koulukeskuksen alue on edelleen osa T-alueita. Maakuntakaavan aluevarausta on tarpeen tarkistaa tältä osin.

Kaavaehdotuksessa esitetään voimassa olevan maakuntakaavan mukainen virkistysalue Saaristotien ja Sementtitien välillä. Yleiskaavassa tämä alue on osoitettu erityisalueeksi, joka muuttuu virkistysalueeksi. Alue on kuitenkin edelleen kaivostoimintaan liittyvässä käytössä ja se on tarkoitus osoittaa myös tekeillä olevassa uudessa yleiskaavassa kaivostoimintaan. Paraisten kaupunki esittää, että kaivostoimintaan liittyvässä käytössä oleva virkistysalueen osa muutetaan maakuntakaavassa osaksi kalkkikaivoksen teollisuustoimintojen aluetta. Kyseessä on erityisalue eikä ole näköpiirissä, että alue tulisi jatkossakaan muuttumaan virkistyskäyttöön.

Vaihemaakuntakaavaehdotuksessa esitetään Paraisten keskustaajaman osalta merkittäviä muutoksia ulkoilureitteihin. Aiemmin Saaristotien kevyen liikenteen väylää ja Saariston Rengastien matkailureittiä seurailut ulkoilureitti korvautuu kahdella erillisellä ohjeellisella ulkoilureitillä. Toinen uusista reiteistä kulkee keskustan pohjoispuolella Valoniemen ja Norrbynrannan alueella ja toinen Muddaisten, Tennbyn ja Munkvikin alueella. Eteläinen reitti hyödyntää osin olemassa olevia reitistöjä Tennbyn kuntosadan ja Munkvikin luontopolun alueilla. Paraisten kaupunki kannattaa uusia ulkoilureittilinjauksia, mutta ei ymmärrä miksi Saariston Rengastien matkailullisesti tärkeä pyöräilyreitti on poistettu maakuntakaavasta erillisenä merkintänä ja sisällytetty matkailun, retkeilyn ja virkistyskehittämisen kohdealue -merkintään.

Paraisten kaupunki haluaa myös huomauttaa, että voimassa olevissa yleiskaavoissa olevat Saaristotien (mt 180) uudet tielinjaukset Ersbyssä ja Nauvon keskustassa, jotka kokonaan tai osittain kulkevat virkistysalueiksi osoitettujen alueiden läpi, pitäisi osoittaa maakuntakaavassa.

Retkeily- ja matkailutoimintojen alueet ja kohteet samoin kuin virkistysalueet ja –kohteet on merkitty

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

yhdedellä merkinnällä. Merkkien selityksessä kohteet määritellään valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviksi. Samoilla merkinnöillä on osoitettu hyvin eritasoisia alueita ja kohteita. Useat merkinnät (r) ovat yksityisten maanomistajien osayleiskaavoissa matkailuelinkeinon harjoittamiseen tarkoitettuille alueille. Osa esitetyistä kohteista on toteutuneita lomamökkikyliä ja osa rakentamattomia alueita. Ne ovat toki mahdollisia mutta niiden toteutumisesta ei ole mitään takeita. Samoin kaavaehdotuksessa on esitetty uusina virkistyskohteina (v) useita yleiskaavoissa yksityiseen käyttöön osoitettuja pieniä uimarantoja. Paraisten kaupunki kyseenalaistaa, ovatko nämä valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti niin merkittäviä, että niitä on syytä esittää maakuntakaavassa.

Paraisten kaupungin alueella merkittävimmäksi matkailun, retkeilyn ja virkistyksen kohdealueeksi on merkitty Saariston rengasteihin tukeutuvat alueet. Kaupunki näkee, että yhtä tärkeää olisi merkitä eteläisimpiä yhteysaluslinjojen varrella olevia saaria kohdealueeksi. Myös maantielautta- ja yhteysalusyhteydet tulee esittää vaihemaakuntakaavakartalla koska ne ovat erityisen merkittäviä ja tärkeitä yhteyksiä juuri virkistyskäytön ja matkailun kannalta.

Paraisten kaupunki antoi lausunnon vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta ja näki kohdemerkintöjen puutteen saarikohteiden Pensar Syd, Kirjainen, Paraisten portti ja Seili, osalta. Nyt ehdotusvaiheeseen mainitut merkinnät on täydennetty.

Kaupunki näkee edelleen puutteita ruotsinkielisessä aineistossa mm. kaavakartalla kaikki paikannimet ovat vain suomeksi. Paraisten kaupunki toteaa, että nimet on esitettävä myös kaupungin pääkielellä.

I beskrivningen av etapplandskapsplanen konstateras att beteckningarna för områdesreserveringar i tätorter har bestämts under den tidigare landskapsplanläggningen och utgångspunkten har varit att beteckningarna för områdesreserveringar inte ändras i denna etapplandskapsplan. Därför anges t.ex. rekreatiionsområdena i tätorterna (V) i etapplandskapsplanen utan att ändra deras områdesavgränsningar. Rekreatiionsområdena har emellertid en central roll i etapplandskapsplanen, och det har gjorts flera ändringar i dem utanför tätortsområdena, och därför ser Pargas stad det som beklagligt att rekreatiionsområdena i tätorterna inte granskas på nytt. Avgränsningarna av grönområdena i detaljplaneområdet i Pargas centraltätort och det område som ska detaljplaneras är omotiverat skarpa. Staden anser att de är i strid med den gällande delgeneralplanen och den markpolitik som staden utövat. Därför föreslår staden vissa ändringar i reserveringarna för grönområden i Pargas centraltätort, eftersom de finns angivna på kartan i förslaget till landskapsplan.

Reserveringen för ett rekreatiionsområde i Muddais öster om Storängs stadsdel finns i den gällande landskapsplanen i ett område där staden under de senaste åren har förvärvat mark och där avsikten är att i den aktuella revideringen av generalplanen placera ett nytt bostadsområde. Denna områdesreservering har anvisats i den strukturmodell som utarbetats redan i planprocessens inledningsskede. Området gränsar till det nuvarande detaljplaneområdet och det är ett naturligt utvidgningsområde för stadsstrukturen. Pargas stad föreslår att hela beteckningen V i Muddais stryks från landskapsplanen eller alternativt begränsas att gälla enbart skogsområdet vid motionsbanan i Tennby, där beteckningen är motiverad. De parkområden som ska anläggas i bostadsområdet och den rekreatiionsled som går genom området kommer att anvisas i en detaljplan som utarbetas på det sätt som de innehållskrav som ställs i markanvändnings- och bygglagen förutsätter. Att det anvisas rekreatiionsområden i en detaljplan och att det anläggs ett rekreatiionsområde förbättrar möjligheterna till rekreation i ett åkerområde som för närvarande odlas och som inte omfattas av allemansrätten. Vid behov kan ett större ersättande rekreatiionsområde i landskapsplanen anläggas öster om den nuvarande områdesreserveringen.

Detsamma gäller reserveringen för ett rekreatiionsområde på Norrbys norra strand. Staden har förvärvat mark i området för ett nytt bostadsområde, och att anvisa V-området i landskapsplanen i dess nuvarande omfattning försvårar general- och detaljplanläggningen av området. Pargas stad föreslår att områdesbeteckningen V stryks från Norrbystrand åtminstone från de västra områden som tills vidare saknar general- och detaljplan. Avsikten är att anvisa ett stort antal grönområden i Norrbystrands område i den

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

nya generalplanen, och det regionala grönområdet är inte hotat trots att en del av områdesreserveringen V i Norrbystrand stryks från landskapsplanen. Enligt staden räcker beteckningen friluftsled till att trygga nätet av rekreationsleder på landskapsnivå. Om grön- och rekreationsområden i nya bostadsområden tas det hand om i general- och detaljplanläggningen.

I förslaget till etapplandskapsplan föreslås en reservering för ett område för frilufts- och turismfunktioner enligt den gällande landskapsplanen i området för Finby-Rauhala. Beteckningen täcker delvis området för golfplanan och skidstadion, men en stor del sträcker sig också till området för Rauhala före detta avstjälningsplats och nuvarande avfallscentral. I den gällande generalplanen har området anvisats som ett specialområde som blir ett område för idrottsverksamhet. Eftersom området emellertid fortfarande används av avfallscentralen och det inte finns planer på att ändra området till annan användning, är avsikten att anvisa området för avfallshantering i den nya generalplanen som är under arbete. Pargas stad anser att områdesbeteckningen R för en del av Rauhala avfallscentral är felaktig. Pargas stad ser det som en bra lösning att industriområdet i Sysilax nordväst om Skärgårdsvägen anvisas i landskapsplanen i sin helhet som ett område för industriverksamheter i stället för de tidigare beteckningarna område för tätortsfunktioner och t/kem. I enlighet med generalplanen borde området emellertid sträcka sig längre mot sydväst, eftersom staden vill ha kvar detta industriområdesreserv.

I den gällande landskapsplanen har området för Pargas skolcenter och centralidrottsplan anvisats som en del av området för industriverksamheter vid kalkgruvan. I förslaget till etapplandskapsplan har detta korrigerats genom att avgränsa området från industriområdet, men det har inte getts någon ny bestämmelse i stället. I den inofficiella kartsammanställningen är skolcentrets område fortfarande en del av T-området. Områdesreserveringen i landskapsplanen behöver ses över till denna del.

I planförslaget föreslås ett rekreationsområde enligt den gällande landskapsplanen mellan Skärgårdsvägen och Cementvägen. I generalplanen har området anvisats som ett specialområde som blir ett rekreationsområde. Området används emellertid fortfarande i gruvverksamheten och avsikten är att det anvisas för gruvverksamhet även i den nya generalplanen som är under arbete. Pargas stad föreslår att den del av rekreationsområdet som används i gruvverksamheten ändras i landskapsplanen till en del av området för industriverksamheter vid kalkgruvan. Det är fråga om ett specialområde och det är inte att vänta att området heller i framtiden skulle användas för rekreation.

I förslaget till etapplandskapsplan föreslås betydande ändringar i friluftslederna i Pargas centraltätort. Den friluftsled som tidigare följt leden för lätt trafik vid Skärgårdsvägen och turistrutten Skärgårdens Ringväg ersätts med två separata riktgivande friluftsleder. Den ena av de nya rutterna går på norra sidan av centrum i områdena för Ljusudda och Norrbystrand och den andra i områdena för Muddais, Tennby och Munkvik. Den södra rutten bygger delvis på befintliga stignät i områdena för motionsbanan i Tennby och naturstigen i Munkvik. Pargas stad förespråkar de nya friluftsrutterna, men förstår inte varför cykelrutten Skärgårdens Ringväg som är viktig med tanke på turism har strukits från landskapsplanen som en separat beteckning och inkluderats i beteckningen för målområde för utveckling av turism, friluftsliv och rekreation.

Pargas stad vill även påpeka att de i gällande generalplaner anvisade Skärgårdsvägens (mt 180) nya vägdragningsarna vid Ersby och Nagu centrum, som helt eller delvis går genom som rekreationsområden anvisade områden, borde anvisas i landskapsplanen.

Områdena för frilufts- och turismfunktioner liksom även rekreationsområdena och -objekten har utmärkts med en beteckning. I teckenförklaringarna fastställs objekten som på riks-, landskaps- eller regionnivå betydande objekten. Med samma beteckningar har det anvisats områden och objekt på mycket olika nivåer. Flera av r-beteckningarna är anvisade på privata markägares områden som i delgeneralplaner anvisats för idkande av turismnäring. En del av de objekt som föreslås är byggda fritidsstugbyar och en del är obebyggda områden. De kan förstås bli verklighet men det finns ingen garanti för det. Likaså har det i planförslaget presenterats flera små badstränder som i generalplaner anvisats för privat bruk som

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

nya rekreatiionsobjekt. Pargas stad ifrågasätter huruvida de är så betydande på riks-, landskaps- eller regionnivå att de ska ritas in i en landskapsplan.

Som det mest betydande målområdet för turism, friluftsliv och rekreation i Pargas stads område har utmärkts de områden som stödjer sig på Skärgårdens Ringvägar. Staden anser att det skulle vara lika viktigt att anvisa de öar som ligger längs de sydligaste förbindelsefartygsrutterna som objektområden. Även landsvägsfärje- och förbindelsefartygsförbindelserna ska ritas in på plankartan, eftersom de är särskilt betydande och viktiga förbindelser just med tanke på rekreation och turism.

Pargas stad gav ett utlåtande om beredningsmaterialet för etapplandskapsplan och upptäckte en brist på objektbeteckningarna för objekten Pensar Syd, Kirjais, Pargas Port och Sjalö. Nu har beredningsmaterialet kompletterats med de beteckningar som föreslogs i förslagsskedet.

Staden ser fortfarande brister i det svenskspråkiga materialet: bl.a. finns alla ortnamn på plankartan endast på finska. Pargas stad konstaterar att namnen också ska anges på stadens huvudspråk.

2.11 Pöytyän kunta
Pvm. 28.2.2020

Sisältö *Ei aihetta lausuntoon.*

2.12 Raision kaupunki
Pvm. 13.3.2020

Sisältö **Huomioita vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksesta ja sen tarkistamistarpeet Raision kaupungin osalta**

Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksessa on Raision kaupungin alueelle esitetty seuraavia merkintöjä:

1. Kehittämisperiaatemerkinä: Matkailun, retkeilyn ja virkistyksen kehittämisen kohdealue

Aikanaan luonnosvaiheen valmisteluaineiston kartassa (2a Voimassa olevan maakuntakaavan retkeily-, matkailu- ja virkistysaluemerkinnät) Haunisten allas ympäristöineen oli osoitettu virkistysalueeksi ja sen eteläpuolelle oli merkitty olemassa olevat virkistysreitit, jotka jatkuvat itään, länteen ja etelään kahta pääreittiä: Raisionjokilaaksoa myöten ja kauppakesittymän läpi Vetikon alueelta Satakunnantien suuntaan yhdistyen taas Raisionjokilaakson reittiin.

Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksessa Haunisten allas on sisällytetty Matkailun, retkeilyn ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (keltainen katkoviiva), joka liittyy laajemmin Kullaanvuoren retkeilyreitistöön ja Maskun Rivieran alueisiin.

Matkailun, retkeilyn ja virkistyksen kehittämisen kohdealueina on ehdotuksessa osoitettu valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät matkailun, retkeilyn ja virkistyksen kehittämisen kohdealueet. ”Suunnittelumääräyksessä todetaan, että ”suunnitelmien ja toimenpiteiden tulee olla pitkäjänteisiä, ympärivuotisia toimintoja ja elinkeinoja tukevia sekä alueiden ominaispiirteitä hyödyntäviä, ja niiden on edistettävä kehittämisen kohdealueen toimintoja ja saavutettavuutta ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.”

Tarkistettava:

Vaihemaakuntakaavaehdotuksessa esitetyllä matkailun, retkeilyn ja virkistyksen kehittämisen kohdealueella on Raision kaupungin alueella tulevaisuudessa edellytyksiä ulottua vain Kullaanvuoren eteläpuolelle

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

sijoittuvaan lentomeluvyöhykkeeseen asti ja siten eteläosan kohdealuerajaus tukee poistaa liitteen 3 mukaisesti.

Perusteluina tarkistuksella mm:

- Kaavaehdotuksessa esitettyä kehittämisen kohdealuetta halkoo maakuntakaavan tieliikenteen yhteystarve Marjamäen liittymän kohdalla Turun lentoaseman suuntaan sekä lentoliikenteen aiheuttama melualue.
- Vaikka voimassa oleva Raision yleiskaava 2020 on monilta muilta aluevarauksiltaan edelleen käyttökelpoinen asiakirja maankäytön jatkosuunnittelulle, ei se tämän alueen kehittämisessä toimi suuntaantavana taustamateriaalina. Kyseinen seutu on pitkällä ajanjaksolla kehittyvää aluetta, joka todennäköisesti tulee toiminnoiltaan tukeutumaan alueen läpi yleiskaavan laatimisen jälkeen maakuntakaavassa esitettyyn tieyhteystarpeeseen.

2. Maankäytön merkinnät: Maa- ja metsätalous- /retkeily- /virkistysalue (MRV)

Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksessa on uutena aluemerkintänä esitetty Maa- ja metsätalous- /retkeily- /virkistysalueita (MRV) eli Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä matkailun ja virkistykseen kehittämistarpeita. Alueita voidaan osoittaa maa- ja metsätalouden lisäksi loma-asumiseen ja matkailutoiminnoille. Alueita koskee lisäksi suunnittelumääräys: Olemassa olevien alueiden täydennykseksi ja laajenukseksi voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa pääasiallista käyttötarkoitusta kohtuuttomasti haittaamatta loma-asutusta, matkailua ja virkistyskäyttöä palvelevia toimintoja, sekä maisema- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mm. uutta pysyvää asumista ja, erityislainsäädännön ohjaamana, myös muita toimintoja.

Raisiossa MRV-aluevarauksia on esitetty kaupungin pohjoisosiin: Mahittulaan Petterinpellon pohjoispuolelle, Rauman valtatie (vt8) varteen Kantokankaan yritysalueen laajennusosalle ja Maskun rajan myötäisesti jatkuen laajemmin Uudenkaupungin radan länsipuolelle Isosuon kaatopaikka-alueen tuntumaan.

Vaihemaakuntakaava-aineistoon sisältyvissä Kaavakorteissa merkinnästä todetaan mm. seuraavaa: "Merkinnällä yhdenmukaistetaan aiempien maakuntakaavojen aluerajaukset. MRV-merkintä on rajattu kaavaan aiemman Varsinais-Suomen kehyskuntien maakuntakaavan periaatteiden mukaisesti puuttuville alueille. Merkintä on puuttunut Salon ja Turun kaupunkiseutujen maakuntakaava-alueilta." ... "Muutosalueet kytkeytyvät rakennettuun ympäristöön ja mahdollistavat paikallisesti luonnon- ja kulttuuriarvojen turvaamisen ja hyödyntämisen. Uudet aluerajaukset eivät aiheuta merkittäviä muutoksia voimassa olevien kaavojen merkintöihin nähden."

Tarkistettava:

- Mahittulan alueelta painotukset maankäytön virkistystoiminnalle tulee poistaa viitaten kehittämisperiaatetta koskeviin perusteluihin.
- Rauman valtatie varren työpaikka-alueelle sijoittuva MRV-merkintä tulee poistaa.
- MVR -alueet Isosuon kaatopaikka- ja teollisuusalueen eteläpuolisilta osilta tulee poistaa, koska ne ovat irrallisia kokonaisuuteen nähden eikä niiden osoittamiselle ole perusteita.

3. Maankäytön merkinnät: Virkistysalue (V) ja ulkoilureitit

Valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät ulkoilu-, retkeily-, urheilu- ja muut virkistysalueet on kaavaehdotuksessa merkitty vihreällä aluevarausvärillä ja V-kirjainmerkinnällä. Olemassa olevat ulkoilureitit, joilla on merkitystä osana maakunnallista ulkoilureittiverkostoa, on osoitettu umpinai-sella vihreällä palloviivalla. Ohjeelliset ulkoilureitit, joiden linjaus tarkentuu jatkosuunnittelussa, on esitetty vihreäreunaisella palloviivalla.

Voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmässä Raisiota halkoo itä-länsisuuntainen viheraluevyöhyke Haunisten altaalta, Kerttulan läpi ja Tikanmaan yläpuolelta Naantalın rajalle. Lisäksi tästä

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

linjasta on etelään johtavat viheryhteydet Naantalın rajan tuntumassa, Piuhanojalaaksossa, Raisionjokilaaksossa sekä Haunisten altaalta Vetikon alueen läpi liittyen Raisionjokilaakson viherkäytävään. Ulkoilureittejä on osoitettu kaupungin läpi itä-länsi-suuntaiselle viheralueelle, Raisiojokilaaksoon, Kuloistennii-tystä Haunisten altaalle sekä Rauman valtatie (vt8) vieressä Kullaanvuorelle.

Vaihemaakuntakaavaehdotuksessa on näiden lisäksi merkitty uusia virkistysalueita Mahittulaan sekä Raisionlahden suojelualueelta Krookilan alueen läpi Turkuun. Ulkoilureiteistä on lisätty Mahittulaan Kullaanpolku kokonaisuudessaan ja sen lisäksi Haunisten allasta tiivisti kiertävä reitti sekä yhteys siltä Turkuun. Raisionlahden ympäri on niin ikään osoitettu ulkoilureitti ja siltä yhteydet uutta viheraluetta pitkin kohti Turku ja pienvenesataman läpi etelään Nesteen jalostamoalueen tuntumaan ja siitä ohjeellisena virkistysaluetta pitkin kohti Naantalia.

Tarkistettava:

- Vaihemaakuntakaavan tavoitteissa todetaan, että ”kaavatyön keskeinen tavoite on siis osoittaa mahdollisuuksia ja maakunnan potentiaaleja käsiteltävissä teemoissa, eikä itseisarvona ole kaiken toiminnan merkitseminen kaavaan konkreettisine merkintöinä.” Tavoitteesta poiketen on nyt esillä olevaan ehdotukseen sisällytetty kohteita ja merkintöjä, joilla ei ole maakunnallista eikä edes seudullista merkitystä.
- Haunisten allas lähiseutuineen on kehittyvää aluetta, jota ei tule rajata määrävällä kehämäisellä ulkoilureittimerkinnällä vaan osoittaa alueelle maakuntakaavan strategiseen luonteeseen paremmin sopiva ohjeellinen ulkoilureittiyhteys Turun suunnasta Kullaanpolulle ja etelään johtaville reiteille.
- Mahittulan alueen Virkistysaluemerkinnät tulee poistaa kohdassa 1. Kehittämisperiaatemerkinä: Matkailun, retkeilyn ja virkistuksen kehittämisen kohdealue mainituin perustein.
- Suojellun Raisionlahden ympäristön virkistysreitit ansaitsevat paikkansa maakuntakaavaehdotuskartalla, mutta ulkoilureittiyhteys tältä Naantalın suuntaan tulee ohjata suurempana linjana Katteluksen alueen kautta eikä Nesteen jalostamon tuntumaan.
- ELY-keskus on laatinut ruoppausmassojen läjityksestä seudullisen selvityksen, jossa Kukonpään alue on todettu ko. toimintaan sopivaksi. Tämä tulee huomioida virkistysalueiden suunnittelussa jalostamoalueen läheisyydessä.

4. Muut vaihemaakuntakaavaehdotuksen huomionarvoiset merkinnät

Vaihemaakuntakaavaehdotuksessa Vanha Raumantien varressa oleva moottorirata-alue on huomioitu retkeily- ja matkailutoimintojen kohdemerkinnällä (r). Samalla seudulla toimiva kiviainesten ottoalue on merkitty kohdemerkinnällä: Kiviainesten ottoalue ja materiaaliterminaali (ejk). Kohdemerkinnällä osoitetaan kalliokiviainesten ottoon ja maa-ainestermiinalien alueet. Alueet varataan kalliokiviainesten ottoon ja maa-ainesten sekä uusiokäyttöön soveltuvien materiaalien käsittelyyn.

Lisäksi kaavaehdotuksessa on merkitty nykyiset ja uudet suurjännitelinjat sekä kumotuksi poistuva maa-kaasulinja. Raisionlahden alueella on merkitty Tempelivuoren jätevedenpuhdistamo-merkintä niin ikään kumottavaksi. Venesatama on osoitettu vene- tai palvelusatama -merkinnällä.

- Ehdotuksessa on ilahduttavasti huomioitu Raision pienvenesataman, moottorirata-alueen ja Palovuoren kiviainesten ottotoiminnan merkittävyydet seudullisessa mittakaavassa sekä päivitetty asiaankuuluvalla tavalla yhdyskuntatekniseen huoltoon liittyviä merkintöjä.
- Uusi 400 kV:n Naantalinsalmi-Lieto -suurjännitelinja Raision pohjoisrajalla edesauttaa teollisuuden sijoittumista Kantokankaan työpaikka-alueelle.

Tarkistettava:

Ei tarkistamistarpeita.

Liitteet:

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

VSn maakuntakaavaehdotustarkastelu 3-2020 LIITE 1 - voimassa oleva kaavayhdistelmä.pdf
VSn maakuntakaavaehdotustarkastelu 3-2020 LIITE 2 - vaihemaakuntakaavan 1. ehdotus.pdf
VSn maakuntakaavaehdotustarkastelu 3-2020 LIITE 3 - Kehittämisen kohdealue.pdf
VSn maakuntakaavaehdotustarkastelu 3-2020 LIITE 4 - MRV-merkintä.pdf
VSn maakuntakaavaehdotustarkastelu 3-2020 LIITE 5 - Virkistys ja ulkoilu.pdf

---

2.13   **Ruskon kunta**
Pvm.   2.3.2020

Sisältö   *Valmisteluaineistot ovat riittävän kattavat, mutta aineistoihin tulee tehdä seuraavat tarkennukset ja merkintöjen arvioinnit. Virkistys- ja matkailukohteiden luetteloon seuraavat tarkennukset:*

Vahdon uimapaikka, Nummitie 282
Ruskon hiihtokeskus, Hujalantie 172
Vajosuon tupa, Vajosuontie 105

Liikenne ja terminaalit -osiossa tulee huomioida, että terminaaleihin merkitty NCC Industry Oy:n toimintapaikkaa koskeva lupa on hylätty (ESAVI/5117/2015) ja päätöksestä on valitettu. Läänin Kuljetus Oy:n lupa on päättynyt 31.1.2018.

Ennakkotietojen mukaan Läänin Kuljetus aikoo hakea uutta lupaa.

Lisäksi virkistysreitit -luettelosta poistetaan kahteen kertaan oleva Hujalan hiihtokeskuksen reitit.

Liite vaihemaakuntakaava_vahdonpururata.pdf

2.14   **Salon kaupunki**
Pvm.   6.4.2020

Sisältö   **Huomiot ja muutostarpeet vaihemaakuntakaavan 1. ehdotukseen**

Vaihemaakuntakaava perustuu laajaan ja ajankohtaiseen tausta-aineistoon. Kaavatyötä on tehty ansiokkaasti laajassa yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Salon kaupunki on toimittanut kaavatyötä varten valmisteluvaiheessa kommentit ja muutostarpeet vaihemaakuntakaavatyötä varten. Useimmat niistä on huomioitu. Esitämme edelleen huomioitaviksi liitteessä 4 kuvatut muutostarpeet, joita ei ole huomioitu valmistelussa.

Uutena vaihemaakuntakaavaan on otettu strategiset kehittämisperiaatemerkinnot, joiden tavoitteena on turvata luonnonarvoja sekä luoda edellytyksiä elinkeinojen kehittymisen huomiointiin ja jatkosuunnitteluun niin luonnonvara-, maa- ja metsä- ja kalatalouden kuin matkailutoimijoiden osalta. Merkinnot osoittavat tietyn alueen omaavan vahvaa potentiaalia kyseisten teemojen edistämiseksi. Niiden strateginen luonne ja ohjeellinen merkitys maankäytön suunnittelussa tulisi ilmetä paremmin myös merkintöjen selityksessä eikä vain kaavaselostuksessa. Kaavakartan merkintöjen selitysosaan tulisi myös laittaa viittaus erilliseen raporttiin, joka sisältää varsinaiset kaavamerkinnot ja määräykset.

LIITE 4. Muutoskohteet. Lausunto Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksesta

---

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

2.15 **Someron kaupunki**
Pvm. 10.3.2020

Sisältö Ympäristölautakunta 25.2.2020:

Luonnonvarat

Geologisesti arvokkaiksi määriteltyjä alueita (ge-kaavamerkintä) on Somerolle kaavaehdotuksessa osoitettu 12 kpl. Niistä Haukkamäen, Nummijärven harjualueen, Keräkankareen, Levonmäki-Jyrkinharjun ja Rautelannumi-Syrjänmäen sekä Viuvalannummen osalta ei ole esitetty muutoksia vuonna 2008 vahvistetun Salon seudun maakuntakaavan suhteen. Jo voimassa olevassa maakuntakaavassa on osoitettu myös Hautainkrottien, Kaskistonnummi-Harjumäen ja Äyräsnummen alueet, mutta näiden viimeksi mainittujen aluerajausta on muutettu vähäisessä määrin. Kokonaan uusia ge-alueita ovat Nimettömänsuon kumpu-moreenialue, Palmankallio ja Särämäki.

Matkailu ja virkistys

Matkailun ja virkistykseen osalta on Someron alueelle osoitettu kehittämisperiaatemerkinällä (keltaisella katkoviivalla osoitettu uusi maakuntakaavan kaavamerkintä) Metsäkoivula-Pohjattoman alue, jossa kehittämisen avaintemana on retkeily ja vahvuutena yhteys Torronsuon kansallispuiston alueeseen pohjoisessa sekä Hyyppäränharjun-Iso-Valkeen alue, jossa kehittämisen avaintemana on retkeily. Kyseiseen teemaan sisältyviä kohdemerkintöjä (V- ja R-kaavamerkinät) on Someron alueella lukuisia, mutta mm. Häntälän notkot ja Sisumetsän seikkailupuisto niistä puuttuvat.

3) esittää kaupunginhallitukselle, että se ottaa lausuntoasian käsiteltäväkseen omassa kokouksessaan ja täydentää lausuntoa niiltä osin kuin katsoo tarpeelliseksi.

Kaupunginhallitus 9.3.2020:

Sen ohella, mitä ympäristölautakunta on edellä todennut, Someron kaupunki ehdottaa, että:

- kaavaehdotuksen ulkoilureitin/ohjeellisen ulkoilureitin merkintää täydennetään siten, että se vastaa Someron maankäytön kehityskuvassa 2035 esitettyä Pitkäjärven ja Painiojärven välistä virkistysvyöhykettä.
- Hiidenlinnan/Sisumetsän seikkailupuiston ja Poikkipuoliaisten alueelle merkitään retkeily ja matkailualue siten, että merkintä yhdistää em. alueet liitekartassa merkityllä tavalla.

Liitteet: Karttaote Someron kaupungin paikkatietojärjestelmästä, Someron kehityskuva 2035

2.16 **Turun kaupunki**
Pvm. 26.3.2020

Sisältö Christina Hovi, Toimialajohtaja, Kaupunkiympäristötoimiala:

Turun kaupunki antaa Varsinais-Suomen liitolle liitteiden 1 ja 2 mukaisen lausunnon luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksesta.

Liite 1. Turun kaupungin lausunto Varsinais-Suomen liitolle

Turun kaupunki haluaa lausunnossaan luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksesta kiinnittää huomiota suojelualueisiin, virkistysalueisiin ja ulkoilureitteihin, ekologiin yhteyksiin sekä kehittämisperiaatemerkinntöihin.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Turun kaupunki ilmoittaa lausuntonaan luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksesta seuraavaa:

Aluksi

Turun kaupungin arvion mukaan luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan ehdotuksen valmistelussa on hyödynnetty laajasti käytettävissä olevia tausta-aineistoja.

Suojelualueet

Kaavaehdotukseen on lisätty uusiksi suojelualuevarauksiksi useita Saaristomeren merkittäviä lintujen pesimäluotoja. Erityisen hyväksi nähdään, että kaavaehdotuksen S-alueiden osalta on tehty myös maastokartoituksia ajantasaisen tilanteen selvittämiseksi.

Kaavaehdotuksen S-alueiden määritelmän mukaan kaavaan tulisi tehdä aluevaraukset niistä suojelualueista, jotka on toteutettu tai voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain tai muun lainsäädännön perusteella.

Tätä taustaa vasten kaava-aineiston puutteena nähdään, että tiedossa olevat luonnonsuojelulain 29 §:n mukaiset luontotyytit, joista ei ole vielä tehty rajauspäätöstä, puuttuvat kaavaehdotuksesta. Vaikka kohteiden rajauspäätös on vielä tekemättä, niin kyseisten alueiden luontoarvot ovat sellaiset, että niiden suojelu voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain perusteella. Turun ympäristönsuojelu on toimittanut tiedot kyseisistä kohteista Varsinais-Suomen liitolle kaavan valmisteluvaiheessa, ja kohteet tulisi sisällyttää kaavaan.

Perinnemaisemat ovat kaikki uhanalaisia luontotyyppisiä, ja niiden tärkeä merkitys luonnonsuojelussa on yleisesti tiedostettu. Tiedot maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävistä perinnemaisemista on saatavissa avoimena paikkatietona Lounaistiedon karttapalvelusta. Kyseiset alueet puuttuvat kaavaehdotuksesta, ja ne tulee lisätä.

Yksittäisistä merkinnöistä todetaan, että Kulhon saaren S-aluevaraus on liian pieni. Oikea rajausta kattaa myös saaren pohjoisosan metsäalueen ja se on saatavissa Hirvensalon osayleiskaavasta (Turun kaupunginvaltuusto 11.6.2018).

Virkistysalueet ja ulkoilureitit

Kaavoitukseen liittyvä tieto on huomioitu kaavaehdotuksessa hyvin. Turun kaupunki on toimittanut Varsinais-Suomen liiton käyttöön tietoa mm. olemassa olevista ja mahdollisista uusista ulkoilureiteistä. Joitakin tarkennuksia on vielä tarpeen tehdä.

Ruissalossa osa saaren virkistysreiteistä on merkitty ohjeellisiksi, vaikka kaikki kaavakartalla olevat virkistysreitit ovat olemassa olevia. Naantalintien tuntumassa Pernossa sekä Friskalanlahdella ulkoilureitteihin on tullut muutoksia, joten merkinnät on syytä päivittää nykytilanteen mukaisiksi.

Ohjeellisten ulkoilureittien linjauksia olisi hyvä tarkentaa Paimalassa Maarian altaan länsipuolella, Pomponrahkalla, Hirvensalon luoteisosissa ja Satavan länsiosissa.

V-alueiden rajauksia on tarpeen tarkentaa Topinojan kiertotalouspuiston kaava-alueella, Mälikkälän kaupunginosan pohjoisosissa, Naantalintien tuntumassa Pernossa, Friskalanlahden länsipuolella ja Satavan Erikvallaniemessä.

Yllä esitetyt virkistysalueita ja ulkoilureittejä koskevat tarkistustarpeet on kuvattu tarkemmin lausunnon liitteessä 2.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Ekologiset yhteydet

Kaavaehdotuksessa on otettu kantaa ekologiin yhteyksiin vain tekstin muodossa hyvin yleispiirteisesti merkittävien metsäalueiden kaavamerkinnän yhteydessä. Turun kaupunki tiedostaa, että kaupunkiseudun ja erityisesti taajama-alueiden ekologisten yhteyksien kuvaaminen kaavakartalla on haasteellista. Tästä huolimatta on erittäin tärkeää, että myös kaupunkiseudun merkittävimmät ekologiset yhteydet osoitetaan maakuntakaavassa. Yleiskaavatasolla osoitetut ekologiset yhteydet eivät ole riittäviä, jos ne katkeavat kuntarajalla. Tästä syystä olisi erittäin tärkeää vahvistaa keskeiset ekologiset yhteydet ylikunnallisesti maakuntakaavassa. Ekologisten verkostojen runkona tulisi hyödyntää erityisesti taajama-alueen puronvarsien siniviherverkostoja.

Havumetsävyöhykkeen virtavesien luontotyypeistä maakuntakaavan suunnittelualueella esiintyy keski-suuria savimaiden jokia sekä savimaiden puroja ja pikkujokia. Pitkään jatkuneesta kulttuurivaikutuksesta huolimatta näihin luonnonvesiin liittyy merkittäviä luonnon- ja virkistysarvoja. Vesireitit muodostavat selkeän rungon ja verkoston ekologisille yhteyksille. Maakuntakaavassa virtavesireittien arvo on otettu huomioon pelkästään melonta- ja vesiretkelyreittinä, eikä niiden suojelun edellyttämiä kehittämistarpeita ole tarkasteltu.

Laajat yhtenäiset metsäalueet

On hyvä, että laajat yhtenäiset metsäalueet on tunnistettu ja merkitty kaavaehdotuksen kartoille. Kehittämisperiaatemerkintöjen merkitys jää kuitenkin epäselväksi, ja voidaankin kysyä, mikä vaikutus varauksilla käytännössä on metsäalueiden maankäyttöön.

Vesiviljelyyn soveltuvat alueet sekä kalaston kannalta merkittävät lisääntymisalueet

Kaavakarttaan on merkitty vesiviljelyyn soveltuvia alueita. Tätä voidaan pitää arveluttavana, koska Saaristomeren vesialueen tila on liian heikko kestämään viljelyn aiheuttamaa lisärasitusta.

Maakuntakaavan valmisteluvaiheen luonnonvarafoorumeissa olivat esillä kalaston kannalta merkittävät lisääntymisalueet. Näitä merenlahti- ja salmialueita sekä virtavesireittejä koskevat kehittämisperiaatemerkinnät puuttuvat kaavaehdotuksesta.

Tausta-aineistojen ajantasaisuus

Monet kaavaehdotuksessa hyödynnettävät tausta-aineistot ovat jatkuvasti päivittyviä. Tästä syystä on tärkeää, että kyseiset aineistot päivitetään uudelleen juuri ennen lopullisen kaavan hyväksymistä. Uutta tietoa on jatkuvasti saatavilla esimerkiksi luonnonsuojelualueista sekä ekologisesti merkittävistä merialueista (EMMA-alueet).

Liite 2. Virkistysalueita ja ulkoilureittejä koskevat tarkistustarpeet

2.17	Uudenkaupungin kaupunki
Pvm.	26.2.2020
Sisältö	<p>Kalastus on Uudenkaupungin alueelle elinkeinona merkittävä ja kaupungissa on käynnissä hanke, jossa pyritään löytämään kalankasvatukseen soveltuvia paikkoja ensisijaisesti Uudenkaupungin kaupungin omistamilta vesialueilta. Luonnonvarakeskuksen (Luke) kanssa on mallinnettu hankkeessa potentiaalisia paikkoja ja ne tulisi ottaa aluemerkitöihin huomioon. Selostuksessa todetaan, että kalankasvatusaluevaraukset perustuvat Luken aineistoon. Uudenkaupungin hankkeessa aineistoja on tarkennettu ja siitä syystä kalankasvatusaluevarauksia tulisi tarkentaa kerättyjen aineistojen perusteella.</p>
	<p>Uudenkaupungin kalasatama tulisi myös merkitä kaavakartalle. Asia on todettu kaavakorteissa, mutta kartalla merkintää ei ole.</p>

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Kaupunki pitää hyvänä, että Velhoveden reitti on otettu kaavaan mukaan matkailun kehittämiskohteena.

Kaavassa on esitetty virkistykseen alueita, jotka eivät ole enää siihen mahdollisia. Näitä merkintöjä tulee muuttaa tai poistaa kokonaan. Samoin ankkuri- ja satamapaikkavarauksia tulee muuttaa siten, että ne ovat mahdollisia toteuttaa tai olemassa olevia.

Kaupunkisuunnittelu ei myöskään ymmärrä kaavassa esitetyn metsäisen vyöhykkeen merkitystä. Kaavakorttien mukaan merkinnällä esitetään merkittävät metsävaltaiset vyöhykkeet. Merkinnän tavoitteena on säilyttää tai lisätä metsäpinta-alaa sekä turvata metsien kyky tuottaa hyötyjä laaja-alaisesti ja pitkäjänteisesti myös tulevaisuudessa. Metsäiseksi alueeksi merkityllä alueella on paljon saaristokylä ja kallioisia ranta-alueita. Alueella ei ole metsätalouden kannalta suurtakaan merkitystä. Sen sijaan alueena se kuvastaa hienolla tavalla juuri historiallista saaristoasumista ja siihen liittyviä elinkeinoja. Ehkä tämän alueen ominaispiirteiden kuvaamiseen voisi löytyä joku toisenlainen kaavamääräys.

Yksittäisistä kohdemerkinnöistä tehtyjä huomioita:

Pyhämaan Kettelin kylässä seurakunnan ranta-alueelle suunnitellaan asumista, joka tukeutuu kyläasutukseen. V-alue tulee merkitä ranta-alueen kohdemerkinnäksi, eikä koko alueen merkinnäksi.

Pyhämaan alueen yleiskaavassa Houkonniemelle merkitty RM- alue on jo alueen ranta-asemakaavassa osoitettu M-alueeksi. Kohdemerkintä r tulisi poistaa.

Kammelan V-merkintä on väärässä kohdassa, mikäli se tarkoittaa laajempaa olemassa olevaa luonnon-suojelualuetta.

Lyökin satama-alue ei ole enää käytettävissä yleisenä alueena, koska valtio on myynyt sen yksityiselle.

Iso-Kaskisten alueen laajempi V-merkintä tulee muuttaa kohdemerkinnäksi.

Ihalan leirintäalue Lepäisillä on osoitettu virkistysalueeksi, tähän parempi merkintä on retkeily- ja matkailu palvelualue- tai kohdemerkintä r. Alueella toimii ympäri vuoden avoinna oleva leirintäalue.

Seurakunnan Tammion leirikeskus on poistunut käytöstä ja samoin V-alue merkintä ei ole enää sillä kohdin ajanmukainen.

Hiujärven ympärillä kulkee olemassa oleva virkistysreitti, joka tulisi merkitä kartalle.

Kalannin pohjavedenottamon alue puuttuu kaavakartalta.

Makeanvedenallas tulisi merkitä erityismerkinnällä kaavaan. Yleiskaavassa on esitetty mm. Makeanvedenallaan suojavyöhyke. Allas on merkittävä erikoiskohde, josta otetaan laajan alueen käyttövesi.

Uudenkaupungin keskusta-alueella on kaavamerkinnet menneet väärin päin eli r-merkintä on kohdistettu satamaan ja teollisuusalue merkintä Pakkahuoneelle.

Kaupunkisuunnittelu ei myöskään ymmärrä miksi kaavamerkintänä t/kem Yaran ja ns. Teboilin alueelle on esitetty poistuvana merkintänä? Varsinkin Teboilin alueella ei erotu, onko maakuntakaavassa sillä alueella T-merkintä. Mynämäen alueella on kaavakohdemerkintä t/kem säilytetty konsultointivyöhykkeen sisällä. Onko tässä joku ristiriita? Kaavakorteissa tätä on selitetty, mutta se ei aukea.

Konsultointivyöhyke, joka on Betorantiellä, koskee ilmeisesti Vakka-Suomen Energian lämpölaitosta, se tulee merkitä myös joko aluevarauksena T tai kohdemerkintänä. Samoin tulee selvittää toisen alueella olevan lämpölaitoksen ja Soijatehtaan mahdolliset vyöhykkeet.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Kaupungin edustalla olevat saaret Karilainen, Käpyli ja Pähkinäisen eteläosa sekä Iso- ja Vähä-Vilissalo ovat ranta-asemakaavoitettu ja niiden osoittaminen virkistysalueeksi ei enää ole tarkoituksenmukaista.

Haiduksen saari on osoitettu virkistysalueena. Saarella on nykyään myös matkailuun liittyvää toimintaa, jolloin myös r- merkinnän lisääminen olisi perusteltua.

Vaakuan saarella oleva Maaharon tila on osoitettu virkistysalueeksi, kiinteistöä on suunniteltu kaavoitettavaksi. Alueella ei ole virkistysarvoa.

Varesmaan alueella oleva V-merkintä ei perustu ainakaan nykytilanteeseen.

Lokalahden Humalkarin ranta on osoitettu virkistyskohteeksi. Rannassa, tien päässä on laituri ja autopaikkoja. Ankkurimerkintä sopii kohteelle paremmin, koska kyseessä on selkeästi rantautumispaikka.

Lokalahden Apalin alueelle on laadittu ranta-asemakaava ja alue on toteutunut kaavan mukaisesti. Alueella ei ole enää merkitystä virkistysalueena.

Yleisenä huomiona voidaan vielä todeta, että alueväritäytön päällä olevat kirjaimet mm. S, V, MRL puuttuvat kaavamääräyksistä.

Yleisesti ottaen voidaan todeta, että maakuntakaavan yhtenä lähdeaineistona on Uudenkaupungin yleiskaavaa vuodelta 1994. Kaava on joiltakin osin vanhentunut ja detaljikaavoitus on tarkentanut alueiden käyttötarkoitusta. Keskeisten alueiden yleiskaavan laatimista ollaan aloittelemassa; maakuntakaavaa pidetään yleiskaavaa ohjeistavana kaavana, joten vanhojen yleiskaavamerkintöjen järjestelmällinen siirtäminen maakuntakaavoitukseen ei ole tarkoituksenmukaista.

2.18	Vehmaan kunta
Pvm.	28.2.2020
Sisältö	Ei aihetta lausuntoon.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

3 NAAPURIMAAKUNTIEN KUNNAT

3.1 Lohjan kaupunki
Pvm. 4.3.2020

Sisältö *Ei aihetta lausuntoon.*

3.2 Rauman kaupunki
Pvm. 4.3.2020

Sisältö *Rauman kaupunki toteaa pyydettyinä lausuntonaan, että Varsinais-Suomen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotus ei ole ristiriidassa Rauman Yleiskaava 2030 (hyväksytty 25.3.2020) kanssa. Rauman Yleiskaava 2030:ssa lähelle maakuntarajaa osoitettu ulkoilureittiverkosto, Seitsemän järven reitistö, olisi kuitenkin syytä huomioida myös Varsinais-Suomen puolella ulkoilureittiyhteytenä, varsinkin kun reitistöön liittyy myös historiallinen Pohjanlahden Rantatie.*

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

4 NAAPURIMAAKUNTIEN LIITOT

4.1 Ahvenanmaan maakuntahallitus

Pvm. 9.3.2020

Sisältö Landskapsregeringen tackar för möjligheten att kommentera förslaget till Egentliga Finlands etapplandskapsplan för naturvärden och -resurser. Landskapsregeringen förutsätter att planförslaget inte kommer att påverka farlederna mellan Åva - Otnäs och Kökar - Galtby. I övrigt har landskapsregeringen inga synpunkter på förslaget.

4.2 Kanta-Hämeen liitto

Pvm. 28.2.2020

Sisältö Ei aihetta lausuntoon.

4.3 Pirkanmaan liitto

Pvm. 26.3.2020

Sisältö Maakuntainsinööri Appelqvist:

Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen maakuntakaavat yhtyvät noin 15 kilometrin matkalta Punkalaitumen kunnan ja Loimaan kaupungin alueella. Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 kyseisellä alueella on osoitettu lausuttavana olevaan kaavaan liittyvien teemojen osalta seuraavia merkintöjä:

- suojelualue, S, Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue; Telkunsuo
- tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue; Koenperä
- arvokas geologinen muodostuma, ge1; Vappukangas (maakunnallisesti
- arvokas)
- ulkoilureitti; Punkalaidun-Loimaa
- maaseutuelinkeinojen kehittämisen kohdealue, mk1, Kanteenmaantien ja
- valtatie 2 risteysalue sekä Isosuon ja Arkkuinsuon alue

Lisäksi maakuntien rajan tuntumassa on turvetuotannon kannalta tärkeä alue, EOt, johon liittyy erityismääräys em18 koskien Punkalaitumen Isosuon Natura-aluetta.

Maakuntien rajalle sijoittuvat luonnonarvokohteet, suojelu- ja Natura-alue sekä pohjavesialue, on otettu huomioon Varsinais-Suomen vaihemaakuntakaavassa, samoin ulkoilureitin jatkuvuus. Sen sijaan Punkalaitumen puolelta hieman myös Loimaan puolelle jatkuva Vappukankaan harjualue on jäänyt huomiomatta vaihemaakuntakaavassa. Kohteen arvot on kuvattu selvityksessä Pirkanmaan arvokkaiden harjualueiden inventoinnin tarkistus 2014, joka on luettavissa osoitteesta: <https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/poski/arvokkaat-harjualueet>

Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 arvokkaisiin geologisiin muodostumiin liittyy suojelumääräys, joka oikeustapausten perusteella suojaa parhaiten geologisiin muodostumiin liittyviä arvoja.

Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 maaseutuelinkeinojen kehittämisen kohdealueena (mk1) osoitettu Kanteenmaantien ja valtatie 2 risteysalue sekä Isosuon ja Arkkuinsuon alue on tunnistettu erityisesti energiaomavaraisuuden ja biotalouden vyöhykkeenä.

Luonnonsuojelun osalta Varsinais-Suomen vaihemaakuntakaavassa on täydennetty maakuntakaavan suojelualueverkostoon soidensuojelutyöryhmän inventointiaineistossa tunnistetuilla valtakunnallisesti arvokkailla soilla. Kaavaselostuksessa kerrotaan, että inventointityössä kyseisillä alueilla on todettu ole-

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

van sellaisia luonnonsuojelullisia arvoja, että ne on mahdollista toteuttaa esimerkiksi ympäristöministeriön Helmi-elinympäristöohjelman rahoituksen turvin. Vaihemaakuntakaavatyön yhteydessä on käyty lisäksi läpi maakuntakaavayhdistelmän suojelualueiden tilanne maastotarkastuksin ja niiden perusteella maakuntakaavalla suojeltuihin alueisiin on tehty muutoksia. Kaavaselistukseen olisi kaivannut yhteenvetoa siitä, missä määrin uusia suojelualueita on osoitettu vaihemaakuntakaavaan ja mikä merkitys niillä on Varsinais-Suomen luonnon monimuotoisuudelle. Nämä tiedot eivät löytyneet helposti myöskään tausta-aineistoista. Vastaavaa yhteenvetoa olisi kaivannut myös uusista kiviainesten ottoalueista (ejk) sekä alueiden jakautumisesta maa- ja kallioperän kiviainekohteisiin.

Varsinais-Suomen vaihemaakuntakaavan valmisteluvaiheen kuuleminen toteutettiin 26.3.-27.4.2018 välisenä aikana. Kuulemisaineisto sisälsi tuolloin laajan tausta-aineiston, mutta ei kuitenkaan luonnosta vaihemaakuntakaavasta. Valmisteluvaiheen palautetta koskevassa vastineraportissa kerrotaan, että saadussa palautteessa esitettiin toiveita kaavaluonnoksen erillisestä nähtävälle asettamisesta. Ehdotusvaiheen kaavaselistuksesta jäi kaipaamaan perusteita sille, miksi vaihemaakuntakaavaluonnosta ei laadittu. Kaavaselistuksessa kerrotaan kuitenkin eri sidosryhmien kanssa tehdystä yhteistyöstä kaavaehdotuksen valmistelun aikana sekä toteutetuista kyselyistä.

Päätösesitys. Maakuntajohtaja Halme:

Maakuntahallitus päättää esittää lausuntonaan Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavaehdotuksesta seuraavaa:

Varsinais-Suomessa on Pirkanmaan tavoin tiedostettu ilmaston muutoksen hillinnän sekä luonnon monimuotoisuuden edistämisen vahva kytkeytyminen maakunta- ja seututaso suunnitteluun.

Pirkanmaan liitto toteaa, että maakuntien rajan molemmin puolin luonnonarvoihin liittyvät merkinnät ovat maakuntakaavoissa pääosin yhtenevät. Pirkanmaan puolelle pääosin sijoittuvan Vappukankaan maakunnallisesti merkittävä harjualue on kuitenkin jäänyt huomioimatta vaihemaakuntakaavassa.

Pirkanmaan liitto esittääkin sen yhtenevää osoittamista Varsinais-Suomen puolella arvokkaan geologisen muodostuman merkinnällä. Lisäksi Pirkanmaan liitto toteaa, että Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 arvokkaisiin geologisiin muodostumiin liittyy suojelumääräys, joka oikeustapausten perusteella suojaa parhaiten geologisiin muodostumiin liittyviä arvoja.

Muita huomioita kaavaehdotuksesta on esitetty lausunnon selosteosassa.

4.4 Satakuntaliitto

Pvm. 18.3.2020

Satakuntaliitto on pohjoisena naapurimaakuntana kiinnittänyt ehdotusvaiheen lausunnossaan huomiota erityisesti Varsinais-Suomen luonnonvarojen ja -arvojen vaihemaakuntakaavan maankäytön ratkaisuihin ja vaikutusten arviointiin maakuntien rajavyöhykkeellä.

Varsinais-Suomen luonnonvarojen ja -arvojen vaihemaakuntakaavan maankäyttöratkaisut sopivat pääsääntöisesti yhteen Satakunnan maakuntakaavan ja Satakunnan vaihemaakuntakaavojen 1 ja 2 maankäyttöratkaisujen kanssa. Satakunnan maakuntakaavassa on osoitettu laajoja matkailun kehittämisyöhykkeitä, joista Pyhäjärven lounaispuolella sijaitsevalle Koskeljärven matkailun kehittämisyöhykkeelle kohdistuu luontomatkailun, luonnon virkistyskäytön, ulkoilu- ym-. reitistöjen sekä luonnonsuojelun kehittämis- ja yhteensovittamistarpeita. Koskeljärven alueella sijaitsee myös Satakunnan maakuntakaavassa osoitettu hiljainen alue. Varsinais-Suomen luonnonvarojen ja -arvojen vaihemaakuntakaavassa on myös tunnistettu luonnonarvoiltaan merkittävän alueen jatkuminen Vaskijärven luonnonpuistoon ja Kurjenrahkan luonnonpuistoon asti. Alue on osoitettu Varsinais-Suomen luonnonvarojen ja -arvojen vaihemaakuntakaavassa laajana, merkittävänä ja yhtenäisenä metsävaltaisena vyöhykkeenä.

Varsinais-Suomen liitto
Maankäyttöjaosto 20.4.2020
Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Ehdotuksesta saadut lausunnot

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VN 14.12.2017/1.4.2018 voimaan) elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat -tavoitekohdan mukaan edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä ja huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Varsinais-Suomen luonnonvarojen ja -arvojen vaihemaakuntakaava huomioi luonnon monimuotoisuuden osoittamalla suojelualueet ja laajat yhtenäiset metsäalueet. Laajojen, merkittävien ja yhtenäisten metsävaltaisten vyöhykkeiden suunnittelu- määräysten mukaan vyöhykkeiden arvoja sekä vyöhykkeiden välisiä ekologistia yhteyksiä tulee edistää ja turvata. Satakuntaliitto toteaa kannanottonaan, että vaihemaakuntakaavassa olisi hyvä osoittaa maakunnan viherverkostot ja viheryhteydet, jotka toimivat myös ekologisina yhteyksinä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti. Satakuntaliitossa on käynnistymässä viherverkkoselvitys seuraavan kokonaismaakuntakaavan uudistamistyön yhteydessä.

Varsinais-Suomen luonnonvarojen ja -arvojen vaihemaakuntakaavatyön yhteydessä kumotaan kiinteän kaasuverkon merkinnät maakuntakaavasta. Varsinais-Suomen aiemmissa maakuntakaavoissa on ollut merkittynä kaasuputken siirtolinja sekä kaasun välityksen liittyviä yhdystarpeita. Varsinais-Suomen liitto on perustellut kumoamista kaavaselostuksessa. Kaavaselostuksen mukaan kiinteälle kaasuverkolle ei ole enää tarvetta Naantalin monipolttolaitoksen siirryttyä uusiutuvia energianlähteitä käyttävään laitokseen. Gasum on myös luopunut kaasuverkon rakentamiseen liittyvästä Valtioneuvoston myöntämästä luvasta. Satakunnan maakuntakaavassa on osoitettu myös maakaasun yhteystarvemerkitöjä, joista osa perustuu Varsinais-Suomen kaasuyhteyksiin. Satakuntaliiton näkemyksen mukaan esitetyt kaasuverkkoa koskevat merkinnät olisi hyvä säilyttää Varsinais-Suomen maakuntakaavoissa, jotta tulevaisuuden mahdolliset kaasuverkon tarpeet voitaisiin turvata.

Varsinais-Suomen luonnonvarojen ja -arvojen vaihemaakuntakaavaa laadittaessa Satakuntaliitto pitää tärkeänä Koskeljärven ympäristöarvojen säilymistä, maakuntarajat ylittävien ekologisten käytävien tunnistamista ja turvaamista, infrastruktuurin yhteystarpeiden turvaamista, puolustusvoimien alueiden käyttömahdollisuuksien turvaamista, pohjaveden laadun ja muodostumisen turvaamista ja merialueen ja Pyhäjärven veden hyvän laadun säilyttämistä.

4.5	Uudenmaan liitto
Pvm.	11.3.2020
Sisältö	<i>Ei aihetta lausuntoon.</i>

Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava
Alustava yleisvastine 1. ehdotuksesta saatuihin lausuntoihin

Maankäyttöjaosto 20.4.2020

1. Yleistä vaihemaakuntakaavaehdotuksesta ja -prosessista

1.1 Rajaus

Varsinais-Suomen maakuntakaava on laadittu seutukunnittain valmisteltuina kokonaismaakuntakaavoina. Maakuntakaavaa on tarkistettu teemakohtaisilla vaihemaakuntakaavoilla.

Tässä vaihemaakuntakaavassa keskitytään luonnonarvojen ja -varojen, virkistyksen ja matkailun sekä teknisten verkostojen kehittämistavoitteisiin ja -kysymyksiin. Rajauksen ulkopuolelle jäävät teemat on pääosin ratkaistu joko aiemmissa maakuntakaavaprosesseissa tai tullaan ratkaisemaan seuraavissa maakuntakaavoissa.

Teemakohtaisen vaihemaakuntakaavan liittyy useita haasteita. Sisällön rajaaminen sekä kaavaa laadittaessa että tulkittaessa on vaikeaa. Vaihekaavaa tulee tarkastella yhdessä voimassa olevien maakuntakaavojen kanssa, jolloin voidaan arvioida vaihekaavan ratkaisujen ja siinä käytettyjen merkintöjen suhdetta toisiinsa ja niiden kokonaisvaikutusta. Esimerkiksi lausunnoissa esille nostetut, kokonaiskaavojen yhteydessä jo poikkeuksellisen tarkasti huomioidut kulttuuriperinnön arvot ovat vaikuttaneet huomattavasti tämänkin vaihemaakuntakaavan ratkaisuihin.

Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan kohdalla helpotusta tuo sen teemojen sisällöllinen ja pääosin myös alueellinen rajautumien edellisen *taajamien maankäytön, palveluiden ja liikenteen vaihemaakuntakaavan (MV 2018)* ulkopuolelle. Tässä vaihemaakuntakaavassa ei lähtökohtaisesti muuteta em. kaavan ratkaisuja eikä merkintöjä. Muutamissa lausunnoissa tällaisiakin toiveita on esitetty mm. taajamien sisäisten virkistys- ja taajama-alueerajausten suhteen. Nämä tarkistukset ovat osa kolmiportaisen kaavajärjestelmän kaavatasolta toiselle tarkentuvaa suunnittelua. Osa toiveista on mittakaavaltaan ja sisällöltään sen luonteisia, että ne edellyttävät perusteellisempaa tarkastelua ja selvittämistä seuraavan kokonaismaakuntakaavaprosessin yhteydessä.

1.2 Strategisuus

Maakunnan suunnitteluvälineillä ja -työkaluilla tulee osallistua, ottaa kantaa ja edistää globaalin, kansallisten ja alueellisten, toisinaan keskenään ristiriitaistenkin, tavoitteiden toteutumista ja yhteensovittamista. Kaavatyön keskeinen tavoite on osoittaa mahdollisuuksia ja maakunnan kehityspotentiaaleja käsiteltävissä teemoissa. Itseisarvona ei ole kaiken toiminnan merkitseminen kaavaan konkreettisina, yksityiskohtaisina merkintöinä.

Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavakin on osa aluekehittämistä ja sen laatiminen on edellyttänyt laajaa alueellista sidosryhmätyöskentelyä ja perustietoa keräävää selvitystyötä. Kaavaprosessi toimii osana laajempaa kumppanuustoimintaa ja yhteistyötä keskustelun herättäjänä sekä toiminnan edistämisen asiakirjana. Nyt ehdotusvaiheessa oleva maakuntakaava osaltaan edistää ja toteuttaa muita maakunnan kehittämisen strategia- ja tavoiteasiakirjoja.

Maakuntakaavaa on pyritty kehittämään aiempaa strategisempaan suunnitteluvälineenä yleisen trendin ja edellisen hyväksytyyn taajamien maankäytön, palveluiden ja liikenteen vaihemaakuntakaavan periaatteiden mukaisesti. Analyttisiin menetelmiin perustuva strateginen suunnittelu on ensisijaisesti eri toimialojen tavoitteita, toimintoja ja arvoja kokonaisvaltaisesti yhteensovitettavaa, ei perinteistä tarkkoihin erotteleviin aluevarauksiin perustuvaa kaavoitusta. Maakuntakaavan strategiset ja ohjeelliset merkinnät osoittavat alueellisesti tunnistettua tahtotilaa tai tarvetta, jonka toteutuminen edellyttää aiheen huomiointia yksityiskohtaisessa ja myös erityislainsäädännön ohjaamassa suunnittelussa.

Maakuntakaavassa ei osoiteta strategisina merkintöinä sellaisia toimintoja tai tavoitteita, joiden merkintä olisi toteutuksen kannalta perustellumpaa esittää esimerkiksi aluevaraus tai osa-alue-merkintöinä. Toisaalta maakuntakaavatasollakin maakunnallinen, jopa valtakunnallinen strateginen merkittävyys voi syntyä yksittäisten pientenkin yksiköiden muodostamasta verkostosta, esimerkkinä virkistykseen ja matkailun lukuisat kohteet. Myös maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavan sisältövaatimuksista aiheutuu yksityiskohtaisia merkintävelvoitteita.

Maakuntakaavan muuttumista aiempaa yleispiirteisemmäksi ja strategisemmaksi pidetään yleisesti hyvänä kehityksenä, mutta samaan aikaan lausunnoissa esitetään maakuntakaavan mitta-kaavaan ja aikaikkunaan soveltumattomia tai huonosti sopivia, hyvinkin yksityiskohtaisia korjauksia ja lisäyksiä. Strategisiin merkintöihin liittyy kartografisia haasteita, ja merkintöjä edelleen helposti luetaan – ja on nyt saaduissa lausunnoissakin tulkittu – yksityiskohtaisina, absoluuttisen tarkkoina aluevarauksina ilman kokonaistarkastelua, joka ottaa huomioon myös muut kehittämisperiaatemerkinneen sisälle jäävät kaavamerkinneet määräyksineen.

1.3 Prosessi

Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava on Varsinais-Suomen ensimmäinen kokonaan vuonna 2016 voimaan tullessa maankäyttö- ja rakennusasetuksessa määritellyn kaavaprosessin mukaisesti valmisteltu maakuntakaava.

Valmisteluvaiheen kuulemisen yhteydessä keväällä 2018 nähtävillä oli runsas valmisteluaineisto ilman varsinaista kaavaluonnosta, mitä on saaduissa lausunnoissa pidetty osin puutteena. Toisaalta uuden toimintamallin nähtiin mahdollistavan aiempaa paremman vuorovaikutusprosessin eri sidosryhmien kanssa. Järjestetyillä luonnonvarafoorumeilla sekä alueidenkäytön yhteistyöryhmän tapaamisilla on lievennetty strategisen suunnittelun haastetta saada osalliset mukaan pitkäjänteiseen, yleispiirteiseen suunnitteluun. Foorumien yhteydessä on sidosryhmillä ollut mahdollisuus vaikuttaa kaavaehdotuksen sisältöön ja muotoon, mutta vasta nyt lausunnoilla ollut vaihemaakuntakaavaehdotus on mahdollistanut virallisen kaavakartan tarkastelun kokonaisuutena. Useista yhteistyöfoorumeista huolimatta, ei valitettavasti kaikkia toivottuja sidosryhmiä ole saatu osallistettua aktiivisesti suunnittelemaan ja kehittämään kaavateemoja ja niihin liittyviä merkintätarpeita ja -sisältöjä.

Maakuntakaavan luonne ja tehtävä on nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain aikana muuttunut. Digitalisaation ja tietojärjestelmien kehittyessä maakuntakaavan sisältöä ei enää tarvitse kuormittaa muiden toimijoiden ja viranomaisten yksityiskohtaisella tiedolla, joka on ajantasaisena saatavilla suoraan tiedon tuottajan palveluista ja rajapinnoista. Samalla pystytään vahvistamaan maakuntakaavan strategista luonnetta ja selkeämmin erottamaan ne sisällöt, joihin poliittinen päätöksenteko aidosti kohdentuu. Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavassa on sovellettu em. ajatusmallia ja yleisesti nähtäville asetettava kaavaehdotus tulee olemaan perinteisen karttaversion lisäksi aiempaa digitaalisempi, jolloin avattavissa olevat kaavan tietosisällöt ja tausta-aineistot helpottavat sen tulkintaa ja luettavuutta.

1.4 Ohjausvaikutus

Maakuntakaava tunnistaa arvoja, rajoitteita ja mahdollisuuksia. Kaava tarkentuu kuntakaavotuksella ja yksityiskohtaisemmalla suunnittelulla. Kaikilla maakuntakaavamerkinneillä ei ole suoraan ohjausvaikutusta, mutta ne kertovat maakunnan tavoitteista ja valmistelun aikana esille tulleista näkemyksistä, alueellisesta tahtotilasta ja muistuttavat laajempien strategisten tavoitteiden huomioimisen tarpeellisuudesta tarkemmassa suunnittelussa. Maakuntakaava ei ohita eikä

korvaa erityislainsäädäntöä. Maakuntakaavalla ei oteta kantaa maanomistukseen eikä sen merkintöjen selitteissä myöskään erikseen luettelomaisesti luetella niitä tahoja, joita tulisi osallistaa tai joita tulisi kuulla kaavaprosessin aikana, mikäli näihin liittyvät ratkaisut hoituvat maankäyttö- ja rakennuslain kuulemisen mukaisesti tai mikäli muu erityislainsäädäntö edellyttää kyseisten toimintamallien käyttöä jatkosuunnittelussa.

1.5 Tarkistukset ja korjaukset

Maankäyttö ja rakennuslain 9 § 1 mom mukaan *kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.*

Vaihemaakuntakaavaehdotukseen tehdään ennen sen asettamista nähtäville tarvittavat ja mahdolliset, selvityksiin perustuvat, lausuntoihin laadituissa erillisvastineissa esitetyt tarkistukset ja korjaukset. Yhteistyötä kuntien ja viranomaisten kanssa jatketaan. Kaavaselistusta täydennetään kaavaratkaisujen perusteluiden ja vaikutusten arvioinnin osalta. Vaihemaakuntakaavaehdotuksen aineistojen luettavuutta ja ymmärrettävyyttä parannetaan mm. digitaalisuutta paremmin hyödyntämällä.

2. Teemakohtaiset yhteenvedot

2.1 Luonnonarvot

Varsinais-Suomen liitto on pitänyt S-suojelumerkinnän logiikan yhtenäisenä voimassa olevaa kokonaismaakuntakaavaa täydentävässä vaihemaakuntakaavaprosessissa. Varsinais-Suomen liitto käyttää tässä vaihemaakuntakaavassa yhtä merkintää luontoarvojen suojelun esittämissä ja edistämisessä. Merkintätapojen mahdolliset muutokset tullaan ratkaisemaan maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen sekä seuraavan kokonaismaakuntakaavaprosessin yhteydessä.

Maakuntakaavan suojelun S-merkintä ei kaavakartalla ota kantaa suojelun toteuttamiseen. Kaavakartalla olevan merkinnän (alueen/kohteen) peruste kerrotaan sen ominaisuustiedoissa. Peruste on jaettu kolmeen luokkaan:

1. Luonnonsuojelulain kautta toteutetut tai toteutettavat luonnonsuojelualueet
2. Soidensuojelun täydennysehdotuksen suojelualueet
3. Maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat luontoalueet

Luokan 1 (Luonnonsuojelulain kautta toteutetut tai toteutettavat luonnonsuojelualueet) toteutus tapahtuu suoraan luonnonsuojelulain ja sen toteuttamisen rahoituksen kautta. Luokkien 2 ja 3 (soidensuojelun täydennysehdotuksen suojelualueet ja maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat luontoalueet) suojelun toteutus tapahtuu monin eri vaihtoehdoin. Osa kohteita voi toteutua osin tai kokonaan luonnonsuojelulla tai erillisrahoitettujen METSO- (Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2014-2025) ja HELMI (Ympäristöministeriön HELMI elinympäristöohjelma) -rahoitusten kautta tai muun tarkemman suunnittelun tai kuntakaavoituksen kautta.

Maakuntakaavassa esitetyt luontoarvojen suojelun yksityiskohdat, tarkat aluerajaukset ja toteutus tapahtuvat valtion ja kuntien luonnonsuojelu- ja ympäristöviranomaisten toimesta.

Soidensuojelutyöryhmän täydennysesitys (SSTE) on luonnonsuojeluarvoihin kohdistunut inventointi, joka toimii vaihemaakuntakaavan taustaselvityksenä suojelumerkintöjen päivittämisen osalta ja siksi nämä alueet osoitetaan maakuntakaavassa S-merkinnällä. Maakuntakaavan suojelumerkintä osoittaa suunnitellun maankäytön kyseisille suoalueille. Alueista ei laadita LSL 7 §:n luonnonsuojeluohjelmaa ja yksityismaiden suojelu tulee etenemään pääasiassa vapaaehtoisin keinoin. Suojelun yksityiskohtainen toteuttaminen tapahtuu ELY-keskuksen luonnonsuojelutehtävien sekä kuntakaavoituksen kautta. Suojelun toteutus tehdään ensin valtion maa-alueille ja yksityisten soiden vapaaehtoisesta suojelusta ELY-keskus neuvottelee erikseen. Vapaaehtoista suojelua toteutetaan sekä METSO- (Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2014-2025) ja HELMI (Ympäristöministeriön HELMI elinympäristöohjelma) -rahoitusten kautta.

Soidensuojelun täydennysehdotuksen suojelualueiden sisällyttämistä kaavaehdotukseen käsiteltiin maakuntahallituksessa tammikuussa 2020 ja maakuntahallitus päätti jättää alueet kaavaehdotukseen. Täydennysehdotuksen suojelualueiden yhteispinta-ala on pieni suhteessa kaavan kokonaissuojelupinta-alaan.

Perinnebiotooppien merkitys tunnistetaan ja perinnebiotoopit esitetään tausta-aineistossa. Maakuntakaavan mittakaava ja toimivuus pienialaisten kohteiden ja ilmiöiden esittämisessä on haasteellinen erityisesti kokonaismaakuntakaavan luettavuuden tavoitteesta. Strategisten merkintöjen alueellinen laajuus on enemmän kymmeniä neliökilometrejä kuin edes satoja hehtaareita.

Useat laajemmat perinnebiotooppialueet ovat osittain osoitettu muilla alueen arvoa osittavalla maakuntakaavan merkinnöillä. Esimerkiksi Rekijoen alueella on sekä suojelu- ja Natura-merkintä. Noin puolet perinnebiotoopeista kohdentuu alueille, joissa on jo tällä hetkellä joko suojelu- tai Natura-alue. Myös kokonaismaakuntakaavan maisema-alueisiin sekä kulttuuriperinnön suojeluun liittyvät merkinnät tukevat perinnebiotooppien huomioon ottamista tarkemmassa suunnittelussa.

Maakuntakaava ei ole toimivin suunnittelutaso konkreettista hoitoa ja ylläpitoa vaativien perinnebiotooppien osalta. Perinnebiotooppien ylläpito perustuu suurelta osin vapaaehtoisuuteen ja erillisrahoitukseen, jolloin maakuntakaavan rooli ei ole keskeinen. Esimerkiksi vapaaehtoisia METSO-suojelualueita ei osoiteta maakuntakaavassa. Tärkeintä on, että perinnebiotooppi-temasta tehdyt selvitykset ja inventoinnit ovat joustavasti ja suoraan käytettävissä avoimista rajapinnoista niin kuntien kun muun tarkemman suunnittelun ja kaavoituksen apuna.

Ekologisten yhteyksien merkinnän pohjaksi ei ole saatu käyttökelpoista tietopohjaa tai paikkatietoa. Varsinais-Suomen liitto on jo pitkään toivonut, että luonto- ja ympäristötieto kehittyy siihen suuntaan, että maakuntatasoiset ekologiset yhteydet voidaan osoittaa ja ottaa paremmin huomioon mm. kaavoituksen apuna. Luonto- ja ympäristöosaamien resursointi tulisi kohdentaa paremmin ekologisten yhteyksien tunnistamiseen. Siinä vaiheessa, kun ko. tietoa on saatavilla, maakunnan liitolla on mahdollisuus ottaa teema mukaan seuraavassa maakuntakaavaprosessissa.

Valmisteluvaiheessa pohdittiin ja kokeiltiin symbolisia yhteystarvemuotoja metsäalueiden välille kuvaamaan ekologistia yhteyksiä, mutta lausuntoversiossa päädyttiin ratkaisuun, jossa yhteystarve ilmaistaan suunnittelumääräyksessä. Maakuntakaavalla merkittyjen yksittäisten ekologistia yhteyksiä osoittavien yhteystarvemuotojen mahdollisena haasteeksi tunnistettiin niiden ymmärtäminen ja vaikuttavuuden huomioiminen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Käytännössä

ekologiset yhteydet ovat laajoja eri alueiden välisiä yhteyskäytäviä, jolloin viivamaisen merkinnän tulkinta olisi voinut osoittaa kyseisen käytävän liian kapeana ja pienipiirteisenä.

Kaavaprosessin aikana on lisäksi tunnistettu tiiviimpien taajama-alueiden sisäisten virkistysalueiden arvo ylikunnallisina ekologisina vyöhykkeinä. Näiden alueiden merkintää pohdittiin muutettavan VL-alueeksi, joka huomioisi mahdollisesti nykyistä paremmin myös luontoarvot. Maakuntakaava merkintöjen yhdenmukaisuuden vuoksi, pitäydettiin nykyisessä merkintätavassa painottaen kaavan yleismääräyksiä. Tämän vuoksi myös ekologisiin yhteyksiin ja arvokkaiisiin luontovyöhykkeisiin liittyvä suunnittelumääräys siirretään kaavan yleismääräykseksi.

Maakuntakaavan olisi toivottu esittävän konkreettisempia ratkaisuja myös **luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja ilmastomuutoksen vaikutuksiin** liittyen. Maakuntakaavan rooli ja maakuntakaavan vaikuttamismahdollisuus näissä teemoissa on valitettavan rajallinen. Varsinais-Suomen liitto tosin näkee ja painottaa, että laaja, merkittävä ja yhtenäinen metsävaltainen vyöhyke (kehittämisperiaatemarkinta) on uusi ja huomattava avaus maakunnalliseen keskusteluun metsien merkityksestä, kattaen keskustelun myös ilmastomuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden osalta. Onkin harmillista ja valitettavaa, että kaikki sidosryhmät eivät merkintää näin kokeneet. Näiden tavoitteiden osalta tullaan kaavaselostuksen sisältöä tarkentamaan ja täydentämään niin, että tavoiteltu kehityskuva tulisi aiempaa selkeämmin esille.

Maakuntakaavan merkinnät ovat yleispiirteisiä eivätkä sinällään estä tietyn toiminnon edistämistä tai toteutumista, vaikka sitä itsessään ei olisi erikseen mainittu. Laajojen yhtenäisten metsäalueiden merkinnällä on tavoiteltu alueiden tuottavan sekä ekologiaa, sosiaalisia ja taloudellisia hyötyjä. Luonnonmonimuotoisuuden nähdään kehittyvän vyöhykkeillä metsäalueiden säilyessä metsäisinä alueina. Näillä alueilla on myös paljon luonnonsuojelulain kautta suojeltuja alueita, jotka osaltaan turvaavat luonnon monimuotoisuutta. Toisaalta näiden alueiden tavoitteena on metsäpinta-alan säilyminen ja sitä kautta niiden nähdään vaikuttavan ilmastomuutokseen kasvavan metsän sitoessa ja varastoidessa hiiltä.

Yhtäältä maakuntakaavassa osoitetut M- ja MRV-merkinnät mahdollistavat hiilensidonnan kehittämisen maatalouden toiminnoissa tai esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden kehittämisen maatalousalueiden perinnebiotooppien alueilla. Pohjavesialueina osoitetut e-luokkaan luokitellut alueet osaltaan huomioivat lähdeympäristöt ja maisema-alueina osoitetut alueet useita perinnebiotooppeja, jotka osaltaan myös tukevat ja edistävät monimuotoisuuden kehittymistä.

Maakuntakaavan merkinnät toimivat enemmän ylätasoina ja sisältävät monia merkityksiä ja vaikutuksia. Lähtökohtana on kuitenkin se, että pääasiallinen toiminta osoitetaan maankäyttömerkinnällä ja päällekkäisiä merkintöjä, ja erityisesti kaavamääräyksiä, pyritään välttämään. Päällekkäisiä merkintöjä on vältetty erityisesti silloin, kun pienipiirteisen lisäarvon huomiointi tapahtuu jo muun erityislainsäädännön ohjaamana.

Laaja, merkittävä ja yhtenäinen metsävaltainen vyöhyke (kehittämisperiaatemarkinta) osoittaa kokonaiskuvassa ja pidemmällä aikavälillä suunniteltavaa tavoitetta. Merkintä ei ole maankäyttömerkintä tai aluevarausmerkintä vaan suunnittelua suuntaava strateginen kehittämisperiaatemarkinta. Merkinnän merkitys ja sen vaikutukset riippuvat – samoin kun kaikkien muidenkin maakuntakaavamerkintöjen – siitä miten yhteiskunta ottaa ko. tavoitteet huomioon toiminnassaan. Laaja, merkittävä ja yhtenäinen metsävaltainen vyöhyke ei ole suojelumerkintä. Metsätaloutta ohjaa erityislainsäädäntönä mm. metsälaki.

Kaavaselostusta täydennetään tarvittavin osin luonnonarvojen teeman osalta. Natura-arviointia täydennetään ELY-keskuksen Natura-lausunnossa esitettyjen asioiden huomioimiseksi.

2.2 Luonnonvarat

Valtioneuvoston kanslian 2018 julkaisemassa *Meriviljelyn luvituspilotit* -hankkeen loppuraportissa yhdeksi suositukseksi kirjattiin vesiviljelyn sijainninhjauksen laajentaminen kunnan ja maakunnan kaavoihin. Varsinais-Suomen liitto on nyt vaihemaakuntakaavassa osoittanut kehittämisperiaatemerkinällä **vesiviljelyn jatkokasvatuksen potentiaaliset** alueet.

Meren tämänhetkinen pintavesien ekologinen tila ei ole poissulkevana tulevaisuuteen tähtäävän kehittämisperiaatemerkinän suunnittelussa. Merkinän suunnittelumääräyksessä on yksiselitteisesti todettu, että vyöhykkeen suunnitelmissa tulee ottaa huomioon ympäristöarvot ja on edistettävä vesien- ja merenhoidon tavoitteita. Vyöhykkeen tulevaisuus voidaan nähdä esimerkiksi ravinneneutraalina kiertovesitekniikalla toteutettuna toimintana.

Merkinän tarkoitus on esittää Varsinais-Suomen soveltuvimmat merialueet kalan jatkokasvatukselle pitkällä aikavälillä. Maakuntakaavan strategisten kehittämisperiaatemerkinöiden ei tarvitse suoraan perustua taustatutkimuksiin ja selvityksiin, tai niillä ei tarvitse kaikilta osin olla yksilöivää ja arvioitavaa tietopohjaa. Ne osoittavat ensisijaisesti maakunnan tahtotilaa, tulevaisuuden potentiaalia ja kestävän toiminnan reunaehtoja ja perustuvat yhteisiin mm. maakuntastrategiassa määriteltyihin tavoitteisiin.

Merkinöiden määrittämisen perusteluissa voidaan käyttää apuna mm. tutkimuslaitosten tekemiä analyysejä ja selvityksiä soveltuvin osin. Vesiviljelyn vyöhykkeiden kohdentamisessa merialueelle on käytetty apuna Luonnonvarakeskuksen (LUKE) FINFARMGIS kestävien kalankasvatusaluiden tunnistamisessa tuotettua paikkatietoaineistoa. Kyseisen selvityksen määrittelyssä on huomioitu myös alueen ympäristöarvoja, kuten luonnonoloja, vedenvirtaus olosuhteita ja maakuntakaavan tausta-aineistoissa on tunnistettu myös merenpohjan luontotyyppien esiintymisen (VELMU) aineistot. Strategisen merkinän tavoitteena on tuoda tieto alueen potentiaalista, joka tulee huomioida erityisesti ennen kuin alueelle osoitetaan toimintoa selkeästi rajoittavia muita toimintoja (esim. loma-asutus).

Maakuntakaavan vahvat aluevarausmerkinät (T, M, E, C yms.) eivät ota kantaa toiminnan yksityiskohtaisiin vaikutuksiin, vaan ne tulevat käsittelyyn vasta toiminnan konkretisoituessa. Esimerkiksi M-alueelle voi sijoittua suursikala tai biokaasulaitos, mutta kaavoitusprosesseissa näihin ei kiinnitetä huomiota vesistövaikutusten tai muiden ympäristövaikutusten osalta, koska tärkeimmät vaikutukset tulevat otetuksi huomioon erityislainsäädännön kautta.

Strategisia potentiaaleja kuvaavilla kehittämisperiaatemerkinöillä on useita mahdollisia toteutumisvaihtoehtoja. Korkein hallinto-oikeus (KHO) on linjannut (9.12.2009) kehittämisperiaatemerkinöiden luonnetta ja vaikutusten arviointia Kymenlaakson maakuntakaavan *Vesiliikenteen yhteystarve* -merkinän yhteydessä. Päätöksessä todetaan, että koska yhteystarpeen tarkempi sijainti määräytyy vasta mahdollisessa jatkosuunnittelussa, on vasta tuossa vaiheessa mahdollista selvittää muun ohella luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettun arvioinnin tarve Natura-alueille.

Kalastuselinkeinoihin liittyen voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitetut merkinät tuovat esille riittävällä tavalla perinteisen kalastuselinkeinon sijainnit ja kehittämisalueet, eikä niitä ole avattu maakuntakaavamerkinöin tässä kaavatyoässä. Kalastuksen, niin avomerikalastuksen kuin kalankasvatuksen, käyttämien satamatoimintojen kohteen on osoitettu teollisuustoimintojen kohdemerkinnöin.

Maakuntakaavaehdotuksessa on **teollisuus- ja erityistoimintojen aluevarausmerkintöjä** tarkennettu vain niiltä osin, kuin kyseisten alueiden yksityiskohtaiset suunnittelu- tai luvitusprosessit ovat tunnistaneet alueiden muuttuneen aiempiin kaavamerkintöihin nähden. Tämän vuoksi merkintöjen rajausmuutoksilla on todettu olevan vähän vaikutuksia nykytilaan nähden, koska rajaukset noudattelevat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tunnistettua ja selvitettyä toiminnallisuutta.

Kalasatamat on merkitty t-kohdemerkinällä maakuntakaavaan satamatietokannan vuoden 2017 mukaisesti siten, että satamina on huomioitu ne kohteen, joissa purkukertoja on ollut yli sata vuodessa tai kyseisen kohteen purkutonnit ovat olleet yli 400 tonnia vuodessa.

2.3 Virkistys ja matkailu

Maakuntakaavoitus on pitkäjänteistä alueiden kehittämistä ja sen vaikutukset ulottuvat useiden valtuustokausien ylitse. Luonnollisesti kaavoitusprosessien yhteydessä on tehtävä kriittistä pohdintaa sekä uusien että siirtyvien merkintöjen osalta, mutta suojelun lisäksi erityisesti ja virkistykseen merkinnät ovat tärkeitä pyrkiä mahdollisimman pitkällä aikajänteellä säilyttämään kaavojen jatkumossa. Voimassa olevassa maakuntakaavassa esitetyt merkinnät ovat aiempien kaavoitusprosessien yhteydessä tunnistetusti merkinnän mukaiseen maankäyttömuotoon soveltuvia maakunnallisesti tärkeitä yksiköitä ja niiden mahdolliselle poistamiselle tulee olla hyvin painavat perusteet. Aiemmista maakunta- ja seutukaavoista peräisin olevat merkinnät ovat myös vaikuttaneet ja vaikuttavat tehokkaasti tarkemman kuntatason kaavoituksen pitkäjänteisyyteen.

Maakuntakaavan – jo seutukaavasakin käytössä olleen merkintätavan mukaisesti – **retkeilyn ja matkailun merkinnät** (R, r) kuvaavat kohteita, joissa tarjotaan lähtökohtaisesti maksullisia, liikelähtöisen toimintaperiaatteiden mukaan tuotettuja palveluita. **Virkistysalueet ja -kohteet** (V, v) ovat lähtökohtaisesti julkisia, valtaosin kaikille avoimia ja pääsääntöisesti ilmaisia palveluita. Joissain kohteissa on tarjolla sekä maksullisia matkailupalveluita että ilmaisia virkistyspalveluita. Näissä tapauksissa on kaavoitusprosessin aikana tehty tulkinta siitä, ovatko kohteet pääosiltaan avoimia tai julkisia kohteita vai maksullisia yksityisen sektorin tuottamia palveluita tarjoavia kohteita, jonka jälkeen alueen toiminto on merkitty vallitsevan ominaisuuden mukaisesti. Joissain tapauksissa merkintä on tehty tulevaisuuden tavoitetilan mukaisesti. Virkistysalueiden ja -kohteiden hoito vaihtelee kunkin luonteen mukaisesti. Tästä syystä virkistysalueisiin ei ole liitetty voimakkaita kaavamääräyksiä. Joissain kohteissa virkistyskäyttöä ylläpitävän kulttuurimaiseman vaaliminen edellyttää maataloustoiminnan harjoittamista alueella, toisissa kohteissa se saattaa edellyttää vaikkapa virkistyskäytön huomioivaa metsänhoitoa. Yleisen, kaikenkattavan ja toimivan kaavamääräyksen antaminen yksiselitteisestä virkistysalueiden hoidosta on näin ollen mahdotonta.

Virkistysaluemerkinnät eivät ota kantaa siihen, onko alue toteutunut virkistysalueena vaan se voi myös olla vielä toteutumaton aluetta aivan samoin kuin vaikkapa kokonaiskaavan A-aluemerkinnät sisältävät toteutuneiden alueiden lisäksi toteutumattomia reservialueita. Kerran rakennettuina näitä alueita ei käytännössä pystytä kuin harvoissa marginaalitapauksissa palauttamaan virkistys- tai suojelukäyttöön. Toisin kuin esimerkiksi asuinalueita voidaan myöhemmin muuttaa esimerkiksi työpaikka-alueiksi tai muuksi vahvasti ihmistoiminnan muokkaamiseksi alueiksi. Tästä syystä pitkäjänteinen virkistysaluekannan riittävydestä huolehtiminen ja voimassa olevien virkistys- ja suojelun alueiden merkintöjen siirtäminen uusiin kaavoihin on perusteltu ja keskeinen lähtökohta näiden teemojen kaavoituksessa.

Maakuntakaavassa ei ole mielekästä esittää laajassa mitassa paikallisia palveluita, mutta kaavaselostukseen voidaan tarkentaa tavoitetta siitä, että maakuntakaavassa esitettyjen teeman merkintöjen toivotaan rohkaisevan uusien paikallisten matkailu- ja retkeilypalveluiden syntymistä.

Retkeilyn ja matkailun kehittämisen kohdealueen merkinnällä tavoitellaan maakunnan alueen matkailun kehittämistä koko maakunnan alueella. Jokaisella kohdealueella on omat vahvuutensa, joiden varaan kehittäminen alueella pohjautuu. Kehittämisperiaatemerkitöjen teho ja vaikuttavuus edellyttää niiden määrän rajoittamista. Rannikko- ja saaristoalueen yleinen matkailuun ja virkistykseen perustuva kehittäminen tapahtuu jo nyt näille alueille osoitetulla pohjamaankäytön merkinnällä MRV, jossa alleviivataan retkeilyn, matkailun ja virkistykseen merkitystä maa- ja metsätalouden ohella näillä alueilla. Kaupunkien keskustoihin liittyy jo useita maakuntakaavamerkintöjä ja ne ovat lähtökohtaisesti myös matkailun kehittämisen ytimiä. Niiden korostaminen uudella kohdealuemerkinnällä ei ole tässä mielessä tarpeellista. Lisäksi monia yksittäisiä retkeily- ja matkailutoimintojen alueita on tunnistettu erillisillä aluevaraus- tai kohdemerkinnöillä, jotka osoittavat kyseisten toimintojen olemassaolon ja kehittämisen, vaikka ne eivät sijoitu kehittämisperiaatemerkinneen alueelle.

Suojelumerkintöjen osalta voidaan todeta, että maakuntakaava mahdollistaa vain yhden pohjamaankäyttömuodon ja suojelu on vahvuudeltaan virkistys- tai matkailupalveluita voimakkaampi maankäyttömuoto. Näillä alueilla toimitaan suojelun ehdoilla. Joissain tarkoin punnituissa tapauksissa kansallispuistoalueilla on osoitettu v-kohdemerkintöjä silloin kun ne on nähty tarpeelliseksi korostamaan joitain yksittäisiä keskeisiä kohteita alueella.

Melontareittejä ei ole vaihemaakuntakaavassa osoitettu merialueille, sillä on koettu, että merialueella ei ole toistaiseksi olemassa olevia vakiintuneita selkeitä melontareittejä, jotka ylittäisivät maakuntakaavan esityskynnyksen. Ei myöskään ole olemassa selkeitä, laajoja suunnitelmia melontareittien kehittämisestä Saaristomeren tai Selkämeren eteläosan alueelta. Maakuntakaavan vesistöjen äärelle sijoittuvat r- ja v-kohteet ja -alueet toimivat myös melontamatkailun palveluiden kehittämiskohteina. Tämän lisäksi rohkaistaan paikallisen tason palveluiden kehittämistä aiemmin tässä vastineessa kuvatulla tavalla lisäämällä tekstiosa kaavaselostukseen. Voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitetut väylät tukevat myös retkeilyn ja matkailun yhteyksiä.

Yhteysalussatamina on maakuntakaavaan merkitty ELY-keskuksen tietokannan mukaiset yhteysalussatamat ja tielaiturit, paikoin näitä merkintöjä on yhdistetty maakuntakaavakartan luettavuuden vuoksi kohteiden yhteydessä sijaitseviin retkeily- ja matkailukohteisiin sekä palvelusatamamerkintöihin. Saatujen palautteiden pohjalta tarkastellaan tapauskohtaisesti, onko merkintöjen erottaminen mahdollista ja tarpeellista maakuntakaavan mittakaava huomioiden.

Tieliikenteen merkinnät ml. maantielauttojen sijainnit sekä maantielauttojen ja yhteysalusten käyttämät väylät on osoitettu tuoreessa taajamien maankäytön, palveluiden ja liikenteen vaihemaakuntakaavassa ja ne pysyvät voimassa eikä niitä käsitellä tässä kaavassa.

MAHDOLLISET MUUT ASIAT

Päätös

Muita asioita ei ollut.

_____

KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Päätös Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 09.26.

_____